

Bažnyčios žinios

Popiežius

Popiežius Pranciškus PAMOKSLAS PER ŠV. KRIZMOS MIŠIAS DIDŲJĮ KETVIRTADIENĮ	2
PAMOKSLAS PER VELYKNAKTĮ	4

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus GAILESTINGUMAS IR TARNYSTĖ	5
GAILESTINGUMAS IR PAGUODA	5
VELYKŲ TRIDIENIS GAILESTINGUMO METAIS	6

Popiežius emeritas

Popiežius emeritas Benediktas XVI TIKĖJIMAS YRA NE IDĖJA, BET GYVENIMAS	8
--	---

Bažnyčios dokumentai

Popiežius Pranciškus Posinodinis apaštališkasis paraginimas AMORIS LAETITIA vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams ir vienuolėms, susituokusiems krikščionims ir visiems Kristų tikintiems pasauliečiams apie meilę šeimoje	12
--	----

Ganytojo žodis

Arkivyskupas Gintaras Grušas PAMOKSLAS GAILESTINGUMO SEKMADIENĮ	28
SVEIKINIMAS LENKIJOS KRIKŠTO JUBILIEJAUS PROGA	30

Homilijos

AMŽINOJO GYVENIMO ERDVĖ / Kristaus Žengimas į dangų	31
ŠVENTOSIOS DVASIOS DOVANOS / Šventosios Dvasios Atsiuntimas	32
„KĄ DIEVAS VISĄ DIENĄ VEIKIA?“ / Švenčiausioji Trejybė	33
DIEVO PROCESIJA IESKANT ŽMOGAUS / Švč. Kristaus Kūnas ir Kraujas	34

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	36
Dievo Gailestingumo savaitė Vilniuje	36
Gailestingumo jubiliejaus konferencija	37
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	38
Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas	40
Atsinaujinimo diena	41
Ugdymo seminaras parapijų vargonininkams	42

Bažnyčia pasaulyje

Pristatytas apaštališkasis paraginimas „Amoris laetitia“	44
--	----

Popiežius Pranciškus

Pamokslas per šv. Krizmos Mišias Didįjį ketvirtadienį

2016 m. kovo 24 d.

Jėzui perskaičius ištrauką iš Izaijo knygos ir ištarus: „Šiandien išsipildė ką tik jūsų girdėti Rašto žodžiai“ (Lk 4, 21), Nazareto sinagogoje turėjo nuaidėti aplodismentai. Susirinkusieji galėjo pravirkti iš džiaugsmo, kaip verkė tauta, kai Nehemijas ir kunigas Ezdras skaitė Įstatymo knygą, surastą atstatant sienas. Tačiau Evangelijoje sakoma, kad Jėzaus tėvynainiams kilo visiškai priešingi jausmai: jie išvarė jį bei užsklendė jam širdį. Iš pradžių „visi jam pritarė ir stebėjosi maloningais žodžiais, sklindančiais iš jo lūpų“ (Lk 4, 22); tačiau vėliau pasklido klastingas klausimas: „Argi jis ne Juozapo sūnus?“ Ir galop visi „labai užsirūstino“ (Lk 4, 28). Jie norėjo nustumti jį nuo pakriūtės... Taip išsipildė senojo Simeono pranašystė Jėzaus motinai, kad jis bus „prieštaravimo ženklas“ (Lk 2, 34). Jėzus savo žodžiais bei elgesiu priverčia aikštėn iškilti tai, kas glūdi kiekvieno vyro ir kiekvienos moters širdyje.

Kur Viešpats Gerąją Naujieną apie Tėvo besąlygišką gailestingumą skelbia didžiausiems vargdieniams, atstumtiems bei engiamiems, ten mes kviečiami apsispręsti kovoti „šauniąją tikėjimo kovą“ (1 Tim 6, 12). Viešpats kovoja ne su žmonėmis, bet su velniu (plg. Ef 6, 12), žmonijos priešu. Tačiau Viešpats „praėjo tarp jų“ ir „pasišalino“ (plg. Lk 4, 30). Jėzus nekovoja, kad įtvirtintų galios erdvę. Jis griaua sienas ir meta iššūkį mūsų saugumui tam, kad atvertų spragą gailestingumo srautui, kurį išvien su Tėvu ir Dvasia trokšta išlieti žemėje. Gailestingumą, gausinantį gėrį, skelbiantį ir atnešantį naują, gydantį, išlaisvinantį ir skelbiantį Viešpaties malonės metus.

Mūsų Dievo gailestingumas begalinis ir nenusakomas. Šio slėpinio dinamiką išreiškiame kaip „vis didesnį“ gailestingumą, kaip keliaujantį gailestingumą, kaip gailestingumą, kasdien ieškančią būdą žengti žingsnį į priekį, mažą žingsnelį per niekieno žemę, kur karaliauja abejingumas ir smurtas.

Tokia buvo gailestingą samariečio, parodžiusio gailestingumą (plg. Lk 10, 37), dinamika: jis pajuto užuojautą, priėjo prie sužeistojo, aptvarstė jo žaizdas, nugabeno jį į užėigą, pasiliko ten per naktį ir pažadėjo grįžęs apmokėti papildomas išlaidas. Tokia yra dinamika gailestingumo, kuris vieną poelgį jungia

prie kito ir, nepažeisdamas niekieno trapumo, pamažėle vis plinta padėdamas ir mylėdamas. Kiekvienas iš mūsų, žvelgdamas į savo gyvenimą Dievo akimis, gali įtempti atmintį ir atrasti, koks gailestingas buvo mums Viešpats, daug gailestingesnis nei tikėjomės. Tai padrašina mus prašyti žengti dar vieną nedidelį žingsnį ir parodyti ateityje dar daugiau gailestingumo. „Viešpatie, parodyk mums savo gailestingumą!“ (Ps 85, 8). Toks paradoksalus būdas melstis vis gailestingesniam Dievui padeda mums nugriauti tas sienas, tarp kurių mes taip dažnai uždarome jo Širdies apstumą. Pravartu išeiti iš savo aptvarų, nes Dievo širdžiai būdinga, kad gailestingumas lietuši per kraštus, netaupant švelnumo, kurio niekada nepritrūksta. Mat Viešpačiui labiau patinka prarasti veltui nei kad pristigtų gailestingumo lašo, jam mieliau, kad daug grūdų sulestų paukščiai nei kad per sėją pritrūktų bent vienintelio grūdo, nes visi geba duoti gausių vaisių, iš vienos sėklos trisdešimteriopą, šešiasdešimteriopą ir galiausiai šimteriopą.

Būdami kunigai, esame mūsų Tėvo vis didesnio gailestingumo liudytojai ir tarnai; turime saldžią ir paguodą teikiančią užduotį tą gailestingumą įkūnyti, kaip darė Jėzus, kuris „vaikščiojo darydamas gera ir gydydamas“ (Apd 10, 38) tūkstančiais būdų, kad visus pasiektų. Galime prisidėti prie jo įkultūrinimo, kad jį savo asmeniniame gyvenime *patirtų* kiekvienas žmogus ir galėtų suprasti bei praktikuoti gailestingumą kūrybiškai, atitinkančiu jo tautą ir šeimą būdu.

Šiandien, šį Gailestingumo jubiliejinių metų Didįjį ketvirtadienį, norėčiau pakalbėti apie dvi *sritis*, kuriose Viešpats parodo savo gailestingumo perteklių. Kadangi jis pats teikia pavyzdį, neturime baimintis perdėti ir mes: viena sritis yra susitikimo, o kita – atleidimo, kuris mus sugėdina, bet ir suteikia kilnumo.

Pirma sritis, kurioje regime Dievą rodant vis didesnio gailestingumo *perteklių*, yra *susitikimas*. Jis visiškai save dovanoja, ir kiekvienas susitikimas tiesiogiai virsta švente. Palyginime apie gailestingąjį Tėvą mus stebina vyras, kuris susijaudinęs bėga apkabinti savo sūnaus, puola jam ant kaklo, jį pabučiuoja, rūpinasi, kad jam ant piršto būtų užmautas žiedas, kuris leidžia jam jaustis lygiam, ir apautos kojos sandalais, rodančiais, kad jis sūnus, o ne pavaldinys. Galų gale jis visus sujudina ir liepia surengti šventę. Visada kupini nuostabos kontempliuodami šį per kraštus besiliejančią Tėvo džiaugsmą – Tėvo, kuriam sūnaus sugrįžimas leidžia nevaržomai, nesilaikant atstumo išreikšti savo meilę, – neturime baimintis, jog dėkodami perdėsime. Teisingos nuostatos galime pasimokyti iš vargšo raupsuotojo, kuris pamatęs, kad išgijo, palieka savo

devynis bendrus daryti tai, ką liepė Jėzus, sugrįžo ir parpuolė Jėzui po kojų, kad balsu pašlovintų Dievą ir jam padėkotų.

Gailestingumas viską atkuria ir sugrąžina žmogui jo pirminį kilnumą. Todėl per kraštus trykštanti padėka yra teisingas atsakas: būtina tučtuojau imti švęsti, apsilvilti atitinkamą drabužį, palikti nuošaly vyresniojo sūnaus kartėlį, džiaugtis ir švęsti... Mat tik taip, visiškai išitraukus į šventišką aplinką, galima susimąstyti, paprašyti atleidimo ir aiškiau suvokti, kaip atitaisyti padarytą blogį. Būtų pravartu savęs paklausti: ar po išpažinties džiaugiuosi? O gal iškart puolu prie kito reikalo, kaip po apsilankymo pas gydytoją sužinoję, kad tyrimų rezultatai ne blogi, mes vėl juos sukįšame į voką ir pereiname prie kitų dalykų. O kai duodu išmalda, ar skiriu laiko, kad ją priimantysis išreikštų padėką, ar švenčiu matydamas vargšo šypseną ir girdėdamas jo palaiminimą, ar vis dėlto tik įmetęs monetą nuskubu savo reikalais?

Kita sritis, kurioje regime Dievą rodant vis didesnio gailestingumo *perteklių*, yra atleidimas. Dievas ne tik atleidžia nesuskaičiuojamas kaltes, kaip tam tarnui, kuris to meldžia, bet po to negarbingai elgiasi su savo skolininku, bet ir leidžia nuo gėdingiausios gėdos tiesiogiai, be tarpinių pakopų, pereiti prie aukščiausio kilnumo. Viešpats leidžia nusidėjęlei, kuriai atleista, ašaromis numazgoti jo kojas. Vos Simonas Petras išpažįsta savo nuodėmę ir prašo pavaryti jį šalin, Jėzus suteikia jam žmonių žvejo garbę. Mes, priešingai, linkę abi nuostatas perskirti: gėdydamiesi nuodėmės, slepiamės ir nunariname galvas kaip Adomas ir Eva, o pakelti į kokią nors garbę, mėginame nuodėmes nuslėpti, mums patinka būti matomiems, kone grožėtis savimi.

Mūsų atsakas į Viešpaties apstų atleidimą turėtų visada išlaikyti *sveiką įtampą tarp garbingos gėdos ir gėdytis mokačios garbės* – tokia nuostata būdinga tam, kuris pats stengiasi būti kuklus ir nusižeminęs, bet geba be pasitenkinimo savimi suvokti, kad Viešpats jį taip iškėlė misijai vykdyti. Pavyzdys, patvirtinamas Evangelijos ir galintis būti mums naudingas einant išpažinties, yra Petras, kuris leidžiasi būti ilgai klausinėjamas dėl meilės ir sykiu atnaujina savo pasirengimą ganyti Viešpaties jam patikėtas avis.

Norint dar geriau suprasti „gėdytis mokačią garbę“, apsaugančią mus nuo savęs laikymo daugiau ar mažiau nei tai, kas esame iš malonės, gali būti naudinga pažiūrėti, kaip toliau rutuliojasi ištrauka iš Izaijo knygos, šiandien Viešpaties skaitoma Nazareto sinagogoje. Pranašas toliau sako: „O jūs būsite

pavadinti Viešpaties kunigais, – sakys jums į akis: *Mūsų Dievo tarnai*“ (61, 6). Būtent tą varganą, alkana, į karo nelaisvę patekusią, ateities neturinčią, atmes-tą ir į šalį nustumtą tautą Viešpats paverčia kunigiškąja tauta.

Būdami kunigai, tapatinamės su ta atstumta tauta, kurią gelbėja Viešpats, ir atmename, jog nesuskaičiuojamai daug neturtingų, neišsilavinusių, nelaisvų žmonių yra todėl, kad jie yra kitų engiami. Tačiau atmename ir tai, jog kiekvienas iš mūsų žinome, kokie akli dažnai esame ir kaip stokojame gražios tikėjimo šviesos – ne todėl kad neturėtume po ranka Evangelijos, bet dėl perdėm sudėtingos teologijos. Jaučiame, kad mūsų sielos dvasingumo trokšta ne dėl Gyvojo Vandens – kurį geriame gurkšneliais – stygiaus, bet dėl perdėto „putojančio“ dvasingumo, *light* („lengvo“) dvasingumo. Mes irgi jaučiamės kaip belaisviai, apsupti ne, kaip daugelis tautų, neįveikiamų mūro sienų ar vielos tvorų, bet virtualaus pasauliškumo, kurį galima atverti ir užverti „pelės“ spragtelėjimu. Esame engiami, bet ne grasinimų ir spyrių, kaip daug neturtingų žmonių, o tūkstantinės vartojimo pasiūlos, kurios neįstengiame atsikratyti, kad galėtume laisvai žengti keliais, vedančiais į savo brolių bei seserų meilę, į Viešpaties kaimenę, pas avis, laukiančias savo ganytojo balso.

Jėzus ateina mūsų išpirkti, mūsų išvesti, kad iš vargšų ir aklų, iš belaisvių ir engiamųjų taptume gailestingumo ir paguodos tarnautojai. Ir pranašo Ezekielio žodžiais, skirtais kekše tapusiai ir savo Viešpatį smarkiai išdavusiai tautai, jis mums sako: „Tačiau aš atsiminsiu sandorą su tavimi tavo jaunystės dienomis <...>. Ir tu atsiminsi savo kelius ir būsi sugėdinta, kai priimsi savo seseris, – ir vyresnes už tave, ir jaunesnes už tave, – nes duosiu jas tau kaip dukras, nors tai ne dėl tavo sandoros. Sudarysiu su tavim savo sandorą, ir žinosi, jog aš esu Viešpats, kad atsimintum ir susigėstum, ir kai atleisiu visa, niekada daugiau nebeatvertum burnos savo gėdai – tai Viešpaties Dievo žodis“ (Ez 16, 60–63).

Šiais Jubiliejaus metais kupini dėkingumo aukštiname Tėvą ir jo meldžiamę „visad atminti savo gailestingumą“; turėdami gėdytis mokačią garbę, priimkime gailestingumą, apreiškštą mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus sužeistu kūnu, ir prašykime, kad jis apvalytų mus, nuvalytų visas mūsų nuodėmes ir išlaisvintų iš bet kurio blogio. Padedami Šventosios Dvasios malonės, iš naujo įsipareigokime nešti Dievo gailestingumą visiems žmonėms ir daryti darbus, kuriuos Dvasia kiekvienam įkvepia visos Dievo tautos bendrojo gėrio labui.

Pamokslas per Velyknaktį

2016 m. kovo 26 d.

Petras „nubėgo prie kapo“ (Lk 24, 12). Kokios mintys bėgant jaudino Petro širdį ir protą? Evangelijoje sakoma, kad Vienuolika, tarp jų ir Petras, nepatikėjo moterų liudijimu, jų velykiniu skelbimu. Taip, apaštalams tai pasirodė „tuščios šnekos“ (11 eil.). Taigi Petro širdyje kirbėjo abejonė, lydima daugelio neigiamų minčių – liūdesio dėl mylimo Mokytojo mirties ir nusivylimo, kad jis per Kančią jo tris kartus išsižadėjo.

Tačiau kai kas rodo jo pasikeitimą: Petras, išklauses moterų ir jomis nepatikėjęs, vis dėlto pašoko ir nubėgo (plg. 12 eil.). Neliko susimąstęs sėdėti, neužsisklendė namie kaip kiti. Nepasidavė niūriai tų dienų nuotakai ir savo abejonėms; nenugrimzdo į sąžinės priekaištus, baimę ir niekur nevedančias nepabaigiamas šnekas. Jis ieškojo Jėzaus, o ne savęs. Pirmenybę teikė susitikimo bei pasitikėjimo keliui ir pašokęs nubėgo prie kapo, nuo kurio sugrižo „be galo stebėdamasis“ (12 eil.). Šitai tapo Petro „prisikėlimo“, jo širdies prisikėlimo pradžia. Nepasiduodamas liūdesiui ir tamsai, padarė vietos vilties balsui: leido Dievo šviesai įsikverbti į širdį, neužkirto jai kelio.

Moterys, kurios, nešdamosi tepalus, ankstyvą rytą nuėjo prie kapo atlikti gailestingumo darbo, patyrė irgi tą patį. „Išsigando ir nuleido akis žemyn“, tačiau buvo sukrėstos išgirdusios angelo žodžius: „Kam ieškote gyvojo tarp mirusiųjų?“ (5 eil.).

Ir mes, kaip Petras ir moterys, neatrasime gyvenimo, jei liksime liūdni, be vilties ir įkalinti savyje. Atverkiame Viešpačiui savo sandariai uždarytus kapus – kiekvienas žinome, kokie jie yra, – kad Jėzus įžengtų ir dovanotų gyvenimą. Nuneškime jam nesutarimų akmenis ir praeities riedulius, slegiančias silpnybių ir nuopuolių uolas. Jis trokšta ateiti ir paimti mus už rankos, ištraukti iš baimės. Tačiau pirmutinis akmuo, kurį šianakt būtina nuritinti, yra vilties stoka, užsklendžianti mus savyje. Tegū Viešpats išlaisvina mus iš tų baisių žabangų, buvimo krikščionimis be vilties, gyvenančiais taip, tarsi Viešpats nebūtų prisikėlęs, o mūsų problemos būtų gyvenimo centras.

Regime ir be paliovos regėsime problemų aplink save ir savyje. Jų visada bus, tačiau šią naktį tas problemas turi apšviesti Prisikėlusiojo šviesa, jas tam tikra prasme „evangelizuoti“. Evangelizuoti problemas. Neleiskime, kad tamsa ir baimė trauktų sielos žvilgsnį ir užvaldytų širdį, bet išgirsime angelo žodžius: Vieš-

paties čia nėra, „jis prisikėlė!“ (6 eil.); jis didžiausias mūsų džiaugsmas, visada yra mūsų pusėje ir niekada mūsų nenuvils.

Šitai yra mūsų vilties pagrindas. Krikščioniškoji viltis nėra paprasčiausias optimizmas, psichologinė nuostata ar kvietimas neprarasti drąsos. Ji yra dovana, Dievo dovanojama tada, kai išeiname iš savęs pačių ir atsiveriame jam. Ta viltis nenuvilia, nes mūsų širdyse išlieta Šventoji Dvasia (plg. Rom 5, 5). Guodėjas nepadaro, kad viskas atrodytų gražu, nepanaikina blogio stebuklinga lazdele. Jis suteikia tikros gyvenimo jėgos, kuri yra ne problemų nebuvimas, bet tikrumas, jog tave visados myli bei nuodėmes tau atleidžia Kristus, kuris už mus nugalėjo nuodėmę, nugalėjo mirtį, nugalėjo baimę. Šiandien yra mūsų vilties šventė, to tikrumo šventimas: niekas ir niekada negali atskirti mūsų nuo jo meilės (plg. Rom 8, 39).

Viešpats yra gyvas ir nori būti ieškomas tarp gyvųjų. Po susitikimo kiekvienas jo yra kviečiamas skelbti Velykų žinią, žadinti ir prikelti viltį liūdesio slegiamose širdyse tų, kuriems sunku surasti gyvenimo šviesą. To šiandien labai reikia. Esame pašaukti, užmiršę save, kaip džiugūs vilties tarnai, Prisikėlusįjį skelbti gyvenimu ir meile; kitaip tebūsime tarptautinė struktūra, turinti daug šalininkų ir geras taisykles, tačiau nepajėgianti dovanoti vilties, kurios trokšta pasaulis.

Kaip stiprinti savo viltį? Šios nakties liturgija teikia mums gerą patarimą. Ji mus moko atminti Dievo darbus. Skaitiniuose pasakojama apie jo ištikimybę, meilę mums. Gyvasis Dievo Žodis geba įtraukti mus į tą meilės istoriją palaikydamas viltį ir atgaivindamas džiaugsmą. Tai mums primena ir šiandien girdėta Evangelija: kad įkvėptų viltį, angelai moterims sako: „Atsiminkite, ką jis [Jėzus] yra jums sakęs“ (6 eil.). Atsiminti Jėzaus žodžius, atsiminti visa, ką jis padarė mūsų gyvenime. Neužmirškime jo žodžių ir darbų, kitaip prarasime viltį ir tapsime krikščionimis be vilties; atminkime Viešpatį, jo gerumą ir mus palietusius gyvenimo žodžius; atminkime juos ir persiimkime jais, kad būtume ryto sargybiniai, žinantys, kaip padėti kitiems išvysti Prisikėlusiojo ženklus.

Brangūs broliai ir seserys, Kristus prisikėlė! Ir mes turime galimybę atsiverti ir priimti jo vilties dovaną. Atsiverkime vilčiai ir leiskimės į kelią. Jo darbų ir žodžių atminimas tebūna spindinti šviesa, kreipianti mūsų pasitikėjimo kupinus žingsnius į Velykas be pabaigos.

Popiežius Pranciškus

Gailestingumas ir tarnystė

2016 m. kovo 12 d.

Artėjame prie Velykų šventės – svarbiausio mūsų tikėjimo slėpinio. Ką tik išklaudyta Jono evangelija aprašo giliai Jėzaus mokinių atmintyje įsirėžusį gestą, kurį jis padarė prieš už mus mirdamas ir prisikeldamas: kojų mazgojimą. Tai buvo toks netikėtas ir sukrečiantis gestas, jog Petras nenorėjo jo priimti. Apmąstykite galutinius Jėzaus žodžius: „Ar suprantate, ką jums padariau? <...> Jei tad aš – Viešpats ir Mokytojas – numazgojau jums kojas, tai ir jūs turite vieni kitiems kojas mazgoti“ (Jn 13, 12–14). Taip Jėzus savo mokiniams nurodo eiti tarnystės keliu, kad jie gyventų tikėjimu į jį ir liudytų jo meilę. Jėzus pritaiko sau pranašo Izaijo „Dievo tarno“ įvaizdį. Jis, kuris yra Viešpats, tampa tarnu!

Mazgodamas apaštalams kojas Jėzus atskleidė mums Dievo veikimo būdą ir davė pavyzdį savo „naujo įstatymo“ (Jn 13, 34) mylėti vienas kitą taip, kaip jis mus mylėjo atiduodamas už mus savo gyvybę. Jonas tai pakartoja savo pirmajame laiške: „Mes iš to pažiname meilę, kad jis už mus paguldė savo gyvybę. Ir mes turime guldyti gyvybę už brolius. <...> Vaikeliai, nemylėkite žodžiu ar liežuviu, bet darbu ir tiesa“ (1 Jn 3, 16–18).

Taigi meilė yra praktinė tarnystė, kurią vykdome vienas kitam. Meilė – tai ne žodis, bet darbas, tarnavimas. Tai nuolankus, tylus ir slaptas tarnavimas, kaip Jėzus pats sakė: „tenežino tavo kairė, ką daro dešinė“ (Mt 6, 3). Šio tarnavimo dalis yra mums Šventosios Dvasios suteiktų dovanų panaudojimas bendruomenės labui (plg. 1 Kor 12, 4–11). Jis taip pat išreiškiamas materialinių gėrybių dalijimusi nė vieno nepaliekant bėdoje. Dalijimasis ir atsidavimas vargstantiems yra gyvenimo būdas, kurį Dievas rekomenduoja ir ne krikščionims, kaip tikrojo žmogiškumo kelią.

Pagaliau nepamirškime, jog mazgodamas mokiniams kojas ir prašydamas jų daryti tą patį, Jėzus taip pat pakvietė mus išpažinti savo klaidas bei melstis vienas už kitą, jog išmoktume nuoširdžiai atleisti. Prisiminime šv. Augustino žodžius: „Krikščionio nežemina daryti tai, ką darė Kristus. Kai kūnas pasilenkia prie brolio kojų, tada nuolankumo jausmas širdyje būna sužadinas arba sustiprinamas, jei toks jau yra <...>. Todėl atleiskime vieni kitiems kaltes ir melskimės tarpusavyje dėl savo kalčių, ir tai tebūnie tarsi kojų mazgojimas“ (In Ioan 58, 4–5).

Meilė, artimo meilė yra tarnystė, pagalba kitiems, tarnavimas kitiems. Daug žmonių savo gyvenimą nugyvena tarnaudami kitiems. Praėjusią savaitę sulaukiau laiško iš žmogaus, kuris man dėkojo už Gailestingumo metus. Jis manęs paprašė už jį melstis, kad galėtų priartėti prie Viešpaties. Šio žmogaus gyvenimas – tai rūpinimasis motina ir broliu: motina jau garbaus amžiaus, pririšta prie lovos, šviesaus proto, tačiau nebegalinti judėti, o brolis – neįgaliojo vežimėlyje. Minėto žmogaus gyvenimas – tai tarnavimas, pagalba. Tai ir yra meilė! Kai pamirštame save ir galvojame apie kitus, tai yra meilė! Kojų mazgojimo pavyzdžiu Viešpats mus moko būti tarnais, maža to: vergais, kaip ir jis tapo vergu dėl kiekvieno iš mūsų. Taigi, mieli broliai ir seserys, būti gailestingiems kaip Tėvas reiškia sekti Jėzų tarnystės keliu. Ačiū.

Gailestingumas ir paguoda

2016 m. kovo 16 d.

Pranašo Jeremijo knygos 30 ir 31 skyriai yra vadina mi „Paguodos raštu“, nes juose vaizduojamas Dievo gailestingumas, gebantis paguosti liūdinčiuosius ir atverti jų širdis vilčiais. Taip pat ir mes šiandien norime išgirsti šią paguodos žinią.

Jeremijas kalba į svetimą kraštą ištremtiems izraelitams ir pranašauja jiems sugrįžimą į tėvynę. Šis sugrįžimas yra nesibaigiančios Dievo meilės ženklas, Tėvo, kuris neapleidžia savo vaikų, bet jais rūpinasi ir juos gelbėja. Tremties patirtis sukrėtė Izraelio tautą. Jos tikėjimas susvyravo, nes svetimame krašte, be šventyklos, be galimybės garbinti, mačius sunaikintą savo šalį, buvo sunku ir toliau tikėti Dievo gerumu. Mano mintys krypta į netoliese esančią Albaniją ir į tai, kaip po tiek daug persekiojimų ir naikinimų jai pavyko atsitiesti išlaikant orumą ir tikėjimą. Taip ir izraelitai kentėjo tremtyje.

Kartais ir mes galime pasijusti lyg ištremti, kai vienišumas, kančia, mirtis verčia mus manyti, jog Dievas mus apleido. Kaip dažnai esame girdėję žodžius: „Dievas mane pamiršo“ iš žmonių, kurie kenčia ir jaučiasi apleisti. Kiek daug mūsų brolių ir seserų šiuo metu išgyvena tikrą ir dramatišką tremtį toli nuo savo tėvynės, akyse savų namų griuvėsiai, širdyse baimė ir dažnai, deja, skausmas dėl prarastų mylimų žmonių! Tokiais atvejais galime savęs klausti: kur yra Dievas? Kaip įmanoma, kad vyrus, moteris ir nekaltus vaikus ištiktų tokia didelė kančia? Stengiantis patekti vidun

kitais keliais, durys jiems užveriamos. Jie priversti likti pasienyje, nes tiek daug durų ir širdžių lieka užverta. Šiandieniai migrantai, kenčiantys šaltį ir maisto trūkumą, negali patekti vidun ir nesijaučia laukiami. Aš labai džiaugiuosi, kai tik girdžiu ir matau, jog tautos ir valdantieji atveria širdis bei duris! Pranašas Jeremijas pateikia mums pirmą atsakymą.

Ištremta tauta vėl pamato savo tėvynę ir patiria Dievo gailestingumą. Tai didžioji paguodos žinia: Dievas esti ir šiandienėse dramatiškose situacijose, Dievas yra arti ir gelbėja tuos, kurie juo pasitiki. Nevalia pasiduoti nevilčiai, reikia toliau likti įsitikinusiems, kad gėris nugalės blogį, o Viešpats nušluostys mūsų ašaras ir išlaisvins nuo bet kokios baimės. Taigi Dievas meiliai kalba savo tautai Jeremijo balsu: „Amžina meile aš pamilau tave, todėl nesiliauju tau reikštis ištikima meile. Vėl tave atkursiu, – mergele Izraelio tauta, būsi atgavinta! Vėl išsipuošusi, būgneliais nešina, žengsi, šoksi linksmuolių ratelyje“ (*Jer 31, 3–4*).

Viešpats yra ištikimas, jis nepalieka mūsų neviltyje. Dievas myli beribe meile, kurios nesulaiko net nuodėmė, ir jo dėka žmogaus širdis prisipildo džiaugsmo bei paguodos. Pranašas Jeremijas toliau byloja apie guodžiančią svajonę sugrįžti į gimtąją šalį, į Jeruzalę, kreipdamasis į tuos, kuriems tai lemta: „Jie ateis ir džiūgaus ant Siono aukštumų, suplauks prie VIEŠPATIES dovanų: grūdų, jauno vyno ir šviežio aliejaus, avių ir jaučių prieauglio. Patys jie bus kaip gerai laistomas sodas, – turės visko, ko jiems reikia“ (*Jer 31, 12*).

Džiaugsmingi ir dėkingi sugrįš ištremtieji į Sioną ir šventuoju kalnu kops link Dievo Namų. Taip jie vėl galės siųsti himnus ir maldas Viešpačiui, kuris juos išlaisvino. Šis sugrįžimas į pilnatvės kupiną Jeruzalę apibūdinamas veiksmožodžiu, kuris pažodžiui reiškia „lietis“, „tekėti“. Tauta aprašoma lyg patvinusi upė, besiliejanti link Siono aukštumų, link kalno viršūnės. Toks drąsus vaizdinys pasitelktas aprašyti Viešpaties gailestingumą! Kraštas, kurį tauta privailėjo palikti, pateko į priešų rankas ir buvo nusiaubtas. Tačiau dabar jis vėl atgyja ir naujai sužydi. Ištremtieji patys taps laistomu sodu ir derlinga žeme. Izraelis, Viešpaties sugražintas į tėvynę, liudija gyvenimo pergalę prieš mirtį ir palaiminimo pergalę prieš prakeikimą.

Tokiu būdu tauta yra Dievo sustiprinta ir paguosta. Šis žodis svarbus: paguosta! Sugrįžusieji semiasi gyvenimo iš šaltinio, kuris neatlyginamai gavina. Čia pranašas skelbia džiaugsmo pilnatvę ir Dievo vardutaria: „Nes jų gedulą pakeisiu džiaugsmu, guosiu juos ir džiuginsiu kenčiančius“ (*Jer 31, 13*).

Psalmėje kalbama, jog jiems sugrįžus į tėvynę, jų veidai nušvito. Tai toks didis džiaugsmas! Šią dovaną Viešpats nori padovanoti ir kiekvienam iš mūsų teikdamas mums atleidimą, kuris mus perkeičia ir sutaikina. Pranašas Jeremijas mums tai paskelbė pavaizduodamas ištremtųjų sugrįžimą kaip simbolį paguodos, kuri dovanojama kiekvieno persikeitusiojo širdžiai. Viešpats Jėzus šią pranašo žinią išpildė. Tikras ir radikalus sugrįžimas iš tremties bei guodžiantišviesa po tikėjimo krizės tamsos Velykų slėpinyje tampa tikrove patiriant visiškai ir iki galo Dievo meilę, gailestingą meilę, kuri teikia džiaugsmą, ramybę ir amžinąjį gyvenimą.

Velykų tridienis Gailestingumo metais

2016 m. kovo 23 d.

Dievo gailestingumo apmąstymas šiandien mus įveda į Velykų tridienį. Išgyvensime Didįjį ketvirtadienį, Didįjį penktadienį ir Didįjį šeštadienį kaip galingus momentus, leidžiančius mums vis labiau įžengti į didįjį mūsų tikėjimo slėpinį: mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus prisikėlimą. Per šias tris dienas viskas byloja apie gailestingumą, nes padaro regimą Dievo meilės apimtį. Klausysimės paskutinių Jėzaus gyvenimo dienų pasakojimo. Evangelistas Jonas duoda mums raktą suprasti jų giliausią prasmę: „Mylėdamas savuosius pasaulyje, parodė jiems savo meilę iki galo“ (*Jn 13, 1*). Dievo meilė neturi jokių ribų. Šv. Augustinas dažnai kartodavo, kad ši meilė eina „iki galo ir be galo“. Dievas iš tikrųjų kiekvienam iš mūsų visiškai atsiduoda ir nieko nepasilaiko sau. Slėpinys, kurį mes garbiname šią Didžiąją savaitę, yra didžioji meilės istorija, kuriai nėra jokių kliūčių. Kristaus kančia tęsiasi iki pasaulio pabaigos, nes tai yra dalyvavimo visos žmonijos kančiose istorija ir nuolatinis buvimas kiekvieno iš mūsų asmeniniame gyvenime. Velykų tridienis yra meilės dramatos atminimas, teikiantis mums tikrumą, kad niekuomet neliksime apleisti gyvenimo išbandymuose.

Didįjį ketvirtadienį Jėzus įsteigia Eucharistiją, Velykų pokylyje iš anksto nurodydamas savo auką Golgotoje. Siekdamas, kad apaštalai suprastų meilę, kuria jis gyvena, jis numazgoja jiems kojas, dar kartą pirmuoju asmeniu teikdamas pavyzdį, kaip jie turėtų elgtis. Eucharistija yra meilė, tampanti tarnavimu. Tai aukščiausias Kristaus buvimas, kuriuo jis trokšta pasotinti kiekvieną žmogų, ypač pačius silpniausius, kad įgalintų juos eiti liudijimo keliu tarp pasaulio sunkumų. Ir ne tik tai. Atsiduodamas mums kaip maistas, Jėzus

paliudija, kad turime išmokti dalytis šiuo maistu su kitais, kad tai taptų tikra gyvenimo bendryste su sto-kojančiais. Jis atsiduoda mums ir prašo mūsų, kad pa-siliktume Jame ir taip pat darytume.

Didysis penktadienis yra aukščiausias meilės momentas. Jėzaus mirtis, kai jis ant kryžiaus atsiduoda Tėvui, at-nešdamas išganymą visam pasauliui, išreiškia meilę, dovanojamą iki galo ir be galo. Meilę, kuri siekia apka-binti kiekvieną ir kuri nė vieno neišskiria. Meilę, kuri sklinda per laiką ir erdvę: neišsemiamą išganymo šalti-nį, prie kurio galime semtis visi nusidėjėliai. Jei Dievas parodė mums savo aukščiausią meilę Jėzaus mirtimi, tuomet ir mes atgaivinti Šventąja Dvasia galime ir pri-valome mylėti vienas kitą.

Galiausiai *Didysis šeštadienis* yra Dievo tylos diena. Tai turi būti tylos diena, o mes turime daryti visa, kas įma-noma, kad mums ji iš tikrųjų būtų tylos diena, kokia buvo anuo metu: Dievo tylos diena. Jėzus paguldytas kape dalijasi su visa žmonija mirties tragedija. Tai tyla, kuri byloja ir išreiškia meilę kaip solidarumą su visų laikų apleistaisiais, pas kuriuos ateina Dievo Sūnus, užpildydamas tą tuštumą, kurią gali užpildyti tik be-galinis Dievo Tėvo gailestingumas.

Dievas tyli, bet tai daro iš meilės. Tą dieną meilė – ta tyli meilė – tampa gyvenimo laukimu prisikėlime. Ap-mąstykite Didįjį šeštadienį: mums bus naudinga ap-mąstyti Dievo Motinos, „Tikinčiosios“, tylą – ji laukė prisikėlimo tyloje. Mums Dievo Motina taps Didžiojo

šeštadienio ikona. Dažnai mąstytk apie tai, kaip Die-vo Motina išgyveno Didįjį šeštadienį – laukdama. Tai meilė, kuri neabejoja, bet viliasi Viešpaties žodžiu, kad jis pasirodytų ir suspindėtų Velykų dieną.

Visa tai yra didis meilės ir gailestingumo slėpinys. Mūsų žodžiai yra skurdūs ir nepakankami tai iki galo išreikšti. Mums gali padėti merginos patirtis, kuri nebuvo labai žinoma, bet parašė aukščiausios vertės puslapius apie Kristaus meilę. Jos vardas Julijona No-ridžietė. Ši mergina buvo beraštė, ji turėjo Jėzaus kan-čios regėjimų, po to tapusi atsiskyrėle tai pavaizdavo paprasta, bet nuoširdžia ir intensyvia kalba nusakyda-ma gailestingosios meilės prasmę. Ji sakė: „Tada mūsų gerasis Viešpats paklausė manęs: „Ar tu laiminga, kad aš kentėjau dėl tavęs?“ Atsaciau jam: „Taip, gerasis Viešpatie, aš Tau labai dėkinga; taip, gerasis Viešpatie, būk palaimintas.“ Tada Jėzus, mūsų gerasis Viešpats, pasakė: „Jei tu laiminga, aš taip pat laimingas. Kentė-ti dėl tavęs man džiaugsmas, laimė ir amžina garbė; jei galėčiau kentėti dar daugiau, kentėčiau.“ Toks yra mūsų Jėzus, kuris sako kiekvienam iš mūsų: „Jei galė-čiau kentėti dėl tavęs dar daugiau, kentėčiau.“

Kokie gražūs šie žodžiai! Jie leidžia mums iš tikro su-prasti didžiulę ir begalinę meilę, kuria Viešpats myli kiekvieną iš mūsų. Leiskimės apsiaučiami šiuo gailestin-gumu, ateinančiu mūsų pasitikti; šiomis dienomis, kai įsmeigiame žvilgsnį į mūsų Viešpaties kančią ir mirtį, priimkime savo širdyse begalinę meilę ir panašiai kaip Dievo Motina Šeštadienį tyloje laukime Prisikėlimo.

Nauji leidiniai

Romualdas Dulskis. Ekumeninė krikščionybė: dieviškasis žmogaus pašaukimas Rytų krikščionybėje. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2016. – 280 p.

Monografijoje nauju požiūriu svarstoma ikonos teologija ir jos misija apreikšti krikščioniškojo pašaukimo tapatybę. Naujai analizuojami vienuoliškasis, senuoliškasis ir Kristaus kvailelio pašaukimai, parodant jų aktualumą bendrajam krikščioniškajam pašaukimui. Naujai akcentuojamas Šventosios Dvasios vykinamas žmogaus perkeitimas kaip esminis krikščioniškojo pašaukimo tikslas.

„Ši nauja ekumeninės krikščionybės temą tęsianti knyga pirmiausia skiriama studijuojantiems teologiją, tačiau bus naudinga visiems, norintiems daugiau ir nuodugniau pažinti Rytų krikščionis, taip pat pratur-tinti savo dvasinį gyvenimą, išsivaduoti iš sustabarėjusių schemų. Juk teologija – taip turėtų būti – ne vien pateikia abstrakčius samprotavimus apie Dievą, bet ir padeda kreipti gyvenimą į Jį.“

Arkivyskupas Lionginas Virbalas

Kunigas Romualdas Dulskis – profesorius, habilituotas teologijos mokslų daktaras, ilgametis Europos kata-likų teologų draugijos Kuratoriumo narys ir Europos katalikų teologų draugijos Lietuvos sekcijos preziden-tas, daugiau nei šešiasdešimties mokslinių straipsnių ir septynių knygų autorius.

Popiežius emeritas Benediktas XVI

Tikėjimas yra ne idėja, bet gyvenimas

Pateikiame popiežiaus Benedikto XVI atsakymus į klausimus, kun. Jacques'o Servais SJ pateiktus vieno kokiokviumo aplinkoje 2015 m. spalį. Vokiečių kalba Benedikto XVI suformuluotus atsakymus konferencijoje perskaitė Popiežiškųjų namų prefektas, kurijos kardinolas Georgas Gänsweinas. Interviu su popiežiumi buvo paskelbtas Avvenire 2016 m. kovo 16 d. numeryje.

Kun. Jacques Servais SJ: Jūsų Šventenybe, klausimas, keliamas šių metų studijų dienoje, remiamose Švč. Jėzaus Vardo rektorato, yra dėl nuteisinimo tikėjimu. Paskutiniame savo rinktinių raštų tome tvirtai pabrėžiate: „Krikščioniškasis tikėjimas yra ne idėja, bet gyvenimas.“ Komentuodamas garsiąją Pauliaus ištara Rom 3, 28, šiuo atžvilgiu užsiminėte apie dvejopą transcendenciją: „Tikėjimas yra dovana per bendruomenę, kuri pati yra dovanota“ (gs, iv, 512). Ar galėtumėte paaiškinti, ką tai sakydamas turėjote galvoje atsižvelgiant į tai, kad minėtų studijų dienų tikslas yra padaryti pastoracinę teologiją aiškesnę ir pagyventi dvasinę tikinčiųjų patirtį?

Popiežius emeritas Benediktas XVI: Galvoje turimas klausimas, kas yra tikėjimas ir kaip įtikima. Tikėjimas, viena vertus, yra itin asmeniškasis sąlytis su Dievu. Tas sąlytis sujudina mano giliausius klodus ir pastato mane tiesiai priešais Dievą taip, kad galiu į jį kreiptis, jį mylėti, su juo susivienyti. Tačiau šis itin asmeniškasis sąlytis sykiu neatskiriamai susijęs su bendruomene: nuo tikėjimo esmės neatsiejama tai, kad jis mane įveda į Dievo vaikų „Mes“, į keliaujančią brolių ir seserų bendruomenę. Susitikimas su Dievu visada sykiu reiškia, kad aš pats esu atveriamas, išplėšiamas iš savojo užsisklendimo ir įimamas į gyvą Bažnyčios bendruomenę. Pastaroji man ir perteikia susitikimą su Dievu, kuris tada visiškai asmeniškai paliečia mano širdį.

Paulius moko, kad tikėjimas kyla iš klausymosi (*fides ex audito*). Klausymasis savo ruožtu visada suponuoja partnerį. Tikėjimas nėra apmąstymo, taip pat nugarimzdimo į savosios būties gelmes vaisius, nors abu dalykai gali prie jo prisidėti. Tačiau abiejų nepakanka be klausymosi, per kurį Dievas artinasi prie manęs iš išorės, iš jo sukurtos istorijos. Kad galėčiau įtikėti, man pirmiausia reikia Dievą sutikusių ir mane jam atversiančių liudytojų.

Ten, kur savo straipsnyje apie krikštą miniu dvejopą bendruomenės transcendenciją, aikštėn dar kartą iškyla svarbus elementas: tikėjimo bendruomenė savęs nesu-

kuria. Ji nėra sambūris žmonių, kurie turi bendrą idėją ir nusprendė dėl jos išvien dirbuotis. Tada jie reikštų tik savo nuomonę ir bendromis pastangomis ieškotų būdų, kaip tas idėjas įgyvendinti. Tuomet jie visada remtųsi savo sprendimu ir galiausiai daugumos principu, ir tai būtų tik žmogiška nuomonė. Tokia Bažnyčia negali garantuoti man amžinojo gyvenimo ir reikalauti iš manęs man skausmingų ir mano troškimams prieštaraujančių sprendimų. Ne, Bažnyčia pati savęs nesukūrė, ji sukurta Viešpaties ir visada yra jo ugdoma. Tai reiškiasi sakramentais, pirmiausia Krikšto sakramentu: į Bažnyčią įstoji ne biurokratiniu aktu, bet per sakramentą. Tai reiškia, kad esu priimamas į bendruomenę, kylančią ne iš savęs pačios ir kreipiančią už savęs.

Būtent tokiomis pamatinėmis duotybėmis turi remtis pastoracija, norinti ugdyti dvasinę tikinčiųjų patirtį. Ji turi įveikti save pačią kuriančios Bažnyčios įsivaizdavimą ir man parodyti, kad Bažnyčia yra bendruomenė Kristaus kūne. Ji turi vesti į susitikimą su Jėzumi Kristumi ir į jo artumą sakramente.

Kun. Servais: Būdamas Tikėjimo mokymo kongregacijos prefektu, komentavote 1999 m. spalio 31 d. bendrą Katalikų Bažnyčios ir Pasaulinės Liuteronų Federacijos deklaraciją apie nuteisinimą. Tada atkreipėte dėmesį į skirtingą Liuterio mąstyseną, dariusią įtaką jo keltam išganymo bei palaimintumo klausimui. Religinę Liuterio patirtį ženklino Dievo pykčio baimė, jausmas, visiškai svetimas šiulaikiniams žmonėms, kurie veikia jaučia Dievo nebuvimą (žr. Jūsų straipsnį žurnale *Communio*, 2000, 430). Šiulaikiniams žmonėms problema daugiau yra ne tai, kaip laimėti amžinąjį gyvenimą, bet kaip kebliomis mūsų pasaulio sąlygomis laiduoti tam tikrą pilnutinai žmogiško gyvenimo pusiausvyrą. Ar Pauliaus mokymas apie nuteisinimą tikėjimu šiame naujame kontekste gali pasiekti mūsų amžininkų „religinę“ ar bent „elementarią“ patirtį?

Benediktas XVI: Iš pradžių norėčiau dar kartą pabrėžti tai, ką apie nuteisinimo problematiką žurnale *Communio* pasakiau 2000 metais: lyginant su Liuterio laikais ir krikščioniškojo tikėjimo klasikine perspektyva, dalykai nūdienos žmogui tam tikra prasme priešingi: žmogus nebemano, jog jam reikia Dievo nuteisinimo. Jo manymu, dėl visų siaubingų dalykų pasaulyje ir visų žmogiškosios būties vargų turįs pasiteisinti pats Dievas, nes galiausiai visa priklauso nuo jo. Šiuo atžvilgiu man atrodo reikšminga, jog vienas katalikų teologas tokią pervartą išreiškia ir oficialiai: Kristus kentėjęs ne už žmonių nuodėmes, bet tarsi atmokėjo Dievo kaltę. Net jei tokia drastiška mūsų tikėjimo pervarta didžiūmai krikščionių dar tikriausiai svetima, vis dėlto ja reiškiasi pamatinė mūsų amžiaus tendencija. Kalbėdamas, kad teologija šiandien turi būti „jautri teodicėjai“,

Johannas Baptistas Metz as pozityviai užkliudo tą pačią problemą. Nėgana šio radikalaus suabejojimo bažnytiniu požiūriu į Dievo ir žmogaus elgesį, šiandien žmogus gana visuotinai įsitikinęs, jog daugumai žmonių Dievas neleis pražūti. Šiuo atžvilgiu rūpinimasis išganymu senąja prasme didele dalimi pranykęs.

Vis dėlto, mano manymu, žinojimas, kad mums reikia malonės ir atleidimo, kitokiu būdu egzistuoja ir toliau. „Laiko ženklai“ laikau tai, kad vis labiau įsivyrąja Dievo gailėstingumo idėja, pradėdant nuo sesers Faustinos, kurios regėjimai kažkaip esmingai atspindi šiandienio žmogaus Dievo paveikslą ir jo troškimą patirti Dievo gerumą. Toks impulsas stipriai ženklino popiežių Joną Paulių II, nors tai ne visada yra akivaizdu. Tačiau, matyt, ne atsitiktinai jo paskutinėje knygoje, pasirodžiusioje prieš pat jo mirtį, kalbama apie Dievo gailėstingumą. Remdamasis savo gyvenimo patirtimi, privertusia jau gana anksti susidurti su visu žmonių žiaurumu, jis sako, jog gailėstingumas yra vienintelis realus ir galutinis atoveikis blogio galiai. Tik ten, kur gailėstingumas, baigiasi blogis, baigiasi prievarta. Popiežius Pranciškus visiškai tęsia šią liniją. Jo pastoračinė patirtis kaip tik reiškiasi tuo, kad jis mums visada kalba apie Dievo gailėstingumą. Būtent gailėstingumas traukia mus prie Dievo, o teisingumas verčia jo bijoti. Tai, mano požiūriu, rodo, kad po šiandienio žmogaus savikliovos ir teisuoliškumo luobu glūdi savojo sužeistumo ir nevertumo Dievo atžvilgiu suvokimas. Jis laukia gailėstingumo. Tikrai neatsitiktinai šiandienos žmonėms toks patrauklus yra palyginimas apie gailėstingąjį samarietį – ne tik todėl, kad ten smarkiai pabrėžiamas socialinis buvimo krikščionimi aspektas, ir ne tik todėl, kad samarietis, nereliginas žmogus, lyginant su religijos tarnu, pasirodo tikrai pagal Dievo valią besielgiantis žmogus, kai religinis tarnautojas yra tarsi imunizavęs save nuo Dievo. Šiuolaikiniam žmogui, žinoma, patinka ir viena, ir kita. Tačiau man atrodo, jog ne mažiau svarbu tai, kad žmonės tylomis patys laukia samariečio, kuris pasilenktų prie jų, užpiltų aliejaus ant jų žaizdų, jais pasirūpintų ir nugabentų į užėigą. Jie galiausiai vis dėlto žino, jog jiems reikia Dievo gailėstingumo, jo švelnumo. Atšiauriame techniniame pasaulyje, kuriame vis menčiau vertinami jausmai, auga gydančios meilės, dovanojamos veltui, lūkestis. Manau, jog Dievo gailėstingumo tema naujaip išreiškiama tai, kas vadinama nuteisinimu per tikėjimą. Remiantis Dievo gailėstingumu, kurio visi ieško, ir šiandien galima naujaip suvokti esminį mokymo apie nuteisinimą branduolį ir išryškinti visą jo svarbą.

Kun. Servais: *Anzelmas, kalbėdamas apie tai, kad Kristus turėjo mirti ant kryžiaus, jog atitaisytų begalinį Dievo įžeidimą ir šitaip atkurtų sugriautą tvarką, vartoja šiuolaikiniam žmogui sunkiai suprantamą kalbą (plg. gs, iv, 215 ir t.). Taip kalbant kyla pavojus susikurti rūstaus, žmogaus nuodėmei negailėstingo, smurto ir agresyvumo jausmų, primenančių mūsų, kupino Dievo paveikslą. Kaip būtų galima kalbėti apie Dievo teisingumą nerizikuojant griauti giliai tarp tikinčiųjų šaknis suleidusį tikrumą, kad krikščionių Dievas yra „apstus gailėstingumo“ (Ef 2, 4)?*

Benediktas XVI: Šventojo Anzelmo sąvokos mums šiandien tikrai tapo nesuprantamos. Kas už to yra tiesa, turime stengtis suprasti naujaip. Šiuo klausimu norėčiau pateikti tris pastabas:

a) Nepermaldaujamai teisingumo reikalaujančio Tėvo ir Tėvui paklūstančio ir žiaurų teisingumo reikalavimą prisiimančio Sūnaus priešprieša šiandien ne tik nesuprantama, bet ir, remiantis Trejybės teologija, visiškai klaidinga. Tėvas ir Sūnus yra viena, todėl ir jų valia iš pagrindų viena. Kai Alyvų kalne Sūnus galynėjasi su Dievo valia, tai čia kalbama ne apie tai, kad jam tenka paklusti žiauriam Dievo potvarkiui, bet kad jis žmogaus būtų įtraukia į Dievo valią. Prie Tėvo ir Sūnaus valios santykio vėliau dar turėsime grįžti.

b) Bet kodėl apskritai kryžius, atmoka? Šiuolaikinio mąstymo pervartose, apie kurias minėjau, šis kodėl regimas naujaip. Įsivaizduokime visą pasaulį teršiančią bei iškreipiančią didžiulę purviną blogio, smurto, melo, neapykantos, žiaurumo, puikybės masę. Neįmanoma tiesiog paskelbti, kad ta blogio masė neegzistuoja, net ir Dievui. Ją būtina pašalinti ir įveikti. Izraelis buvo įsitikinęs, jog, kaip atsvara blogiui, pasaulyje būtina kasdienė auka už nuodėmes ir pirmiausia didžioji Susitaikinimo dienos liturgija ir kad tik toks subalansavimas leidžia pasauliui išlikti pakenčiamam. Aukojimui šventykloje užgesus, teko klausti, ką dabar galima priešpriešinti blogio galybėms, kaip surasti kokią nors atsvarą. Krikščionys žinojo, kad nugriautą šventyklą pakeitė nukryžiuoto Viešpaties prisikėlęs kūnas ir kad atsvara neišmatuojamam blogio kiekiui sukurta jo radikalia, neišmatuojama meile. Taip, jie žinojo, kad aukos ligi tol tebuvo tikrosios atsvaros nuovoka. Žinojo, jog blogio galybei prilygti gali tik begalinė meilė, tik begalinė atmoka. Žinojo, kad priešpriešinė jėga blogio galiai yra ir pasaulį gelbėja prisikėlęs Kristus. Tai suvokdami jie savo pačių kančių prasmę galėjo suprasti kaip įėmimą į Kristaus skausmingą meilę ir kaip šios meilės gelbėjančios galios dalį. Anksčiau citavau teologą, manantį, kad Dievas turėjo kentėti už savo kaltę pasauliui. Šioje apgręžtoje perspektyvoje vis dėlto aiškėn iškyla tiesa: Dievas negalėjo tiesiog palikti, kaip yra, blogio masės, atsiradusios dėl laisvės, kurią jis pats dovanojo. Tik jis pats galėjo, įžengdamas į pasaulio kančias, atpirkti pasaulį.

c) Turint tai priešais akis, santykis tarp Tėvo ir Sūnaus tampa aiškesnis. Pacituosiu ištrauką iš de Lubaco knygos apie Origeną. Ji man pasirodė labai taikli: „Atpirkėjas į žemę nužengė iš užuojautos žmonių giminei. Jis prisiėmė mūsų kančias (*passiones*) dar iki kryžiaus, negana to, iki prisiimdamas mūsų kūną: jei jų pirma nebūtų pajutęs, nebūtų atėjęs dalytis mūsų žmogiškuoju gyvenimu. Kokios buvo tos kančios, kurias jis patyrė pirma už mus? Tai buvo meilės aistra. Bet argi tam tikra prasme nekenčia ir pats Tėvas, visatos Dievas, kupinas pakantos, gailestingumo ir atjautos? Argi nežinai, kad, imdamasis žmogiškųjų reikalų, jis pažįsta kančią? *Viešpats, tavo Dievas, nešė tave, kaip žmogus neša savo sūnų* (1st 1, 31). Dievas prisiima mūsų papročius, kaip Dievo Sūnus prisiima mūsų kančias. Pats Tėvas nėra beaistris! Kai jo maldaujama, jis pasigaili ir atjaučia. Jis kenčia meilės kančią (Hom. apie Ez 6, 6)“ [iš: Henri de Lubac. *Geist aus der Geschichte. Das Schriftverständnis des Origenes*. Übertragen und eingeleitet von Hans Urs von Balthasar. Johannes Verlag, Einsiedeln 1968, 284 ir t.]

Kai kur Vokietijoje būta labai jaudinančio pamaldumo, kontempliavusio *Not Gottes* („Dievo vargą“). Priešais akis man dvasioje stovi sukrečiantis kenčiančio Tėvo, nuoširdžiai kenčiančio išvien su Sūnumi, paveikslas. Nuo to neatsiejamas ir *Gnadenstuhl* („malonės sostas“): Tėvas laiko kryžių ir Nukryžiuotąjį, meiliai pasilenkia prie Jo ir kitapus tartum irgi yra ant kryžiaus. Čia dingai ir tyrai suvokiama, kad yra Dievo gailestingumas, Dievo atjauta žmogui. Čia kalbama ne apie Tėvo žiaurų teisingumą, fanatizmą, bet apie kūrinių tiesą ir tikrovę – apie tikrą, vidinį blogio įveikimą, kuris galiausiai įmanomas tik per meilės kančią.

Kun. Servais: „*Dvasinėse pratybose*“ Ignacas Lojola priešingai nei Paulius (plg. 2 Tes 1, 5–9) nevartoja *Senajam Testamentui būdingų keršto įvaizdžių; vis dėlto jis kvičia mus pamąstyti, kaip žmonės iki Įsikūnijimo „nuėjo į pragarą“* („*Dvasinės pratybos*“, 102; žr. ds, IV, 376), ir *pasvarstyti apie nesuskaičiuojamą gausybę kitų, atsidūrusių ten „dėl mažiau nuodėmių, negu aš esu padaręs“* („*Dvasinės pratybos*“, 52). Būtent šia dvasia šv. Pranciškus Ksaveras vykdė pastoraciją, įsitikinęs, kad nuo baisios amžinojo pasmerkimo dalios turi išgelbėti kiek įmanoma daugiau „netikinčiųjų“. Mokymas, Tridento Susirinkimo formalizuotas tekste apie nuosprendį geriesiems ir blogiesiems, vėliau radikalizuotas jansenistų, į Katalikų Bažnyčios katekizmą buvo įtrauktas daug santūriau (plg. § 5 633, 1037). Ar galima sakyti, kad šiuo klausimu pastaraisiais dešimtmečiais būta „dogmos plėtojimo“, į kurį Katekizme reikėjo atsižvelgti?

Benediktas XVI: Šiuo klausimu dogma neabejotinai smarkiai evoliucionuoja. Bažnyčios tėvai ir viduramžiu

teologai dar galėjo manyti, kad žmonija iš esmės tapo krikščioniška ir pagonybė tebeegzistuoja tik pakraščiuose, bet Naujojo pasaulio atradimas Naujųjų laikų pradžioje radikaliai pakeitė požiūrį. Suvokimas, kad Dievas negali leisti pražūti visiems nekrikštytiesiems ir kad vien natūralioji palaima nėra tikras atsakymas į klausimą dėl žmogaus būties, visiškai įsitvirtino per pastarąją šimtmečio pusę. Didieji XVI a. misionieriai dar buvo įsitikinę, kad nepakrikštyti žmonės visam laikui pražuvę ir tuo aiškino savo pastangų misionieriauti dinamiką, tačiau toks suvokimas Katalikų Bažnyčioje galutinai žlugo sulig Vatikano II Susirinkimu. Iš to išplaukė stipri dvejopa krizė: viena vertus, atrodo, jog nebėra pagrindo misionieriauti. Kam žmonėms skelbti krikščioniškąjį tikėjimą, jei jie gali būti išgelbėti ir be jo? Tačiau tai atsiliepė ir patiems krikščionims: tikėjimo ir jo gyvenimo būdo saistomumas tapo abejotinas. Jei kiti gali būti išgelbėti kitaip, tai galiausiai nebesuprantama, kodėl patį krikščionį turėtų saistyti krikščioniškojo tikėjimo ir jo moralės reikalavimai. Bet jei išganymas ir tikėjimas nebesusiję, pagrindo netenka pats tikėjimas.

Pastaruosiu metu atsirado įvairių mėginimų krikščioniškojo tikėjimo pretenziją į visuotinumą suderinti su išganyto be jo galimybe. Paminėsiu du iš jų: pirmiausia tai Karlo Rahnerio žinoma tezė apie anoniminius krikščionis. Ja teigiama, kad krikščioniškosios egzistencijos esminis pamatinis aktas, nulemiantis išganyimą, transcendentalinėje mūsų sąmonės struktūroje egzistuojąs kaip tiesimasis į visiškai Kitą, į vienybę su Dievu. Krikščioniškasis tikėjimas į sąmonę iškėlęs tai, kas struktūriškai jau yra pačiame žmoguje. Tad žmogus, priimdamas save savo esminėje būtyje, atlieka esminį krikščioniškosios būties aktą sąvokiškai to nepažindamas. Taigi tai, kas krikščioniška, sutampa su tuo, kas žmogiška, ir šia prasme krikščionis yra kiekvienas žmogus, kuris save priima, nors to ir nežino. Teorija įspūdinga, tačiau krikščionybę paverčia tik įsisąmoninimu to, kas yra žmogaus būtis savaime, ir taip iš žaidimo pašalina krikščioniškajai būčiai esminę perkeitimo ir atnaujinimo dramą.

Dar nepriimtinesnis yra pliuralistinių religijos teorijų siūlomas sprendimas, kad visos religijos savaip yra keliai į išganyimą ir šia prasme jų poveikis laikytinas lygiareikšmiu. Religijos kritika, reikšta Senojo Testamento, Naujojo Testamento ir ankstyvosios Bažnyčios, daug realistiškiau, konkrečiau ir teisingiau pažįno įvairias religijas. Tokie paprasti receptai neatitinka klausimo didumo.

Galiosiausiai pirmiausia Henris de Lubacas ir po jo kai kurie kiti pabrėžė pakaitos mintį. Kristaus proegzistencija

yra krikščioniškosios egzistencijos ir Bažnyčios, kaip tokios, pagrindinio pavidalo išraiška. Problema taip iki galo neišsprendžiama, tačiau, manau, jog tai yra esminė išvalga, susijusi ir su kiekvieno krikščionio egzistencija. Kristus kaip Vienatinis buvo ir yra visiems, ir krikščionys, anot šventojo Pauliaus didingo įvaizdžio, drauge su Juo sudaro Jo kūną šiame pasaulyje, yra šios kitiems-būties dalininkai. Krikščionis, taip sakant, yra ne sau, bet su Kristumi kitiems. Tai reiškia ne savotišką ypatingą bilietą į amžinąją palaimą, bet užduotį drauge nešti visumą. Tai, ko žmogui reikia, kad būtų išganytas, yra vidinis atvirumas Dievui, vidinis Jo laukimas irėjimas Jo link, o tai reiškia, kad mes drauge su sutiktu Viešpačiu eitume kitų link ir pamėgintume regimai parodyti jiems Dievo artinimąsi Kristuje.

Šią kitiems-būtį galima aiškinti ir šiek tiek abstrakčiau. Žmonijai svarbu, kad joje būtų tiesa, kad ja būtų tikima bei gyvenama. Kad dėl jos būtų kenčiama. Kad būtų mylima. Ši tikrovė nušviečia visą pasaulį ir jį palaiko. Manau, kad dabartinėje situacijoje mums vis suprantamesni darosi ir Viešpaties Abraomui ištartai žodžiai, jog užteks dešimties teisiųjų, kad miestas išgyventų, bet jis pats save sugriaus, jei jų liks mažiau nei tiek. Akivaizdu, kad šiuo klausimu dar reikia padirbėti.

Kun. Servais: *Daugelio sekuliariųjų humanistų, paženklin-tų XIX ir XX a. ateizmo, akimis, kaip sakėte, būtent Dievas, o ne žmogus laikytinas atsakingu už neteisingumą, nekaltųjų kančias, valdžios cinizmą, kurį bejėgiškai stebime pasaulyje ir pasaulio istorijoje (plg. Spe salvi, 42)... savo knygoje „Jėzus iš Nazareto“ atkreipiate dėmesį į tai, kas juos – ir mus – pik-tina: „Neteisingumo, blogio tikrovės negalima tiesiog igno-ruoti, atidėti į šalį. Ją būtina įveikti ir nugalėti. Tiktai šitai iš tikrųjų reiškia gailestingumą“ („Jėzus iš Nazareto“, II 153, cit. 2 Tim 2, 13). Ar Išpažinties sakramentas yra viena iš tų vietų, kur galima „atitaisyti“ blogį? Jei taip, tai kaip?*

Benediktas XVI: Esminius dalykus jau mėginau išdės-tyti atsakydamas į trečią klausimą. Atsvara blogio ga-lybei gali būti tik dievažmogiška Jėzaus Kristaus meilė, kuri visada yra didesnė nei bet kuri įmanoma blogio ga-lia. Tačiau į šį Dievo atsaką per Jėzų Kristų mes turime įžengti. Net jei kiekvienas žmogus pats yra atsakingas už dalį blogio ir dėl to irgi yra kaltas dėl jo galios, išvien su Kristumi jis sykiu vis dėlto gali papildyti, „ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo Kūno“ (plg. Kol 1, 24).

Atgailos sakramentui čia tikrai tenka svarbus vaidmuo. Jis reiškia, kad mes leidžiame Kristui save vis iš naujo perdirbti, perkeisti ir kaskart iš griovėjų stovyklos per-eiti į tą, kuri gelbėja.

Nauji leidiniai

Trijų draugų legenda / [iš lotynų kalbos vertė Ona Daukšienė]; pratarbę ir paaiškinimus parengė Leopold Scheifele OFM. / Pranciškonieškieji šaltiniai. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2016. – 110 p.

„Trijų draugų legenda“ (*Legenda trium sociorum*) – išskirtinis pasakojimas apie šv. Pranciškaus Asyžiečio gyvenimą. Čia surinkti jo brolių, draugų, amžininkų atsiminimai skaitytoją nukelia į autentišką viduramžių aplinką, vedžioja po Asyžių ir jo apylinkes, kviesdami leisti į prasmingą dvasinę kelionę kartu su šv. Pranciškumi, išgirstančiu Dievo kvietimą, toliau ieškančiu savo pašaukimo ir jį atrandančiu.

„Ši knygelė kviečia skaitytoją į dvigubą piligriminę kelionę. Viena tiesiog veda į Asyžiaus miestą ir jo aplin-ką – kai kam ji gali pažadinti labai malonius prisiminimus, kai kam galėtų būti pakvietimas, paskata progai pasitaikius leisti į kelionę Asyžiu.

Kita piligriminė kelionė yra giliai dvasinė: leisti į Pranciškaus širdies gelmes, pažinti, kaip jis pajautė Vieš-paties ranką, išgirdo Jo balsą ir toliau Jo klausėsi, išsigando ir toliau ieškojo, kol atrado savo pašaukimą. Ir šis pašaukimas nėra atskiras darbas arba uždavinys, tai yra meilė – mylėti pačią Meilę, nes ji nebuvo mylėta. Tikiuosi, kad šios knygelės skaitytojas dabar irgi bus patrauktas prie šios meilės.“

Leopold Scheifele OFM

Popiežius Pranciškus

Posinodinis apaštališkasis paraginimas

AMORIS LAETITIA

vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams ir vienuolėms, susituokusiems krikščionims ir visiems Kristų tikintiems pasauliečiams apie meilę šeimoje

1. Meilės džiaugsmas, išgyvenamas šeimoje, yra ir Bažnyčios džiaugsmas. Kaip nurodė Sinodo tėvai, nepaisant daugybės ženklų, liudijančių santuokos krizę, „troškimas turėti šeimą tebėra gyvas, ypač tarp jaunuolių, ir tai skatina Bažnyčią“ (1). Atsiliepdamas į tokį lūkestį, „krikščioniškasis skelbimas apie šeimą išties yra geroji naujiena“ (2).

2. Sinodinis kelias leido atskleisti šeimos padėtį dabartiniame pasaulyje, praplėsti mūsų žvilgsnį ir iš naujo suvokti santuokos ir šeimos svarbą. Sykiu pasiūlytos tematikos sudėtingumas parodė poreikį ir toliau atvirai tęsti kai kuriuos dogminius, moralinius, dvasinius ir pastoracinius klausimus. Ganytojų ir teologų apmąstymai, jei bus ištikimi Bažnyčiai, sąžiningi, realistiški ir kūrybiški, padės mums pasiekti didesnę aiškumą. Debatai žiniasklaidoje, publikacijose ir net tarp Bažnyčios tarnautojų siekia nuo nežaboto troškimo viską keisti pakankamai neapmaščius ir nepagrindus iki nuostatos viską spręsti taikant bendrąsias taisykles ar darant perdėtas išvadas iš kai kurių teologinių apmąstymų.

3. Atmindamas, kad laikas pranoksta erdvę, trokštu pakartoti, jog ne visos dogminės, moralinės ar pastoracinės diskusijos turi baigtis magisteriumo įsikūšimu. Tiesa, Bažnyčioje būtini vieningas mokymas ir vieninga praktika, tačiau tai nekliudo egzistuoti įvairiems kai kurių mokymo aspektų ir kai kurių iš jo išplaukiančių pasekmių aiškinimo būdams. Taip bus tol, kol Dvasia ves mus į tiesos pilnatvę (plg. *Jn* 16, 13), t. y. kol ligi galo įvesdins į Kristaus slėpinį ir įgąlins visa matyti jo žvilgsniu. Be to, kiekvienoje šalyje ar kiekviename regione galima ieškoti labiau įkultūrintų sprendimų, paisančių vietinių tradicijų bei iššūkių. Juk „kultūros viena nuo kitos labai skiriasi ir kiekvieną bendrą principą <...>, jei norima, kad jis būtų paisomas bei taikomas, būtina įkultūrinti“ (3).

4. Kad ir kaip būtų, turiu pasakyti, kad sinodinis kelias buvo labai gražus ir suteikė daug šviesos. Dėkoju už gausybę pranešimų, padėjusių man visa

apimtimi apsvarstyti pasaulio šeimų problemas. Visi Sinodo tėvų pasisakymai, kurių nuolat dėmesingai klausiau, man yra tarsi brangus daugiabriauinis brangakmenis, sudarytas iš daugybės teisėtų rūpesčių ir sąžiningų bei nuoširdžių klausimų. Todėl laikiau esant naudinga parengti posinodinį apaštališkąjį paraginimą, apimančią abiejų nesenų Sinodų šeimos klausimais ištaras ir papildytą pasvarstymų, kurie gali būti apmąstymų, dialogo bei pastoracinės praktikos gairės ir sykiu padrašinti bei paskatinti šeimas ir padėti joms vykdyti savo užduotis bei pakelti sunkumus.

5. Šis paraginimas ypatingą reikšmę įgyja Gailestingumo jubiliejinių metų kontekste. Pirmiausia todėl, kad jį krikščioniškosioms šeimoms pateikiu kaip pasiūlymą branginti santuokos ir šeimos dovanas ir išlaikyti tvirtą bei pilnutinę meilę tokioms vertybėms kaip dosnumas, išipareigojimas, ištikimybė ir kantrumas. Antra, todėl, kad juo siekiama padrašinti visus būti gailestingumo ir artumo ženklais ten, kur šeimos gyvenimas tobulai neįgyvendinamas ar nesirutulioja taikiai ir džiugiai.

6. Tekstą pradėsiu Šventojo Rašto įkvėpta pradžia, suteikiančia jam tinkamą toną. Kad neatitrūkčiau nuo tikrovės, tuo remdamasis aptarsiu dabartinę šeimos padėtį. Tada priminsiu kai kuriuos esminius Bažnyčios mokymo apie santuoką ir šeimą elementus, per tai atveddamas prie dviejų pagrindinių skyrių, kurie skirti meilei. Paskui išryškinsiu kai kuriuos pastoracinius būdus tvirtai ir vaisingai šeimai pagal Dievo planą statydinti ir vieną skyrių paskirsiu vaikų auklėjimui. Po to paraginsiu būti gailestingiems ir pastoraciškai išmintingiems susiduriant su situacijomis, ne visiškai atitinkančiomis Viešpaties pageidaujamas, ir pabaigoje pateiksiu glaustus šeimos dvasingumo metmenis.

7. Dėl dvejus metus trukusio Sinodo minčių turtinumo šiame paraginame skirtingais stiliais aptariama daug ir įvairių temų. Tuo galima paaiškinti neišvengiamai didelę dokumento apimtį. Todėl nerekomenduoju perskaityti greitai. Ir šeimoms, ir šeimų pastoracijos darbuotojams bus naudingiau, jei jie kantriai gilinsis skyrius po skyriaus arba ieškos to, ko reikia atitinkamomis konkrečiomis aplinkybėmis. Pavyzdžiui, galimas daiktas, kad sutuoktiniams labiau rūpės ketvirtas ir penktas skyriai, pastoracijos darbuotojus ypač domins šeštas skyrius, o visiems labai aktualus pasirodys aštuntas skyrius. Tikiuosi, jog kiekvienas skaitydamas pasijus pašauktas kupinas meilės rūpin-tis šeimos gyvenimu, nes ji yra „ne problema, bet pirmiausia galimybė“ (4).

PIRMAS SKYRIUS ŽODŽIO ŠVIESOJE

8. Biblija pilna šeimų, kartų, pasakojimų apie meilę ir šeimos krizes, ir taip yra nuo pirmo puslapio, kur arenon įžengia smurto naštos slegiama, bet sykiu jėgų toliau gyventi kupina Adomo ir Evos šeima (plg. *Pr* 4), iki paskutinio, pasakojančio apie Sužadėtinės ir Avinėlio vestuves (plg. *Apr* 21, 2. 9). Jėzaus minimais dviem namais, pastatytais ant uolos arba ant smėlio (plg. *Mt* 7, 24–27), vaizduojama gausybės šeimų situacija, sukurta jų narių laisvės, nes, pasak poeto, „kiekvieni namai yra žiburys“ (5). Vedami psalmininko, įženkime dabar į vieną iš tų namų per giesmę, kuri ir šiandien skamba ir žydu, ir krikščionių vestuvių liturgijoje:

„Laimingi visi, kurie pagarbiai Viešpaties bijo,
kurie jo keliais eina!

Maitinsies savo triūso vaisiais, –
būsi laimingas ir tau seksis.

Tavo žmona bus lyg vaisingas vynmedis
tavo namų židinyje,
o vaikai – lyg vynmedžio atžalos
prie tavo stalo.

Taip bus palaimintas žmogus,
kuris pagarbiai Viešpaties bijo.
Telaimina tave Viešpats iš Siono!
Patirk Jeruzalės klestėjimą
per visas savo gyvenimo dienas;
pamatyk savo vaikų vaikus.

Tebūna ramybė Izraeliui!“ (*Ps* 128, 1–6).

Tu ir tavo žmona

9. Perženkime slenkstį tų giedrų namų, kur šeima susėdusi už šventiško stalo. Centre išvystame porą, tėvą ir motiną, drauge ir visą jų meilės istoriją. Jie įkūnija pirminį planą, primygtinai primintą paties Kristaus: „Argi neskaitėte, jog Kūrėjas iš pradžių sukūrė žmones kaip vyrą ir moterį?“ (*Mt* 19, 4). Pakartojamas Pradžios knygos įsakymas: „Todėl vyras palieka savo tėvą ir motiną, glaudžiasi prie žmonos, ir jie tampa vienu kūnu“ (*Pr* 2, 24).

10. Dviejuose didinguose Pradžios knygos pirmuosiuose skyriuose vaizduojama pamatinė žmonių poros tikrovė. Šiame pradiniame Biblijos tekste suspindi kai kurios esminės ištarnos. Pirmoji, sutrauktai cituojama Jėzaus, skamba taip: „Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos“ (*Pr* 1, 27). Stebėtina, kad „Dievo paveikslas“ čia susiejamas su pora, „vyrų ir moterimi“. Ką tai reiškia – ar tai, kad pats Dievas yra lytiš-

kas arba kad jis lydimas dieviškosios palydovės, kaip tikėjo kai kurios senovės religijos? Akivaizdu, kad ne. Mes žinome, kaip Biblija aiškiai kaip stambeldystę atmetė tokį tarp kanaaniečių Šventojoje Žemėje paplitusį tikėjimą. Dievo transcendentiskumas išlaikomas, tačiau kadangi jis yra ir Kūrėjas, žmonių poros vaisingumas yra gyvas ir veiksmingas „paveikslas“, kuriamojo akto regimas ženklas.

11. Pora, kuri myli ir duoda pradžią gyvybei, yra tikra gyva „skulptūra“ (ne iš akmens ar aukso, kokia draudžiama Dekaloge), gebanti išreikšti Dievą Kūrėją ir Išganytoją. Todėl vaisinga meilė tampa Dievo vidinės tikrovės simboliu (plg. *Pr* 1, 28; 9, 7; 17, 2–5. 16; 28, 3; 35, 11; 48, 3–4). Štai kodėl Pradžios knygos pasakojimas, sekdamas vadinamąja „kunigiškąja tradicija“, persunktas įvairių genealogijų (plg. 4, 17–22. 25–26; 5; 10; 11, 10–32; 25, 1–4. 12–17. 19–26; 36): iš tiesų, žmonių poros gebėjimas duoti pradžią gyvybei yra kelias, kuriuo rutuliojasi išganymo istorija. Turint tai priešais akis, vaisingas poros santykis tampa įvaizdžiu Dievo slėpiniui atrasti bei nusakyti – slėpiniui, kuris yra pagrindas krikščioniškojo požiūrio į Trejybę, įžvelgiančio Dieve Tėvą, Sūnų ir meilės Dvasią. Dievas Trejybė yra meilės bendrystė, o šeima – jo gyvas atspindys. Aiškumo čia mums teikia šventojo Jono Pauliaus II žodžiai: „Mūsų Dievas savo giliausiame slėpinyje yra ne vienvė, bet šeima, nes jis kaip toks yra tėvystė, sūnystė ir šeimos esmė, kuri yra meilė. Ta meilė dieviškojoje šeimoje yra Šventoji Dvasia“ (6). Tad šeima nėra kas nors svetima pačiai dieviškajai esmei (7). Šis trejybinis poros aspektas naujaip išreiškiamas Pauliaus teologijoje, apaštalui porą susiejant su Kristaus ir Bažnyčios vienybės „slėpiniu“ (plg. *Ef* 5, 21–33).

12. Tačiau Jėzus, apmąstydamas santuoką, primena mums kitą Pradžios knygos puslapį – antrą skyrių, kur pateikiamas nuostabus, iškalbingų smulkmenų turtingas poros paveikslas. Paminėsime tik dvi. Pirmoji yra žmogaus nerimas – jis ieško „sau tinkamo bendrininko“ (18. 20 eil.), gebančio išsklaidyti ramybės jam neduodančią vienvė, kurios nenumaldo gyvūnų bei visos kūrinijos artumas. Originaliu hebrajišku posakiu daroma užuomina apie tiesioginį santykį – tarsi veidas į veidą, akis į akį – tyliame dialoge, nes mylint tyla dažnai būna iškalbingesnė nei žodžiai. Tai – susitikimas su veidu, su „tu“, atspindinčiu Dievo meilę ir esančiu, pasak biblinio išminčiaus, „didžiausiu savo vyro turtu, į jį panašia pagalbininke, ištikima parama“ (*Sir* 36, 24). O sužadėtinė Giesmių giesmėje, įstabiai išpažindama meilę ir abipusį dovanojimąsi, sušunka: „Mylimasis man, aš jam; <...> Aš esu mylimojo, o mano mylimasis yra mano“ (2, 16; 6, 3).

13. Iš tokio susitikimo, išsklaidančio vienatvę, kyla nauja gyvybė ir šeima. Štai antrasis momentas, kurį galime išryškinti: Adomas, kuris taip pat yra visų laikų ir visų mūsų planetos regionų žmogus, drauge su savo žmona duoda pradžią naujai šeimai, kaip, cituodamas Pradžios knygą, patvirtina Jėzus: vyras „glausis prie žmonos, ir du taps vienu kūnu“ (Mt 19, 5; plg. Pr 2, 24). Veiksmožodis „glausis“ originaliame hebrajiškame tekste žymi artimą darną, fizinį ir vidinį susijungimą ligi tiek, kad vartojamas susivienijimui su Dievu nusakyti: „Glaudžiuosi prie tavęs“ (Ps 63, 9), – gieda maldininkas. Per tai santuokinis susivienijimas išreiškiamas ne tik savo lytiniu bei kūniniu aspektu, bet ir kaip savanoriškas dovanojimas mylint. Tokio susivienijimo vaisius yra „tapti vienu kūnu“ ir fiziškai susiglaudžiant, ir suvienijant savo širdis bei gyvenimus, ir galiausiai iš dviejų gimstančiame vaike, kuris savyje ir genetiškai, ir dvasiškai turės abu „kūnus“.

Tavo vaikai yra vynmedžio atžalos

14. Grįžkime prie psalmininko giesmės. Namuose, kur už stalo sėdi vyras ir žmona, yra ir vaikų, kurie „lyg vynmedžio atžalos“ (Ps 128, 3), tai yra kupini energijos ir gyvastingumo. Tėvai yra tarsi namo pamatas, o vaikai – lyg šeimos „gyvieji akmenys“ (plg. 1 Pt 2, 5). Reikšminga, kad Senajame Testamente antras pagal dažnumą po dievybę žyminčio žodžio (JHVH, „Viešpats“) yra žodis „vaikas“ (*ben*, „sūnus“) – žodis, giminingas hebrajiškam veiksmožodžiui *banah*, reiškiančiam „statydinti“. Todėl 127 psalmėje vaikų dovana aukštinama įvaizdžiais, susijusiais ir su namo statyba, ir su socialiniu bei komerciniu gyvenimu, verdančiu prie miesto vartų: „Jei Viešpats nestato namo, veltui triūsia tie, kurie jį stato. <...> Vaikai iš tikrųjų yra Viešpaties dovana, iščių vaisius – palaiminimas. Lyg strėlės galiūno rankoje yra jaunystėje žmogui gimę sūnūs. Laimingas žmogus, turintis daug tokių strėlių; jis niekad nebus nugalėtas, kai susikirs su priešais vartuose“ (1. 3–5 eil.). Tokie įvaizdžiai išties atspindi senovės visuomenės kultūrą, tačiau vaikų buvimas kiekvienuose namuose yra šeimos pilnatvės ženklas pačioje išganymo istorijos karta po kartos tėkmėje.

15. Atsižvelgdami į tai, galime paminėti dar vieną šeimos matmenį. Žinome, kad Naujajame Testamente kalbama apie „Bažnyčią, kuri renkasi namuose“ (plg. 1 Kor 16, 19; Rom 16, 5; Kol 4, 15; Fm 2). Šeimos gyvenamoji erdvė gali virsti namų Bažnyčia, Eucharistijos, Kristaus, sėdinčio prie to paties stalo, artumo buveine. Neužmirštama yra Apreiškimo knygoje aprašyta scena: „Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakariečiau su juo, o jis su manimi“ (3, 20). Tai – namai, kuriuose yra Dievas, bendrai meldžiamasi; todėl jie pa-

laiminti Viešpaties. Būtent tai tvirtinama 128 psalmėje, kurią pasirinkome kaip pagrindą: „Taip bus palaimintas žmogus, kuris pagarbiai Viešpaties bijo. Telaimina tave Viešpats iš Siono!“ (eil. 4–5).

16. Biblijoje šeima taip pat laikoma vaikų katekizavimo vieta. Tai suspindi aprašant Paschos šventimą (plg. Iš 12, 26–27; Įst 6, 20–25) ir vėliau aiškiai išnyra žydu *haggadah*, tai yra dialoginiame pasakojime, lydinčiame Paschos valgymo apeigas. Dar labiau tikėjimo skelbimas šeimoje aukštinamas vienoje psalmėje: „Dalykus, kuriuos girdėjome ir žinojome, apie kuriuos mums tėvai mūsų pasakojo, neslėpsime jų nuo savo vaikų, bet būsimai kartai pasakosime apie Viešpaties galybę ir jo darbus šlovingus, ir stebuklus, jo padarytus. Jis davė įstatatus Izraeliui, Mokymą – Jokūbo palikuonims, įsakydamas mūsų protėviams jį perteikti savo vaikams, kad būsimoji karta jį pažintų – jų vaikai, kurie dar gimė, – kad ir šie iš eilės pasakotų savo vaikams“ (78, 3–6). Todėl šeima yra vieta, kur tėvai savo vaikams tampa pirmais tikėjimo mokytojais. Tai – „amatas“, perduodamas asmeniui: „Kai ateityje tavo sūnus klaus tave <...>, tu jam atsakysi <...>“ (Iš 13, 14). Taip giesmę Viešpačiui užtrauks vis naujos kartos, „vaikiniai ir merginos, ir seni žmonės, ir maži vaikai“ (Ps 148, 12).

17. Kaip moko Biblijos išminčiai (plg. Pat 3, 11–12; 6, 20–22; 13, 1; 22, 15; 23, 13–14; 29, 17), tėvams tenka pareiga rimtai vykdyti savo auklėjamąją užduotį. Vaikai pašaukti priimti ir praktikuoti įsakymą: „Gerbk savo tėvą ir motiną“ (Iš 20, 12), kur veiksmožodis „gerbti“ žymi visų šeimyninių bei visuomeninių pareigų vykdymą aplaidumo neteisinant religiniais sumetimais (plg. Mk 7, 11–13). Juk „kas gerbia savo tėvą, atsilygina už nuodėmes; kas gerbia savo motiną, kraunasi lobį“ (Sir 3, 3–4).

18. Evangelija mums irgi primena, kad vaikai nėra šeimos nuosavybė, bet turi nueiti savo gyvenimo kelią. Jėzus, klausydamas savo žemiškųjų tėvų, yra klusnumo jiems pavyzdys (plg. Lk 2, 51), lygiai taip pat neabejotina, jog jis sykiu rodo, kad vaiko gyvenimiškasis apsisprendimas ir jo paties krikščioniškasis pašaukimas gali pareikalauti atsiskyrimo dėl Dievo karalystės (plg. Mt 10, 34–37; Lk 9, 59–62). Negana to, jis pats, būdamas dvylikos metų, Marijai ir Juozapui atsako turįs atlikti aukštesnę, istorinę šeimą pranokstančią užduotį (plg. Lk 2, 48–50). Todėl jis pabrėžia kitų, už šeimos santykius tvirtesnių saitų poreikį: „Mano motina ir mano broliai – tai tie, kurie klausosi Dievo žodžio ir jį vykdo“ (Lk 8, 21). Kita vertus, mažiems vaikams – senovės Artimųjų Rytų visuomenėje laikytiems beteisiais subjektais ir šeimos nuosavybės dalimi – Jėzus rodo tokį dėmesį, kad dėl jų paprasto bei spontaniško pasitikėjimo kitais net siūlo suaugusiesiems iš jų mokytis: „Iš tiesų sakau jums: jeigu neatsiversite ir

nepasidarysite kaip vaikai, neįeisite į Dangaus Karalystę. Taigi kas pasidarys mažas, kaip šis vaikelis, tas bus didžiausias Dangaus Karalystėje“ (Mt 18, 3–4).

Kančios ir kraujo kelias

19. Idilija, pateikiama 128 psalmėje, nėra nesuderinama su karčia tikrove, ženklinančia visą Šventąjį Raštą. Ta tikrovė yra šeimos gyvenimą ir jos artimą gyvenimo ir meilės bendrystę draskantis skausmas, blogis, smurtas. Ne be pagrindo Kristaus kalba apie santuoką (plg. Mt 19, 3–9) pateikta disputo dėl skyrybų kontekste. Dievo žodyje nuolatos liudijama tas tamsus matmuo, atsiveriantis jau pačioje pradžioje, kai sulig nuodėme meilės ir tyrumo santykis tarp vyro ir moters virsta valdžia: „Aistringai geisi savo vyro, ir jis bus tavo galva“ (Pr 3, 16).

20. Kančios ir kraujo kelias driekiasi per daugelį Biblijos puslapių. Nuo broližudiško smurto, kai Kainas nužudo savo brolių Abelį, ir nuo įvairių kivirčių tarp Abraomo, Izaoko ir Jokūbo sūnų bei žmonių tas kelias per kruvinas Dovydo šeimos tragedijas atveda iki gausių šeimyninių sunkumų, atspindimų pasakojimo apie Tobiją ar likimo valiai palikto Jokūbo karšto išpažinimo: „Nuo manęs jis atitolino mano brolius, visiškai atšalo nuo manęs mano pažįstami. <...> Mano žmona bjaurisi mano kvapu, mano broliams darosi bloga nuo mano smarvės“ (Job 19, 13. 17).

21. Pats Jėzus gimė kuklioje šeimoje, netrukus turėjusioje bėgti į svetimą kraštą. Jis įžengia į Petro namus, kuriuose guli serganti pastarojo uošvė (plg. Mk 1, 30–31); jis leidžiasi būti įtraukiamas į mirties dramą Jayro ir Lozorius namuose (plg. Mk 5, 22–24. 35–43; Jn 11, 1–44); išgirsta nevilties kupiną Naino našlės šauksmą dėl mirusio sūnaus (plg. Lk 7, 11–15); nedideliame kaime atsiliepia į tėvo, kurio vaiką kamuoja epilepsija, maldavimą (plg. Mk 9, 17–27). Susitinka su muitininkais, kaip antai Matu ir Zachiejumi, jų namuose (plg. Mt 9, 9–13; Lk 19, 1–10), kalbasi su nusidėjėliais, kaip antai moterimi, įsiveržusia į fariziejaus namus (plg. Lk 7, 36–50). Jėzus pažįsta šeimos būgštavimus bei įtampas ir įtraukia tai į savo palyginimus: apie vaikus, kurie palieka tėvų namus ir ieško nuotykių (plg. Lk 15, 11–32), netinkamai elgiasi (plg. Mt 21, 28–31) ar tampa smurto aukomis (plg. Mk 12, 1–9). Jam taip pat rūpi vestuvės, kurioms gali kilti keblumų dėl vyno stygiaus (plg. Jn 2, 1–10) arba dėl neatvykusių kviestinių svečių (plg. Mt 22, 1–10), jam pažįstamas neturtingos šeimos išgąstis praradus monetą (plg. Lk 15, 8–10).

22. Tokia glausta apžvalga liudija, kad Dievo žodis yra ne abstrakčių tezių seka, bet kelionės palydovas križę ar kokią nors skausmą išgyvenančioms šeimoms ir

kreipia į kelio tikslą, kai Dievas „nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto“ (Apr 21, 4).

Tavo rankų triūsas

23. 128 psalmės pradžioje tėvas vaizduojamas kaip darbininkas, kuris savo rankų darbu palaiko šeimos fizinę gerovę ir giedrumą: „Maitinsies savo triūso vaisiais, – būsi laimingas ir tau seksis“ (2 eil.). Tai, kad darbas yra žmogaus oraus gyvenimo dalis, akivaizdu iš pirmųjų Biblijos puslapių, kur sakoma: „Viešpats Dievas paėmė žmogų ir apgyvendino jį Edeno sode, kad jį dirbtų ir juo rūpintųsi“ (Pr 2, 15). Žmogus vaizduojamas kaip darbininkas, kuris „sunkiai uždirba duoną“ (plg. Ps 127, 2), taip pat save ugdo perkeisdamas medžiagą ir išnaudodamas kūrinijos jėgas.

24. Darbas sykiu leidžia plėtotis visuomenei, išlaikyti šeimą, laiduoti jos tvirtumą ir vaisingumą: „Patirk Jeruzalės klestėjimą per visas savo gyvenimo dienas; pamatyk savo vaikų vaikus!“ (Ps 128, 5–6). Patarlių knygoje taip pat pateikiama motinos užduotis šeimoje – jos darbas nusakomas visomis kasdienėmis smulkmenomis, už kurias ją giria sutuoktinis ir vaikai (plg. 31, 10–31). Pats apaštalas Paulius didžiavosi gyvenęs nebūdamas našta kitiems, nes pragyvendavo iš savo rankų darbo (plg. Apd 18, 3; 1 Kor 4, 12; 9, 12). Jis buvo taip įsitikinęs poreikiu dirbti, kad savo bendruomenėms nustatė geležinę taisyklę: „Kas nenori dirbti, te-nevalgo“ (2 Tes 3, 10; plg. 1 Tes 4, 11).

25. Taigi galime suprasti nedarbo ar nuolatinio darbo stokos sukeltus kentėjimus, kaip pasakojama Rutos knygoje, Jėzaus palyginime apie darbininkus, kurie buvo priversti tuščiai laukti miesto aikštėje (plg. Mt 20, 1–16); tai rodo taip pat Jėzaus patirtis sutinkant žmones, varginamus skurdo ir bado. Deja, ši tikrovė mato ir šiandien daugelyje šalių, kur darbo galimybių stygius atsiliepia šeimos gyvenimo giedrumui.

26. Nevalia užmiršti nė nuodėmės sukelti socialinio nuosmukio, kai žmogus gamtos atžvilgiu elgiasi kaip tironas, ją niokodamas, naudodamasis ja savanaudiškai ir net žiauriai. Padariniai – dirvos virtimas dykra (plg. Pr 3, 17–19), ekonominiai ir socialiniai disbalansai, prieš kuriuos balsą garsiai kėlė pranašai nuo Elijo (plg. 1 Kar 21) iki neteisingumą smerkusio Jėzaus (plg. Lk 12, 13–21; 16, 1–31).

Švelnus apkabinimas

27. Kristus kaip skiriamąjį savo mokinių ženklą pirmiausia pateikė meilės ir dovanojimosi kitiems įstatymą (plg.

Mt 22, 39; Jn 13, 34). Ir tai padarė nurodydamas principą, tėvo ir motinos paprastai įkūnijamą savo gyvenime: „Nėra didesnės meilės, kaip gyvybę už draugus atiduoti“ (Jn 15, 13). Meilės vaisius taip pat yra gailėstingumas ir atleidimas. Šiuo atžvilgiu labai iškalbinga scena, kurioje vaizduojama svetimautoja, Jeruzalės šventyklos aikštėje iš pradžių apsupta kaltintojų, o paskui viena su Jėzumi, kuris jos nepasmerkia, bet pakviečia į kilnesnį gyvenimą (plg. Jn 8, 1–11).

28. Meilės horizonte, tokia esminiame krikščioniškajai santuokos ir šeimos patirčiai, išsiskiria dar viena dorybė, dažnai ignoruojama šiais karštingiškų ir paviršutiniškų santykių laikais, – švelnumas. Meskime žvilgsnį į mielą ir įtaigią 131 psalmę. Kaip ir kituose tekstuose (plg. Iš 4, 22; Iz 49, 15; Ps 27, 10), tikinčiojo ir jo Viešpaties vienybė išreiškiama tėviškos ir motiniškos meilės bruožais. Prieš akis iškyla motinos ir kūdikio, naujagimio, kuris pažindytas miega savo motinos glėbyje, jautrus ir švelnus artumas. Kaip rodo hebrajiškas žodis *gamul*, kūdikis yra pamaitintas ir dabar sąmoningai laikosi įsitvėręs motinos, kuri jį laiko prie savo krūtinės. Vadinasi, artumas yra sąmoningas, o ne vien biologinis. Todėl psalmininkas gieda: „Netgi esu patenkintas ir ramus, – kaip vaikas ramus ant motinos kelių“ (Ps 131, 2). Atkreipti dėmesį galime ir į dar vieną sceną, kur pranašas Ozėjas Dievui kaip tėvui į lūpas įdeda šiuos jaudinančius žodžius: „Kai Izraelis buvo vaikas, aš jį pamilau <...> mokiau <...> vaikščioti, savo rankose juos nešiojau <...> Siejau juos su savimi pajautų saitais, meilės ryšiais. Buvau jiems kaip tie, kurie glaudžia kūdikius prie skruosto. Nusileidau ligi jų, kad juos pamaitinčiau“ (11, 1. 3–4).

29. Būtent tokiu žvilgsniu, aprėpiančiu tikėjimą ir meilę, malonę ir išipareigojimą, žmogiškąją šeimą ir dieviškąją Trejybę, žvelgiame į šeimą, Dievo žodžio patikimą vyro, moters ir vaikų rankoms, kad jie taptų asmenų bendryste pagal Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios vienybės paveikslą. Vaikų gimdymas ir auklėjimas savo ruožtu yra Tėvo kuriamojo darbo atspindys. Šeima, kad augtų meile ir vis labiau virstų šventykla, kur gyvena Dvasia, pašaukta dalytis kasdiene malda, Dievo žodžio skaitymu ir eucharistine bendryste.

30. Kiekviena šeima turėtų turėti priešais akis Nazareto šeimos, jos kasdienio triūso ir net košmaro, kai teko pakelti nesuvokiamą Erodo smurtą, – patirties, tragiškai pasikartojančios ir gausybėje šiandienų atstumtų ir beginklių pabėgėlių šeimų, – paveikslą. Šeimos kviečiamos, kaip išminčiai, žvelgti į Kūdikį ir Motiną, parpulti ir jį pagarbinti (plg. Mt 2, 11). Raginamos, kaip Marija, drąsiai ir giedrai gyventi liūdnais ir džiugiais šeimos iššūkiais bei sergėti ir svarstyti širdyje įstabius

Dievo darbus (plg. Lk 2, 19. 51). Marijos širdies lobyne yra ir visi kiekvieno iš mūsų šeimos įvykiai, kuriuos ji rūpestingai saugo. Todėl ji mums gali padėti savo šeimos istorijoje atpažinti Dievo žinią.

ANTRAS SKYRIUS ŠEIMOS TIKROVĖ IR IŠŠŪKIAI

31. Šeimos gerovė yra esminis dalykas pasaulio ir Bažnyčios ateičiai. Santuoka ir šeima, jų dabartiniai sunkumai bei iššūkiai nesuskaičiuojamai daug kartų analizuoti. Konkrečiai tikrovei pravartu skirti dėmesio, nes „Dvasios reikalavimai bei raginimai aidai ir pačiuose istoriniuose įvykiuose“, per kuriuos „Bažnyčia gali būti skatinama giliau suvokti neišsemiamą santuokos ir šeimos slėpinį“ (8). Nesiekiu čia pateikti visko, ką galima pasakyti įvairiomis temomis, susijusiomis su šeima dabartiniame kontekste. Tačiau kadangi Sinodo tėvai apžvelgė šeimos tikrovę visame pasaulyje, manau būsiant naudinga priminti kai kurias jų pastoracines mintis bei papildyti jas rūpesčiais, kylančiais iš mano paties žvilgsnio.

Dabartinė šeimos padėtis

32. „Likdami ištikimi Kristaus mokymui, apžvelkime šiandienės šeimos sudėtingą tikrovę – jos šviesias bei tamsias puses. <...> Antropologinė kultūrinė kaita šiandien daro poveikį visiems gyvenimo aspektams ir reikalauja analitinės bei diferencijuotos prieigos“ (9). Prieš kelis dešimtmečius Ispanijos vyskupas jau pastebėjo, kad namie atsirado daugiau laisvės erdvės, lydimos „lygaus naštos, atsakomybės bei užduočių pasidalijimo. <...> Labiau vertinti pradėtas sutuoktinių vieno su kitu asmeninis bendravimas prisidėjo prie viso šeimos bendro gyvenimo humanizavimo. <...> Nei visuomenė, kurioje gyvename, nei tai, ko link žengiamo, neleidžia nekritiškai gyvuoti praeities formoms bei modeliams“ (10). Sykiu „aiškiai suvokiame pagrindinę antropologinės-kultūrinės kaitos kryptį, dėl kurios asmeninis emocinis ir šeimyninis gyvenimas sulaukia vis menkesnės nei anksčiau socialinių struktūrų pasparties“ (11).

33. Kita vertus, „atsižvelgtina ir į didėjančią pavojų, kuris pasireiškia sustiprėjusiu individualizmu, iškreipiančiu šeimos saitus ir galop imančiu traktuoti šeimos narius kaip salas, kai kada įsigalint įsivaizdavimui, kad subjektas save statydina vadovaudamasis tik savo troškimais, tarsi būtų absoliutas“ (12). „Įtampa, keliamą perdėm individualistinės turėjimo ir mėgavimosi kultūros, šeimose žadina nepakantą ir agresyvumą dinamiką“ (13). Prie to dar norėčiau pridurti dabartinio

gyvenimo ritmą, stresą, visuomenės sąrangą ir darbo organizavimą, nes šie kultūriniai veiksniai kelia grėsmę nuolatinių apsisprendimų galimybei. Sykiu susiduriame su dviprasmiškais reiškiniais. Pavyzdžiui, branginame personalizaciją, pabrėžiančią autentiškumą priešingai iš anksto nustatytų elgsenų atkartojimui. Ši vertybė gali skatinti įvairius gebėjimus bei spontaniškumą, tačiau, netikusiai nukreipta, kurstyti nuolatinį įtarumą, baimę įsipareigoti, troškimą užsisklęsti patogiam būvyje, išpuikimą. Laisvė rinktis leidžia projektuoti savo gyvenimą ir geriau save ugdyti, tačiau, jei stokoja taurių tikslų ir asmeninės drausmės, išsigimsta į negebėjimą dosniai save dovanoti. Iš tiesų daugelyje šalių, kur mažėja santuokų, daugėja asmenų, kurie apsisprendžia gyventi vieni ar sugyventi nesteigiant bendro gyvenimo. Pabrėžtinai ir pagirtinai teisingumo jausmas, tačiau, netikusiai suprastas, jis piliečius paverčia klientais, reikalaujančiais vien paslaugų.

34. Jei šios grėsmės paveikia šeimos sampratą, šeima gali virsti laikina vieta, kurion ateinama, kai atrodo naudinga, arba reikalauti teisių, žmogiškuosius ryšius paliekant netvariems, trumpalaikiams troškimams bei aplinkybėms. Iš esmės šiandien nesunku tikrąją laisvę painioti su įsivaizdavimu, kad kiekvienas gali spręsti taip, kaip jam atrodo, tarsi už asmens ribų nebūtų gaires mums teikiančių tiesų, vertybių, principų, tarsi visa būtų lygiavertiška ir leistina. Tokiame kontekste santuokos idealas, ženklinamas įsipareigojimo išskirtinumui bei tvarumui, galiausiai sugriaunamas, kai pasirodo nepatogus ar varginantis. Baiminamasi vienvietės, trokštama saugumo ir ištikimybės, tačiau sykiu auga baimė būti sukaustytam santykio, galinčio trukdyti tenkinti asmeninius siekius.

35. Būdami krikščionys, negalime atsisakyti skelbti santuokos dėl to, kad tai prieštarauja šiandienei pasaulėjautai, kad trokštame būti madingi arba jaučiamės nevisaverčiai moralinio ir žmogiškojo nuosmukio akivaizdoje. Tada atimtume iš pasaulio vertybes, kurias galime ir privalome siūlyti. Tiesa, neprasminga apsireiboti dabartinių blogybių retoriniu smerkimu, tarsi taip galėtume ką nors pakeisti. Tačiau nenaudinga stengtis primetinėti taisykles valdžios jėga. Iš mūsų reikalaujama atsakingesnių ir dosnesnių pastangų – pateikti priežastis ir motyvus, skatinančius apsispręsti santuokos ir šeimos naudai, kad žmonės labiau linktų atsiliepti į Dievo jiems siūlomas malones.

36. Sykiu turėtume nuolankiai ir realistiškai pripažinti, jog būdai, kuriais pateikiame krikščioniškuosius įsitikinimus, ir mūsų elgesys su žmonėmis kartais prisidėjo prie atsiradimo to, dėl ko šiandien dejuojame, todėl mums būtų naudinga sveika savikritika. Kita

vertus, santuoką dažnai pristatydavome taip, kad jos vienijamasis tikslas, kvietimas augti meile ir abipusės pagalbos idealas buvo nustelbiami kone išskirtinio pareigos daugintis akcentavimo. Tinkamai nelydėdavome nė sutuoktinių pirmaisiais jų santuokos metais prie jų darbotvarkės, kalbėsenos bei konkrečių rūpesčių pritaikyta pasiūla. Kitais kartais teologinį santuokos idealą pateikdavome pernelyg abstraktų, tartum dirbtinai surestą, tolimą konkrečioms situacijoms ir realios šeimos faktinėms galimybėms. Tokia perdėta idealizacija, ypač tada, kai nepažadindavome pasitikėjimo Dievu malonės, santuoką padarė ne trokštamesnę ir patrauklesnę, bet priešingai.

37. Ilgai manėme, kad, vien primygtinai pabrėždami dogminius, bioetinius ir moralinius klausimus ir neskatinami atsiverti malonei, jau pakankamai remiame šeimas, stipriname sutuoktinių saitus ir įprasminame jų bendrą gyvenimą. Mums būdavo sunku pateikti santuoką veikiau kaip dinaminį augimo ir savęs įgyvendinimo kelią, o ne kaip visą gyvenimą vilksimą našta. Taip pat nebūdavo lengva suteikti erdvės tikinčiųjų sąžinėms, o juk jie dažnai, kiek leidžia jų ribotumas, tinkamiausiai atsiliepia į Evangeliją ir geba patys perprasti situacijas, neišsitenkančias jokiose schemose. Esame pašaukti sąžinės ugdyti, o ne stengtis jas pakeisti.

38. Turime būti dėkingi, jog dauguma žmonių vertina laiko išbandymą atlaikančius šeimos santykius, kupinus tarpusavio pagarbos. Todėl sveikintina, kad Bažnyčia siūlo dvasinį palydėjimą ir pagalbą srityse, susijusiose su meilės ugdymu, konfliktų įveikimu ir vaikų auklėjimu. Daugelį paliečia malonės galia, patiriama per sakramentinę Sutaikinimą ir Eucharistiją ir įgalinanti pakelti santuokos ir šeimos iššūkius. Kai kuriose šalyse, ypač įvairiose Afrikos dalyse, sekuliarizmui nepavyko susilpninti kai kurių tradicinių vertybių, ir ten per santuokos sudarymą tvirtai suvienijamos dvi išplėstinės šeimos, kuriose tebegyvuoja tvirtai apibrėžta konfliktų ir sunkumų sprendimo sistema. Šiandien mes taip pat dėkojame už liudijimą santuokų, kurios ne tik patvarios, bet ir tęsia gyvenimo planą ir išlaiko tarpusavio meilės ryšius. Šitai atkelia vartus pozityviai, svetingai pastoracijai, įgalinančiai laipsniškai gilinti Evangelijos reikalavimus. Vis dėlto dažnai laikydavomės gynybinės nuostatos ir pastoracinę energiją švaistydavome vis smarkiau smerkdami dekadentinį pasaulį ir menkai gebėdami pasiūlyti kelių į laimę. Daugelis mano, kad Bažnyčios žinia apie santuoką ir šeimą aiškiai neatspindi Jėzaus skelbimo ir nuostatų, – jis, nors ir iškėlė reiklų idealą, niekada nestokojo atjautos kupino artumo trapiems žmonėms, kaip antai tokiems kaip samarietė ar svetimautoja.

39. Tai nereiškia, kad atsisakoma pripažinti kultūrinį nuosmukį, neskatinantį meilės ir atsidavimo. Konsultacijos pirma abiejų paskutinių Sinodų leido išryškėti įvairiems „laikinumo kultūros“ simptomams. Omenyje turiu, pavyzdžiui, žmonių perėjimo nuo vieno emocinio ryšio prie kito spartą. Jie mano, kad meilė, kaip socialiniuose tinkluose, galima pagal vartotojo įgeidį įjungti arba išjungti, taip pat greitai užblokuoti. Priešais akis taip pat turiu baimę, kurią kelia išpareigojimo visam laikui perspektyva, maniją, susijusią su laisvalaikiu, santykius, grįstus kaštų bei naudos skaičiavimu ir palaikomus vien trokštant išvengti viena tvės, jaustis saugiam ir gauti kokią nors paslaugą. Į emocinių santykių sritį perkeliama tai, kas vyksta su objektais ir aplinka: viską galima išmesti; kiekvienas vartoja ir išmeta, ima ir laužo, išnaudoja ir išspaudžia iki paskutinio lašo. Tuomet „viso gero“. Narciziškumas atima iš žmonių gebėjimą žvelgti toliau savęs, savo troškimų ir poreikių. Tačiau kas naudojasi kitais, anksčiau ar vėliau vadovaujantis ta pačia logika, bus naudojamas, manipuliuojama ir juo pačiu, ir jis irgi bus paliktas. Reikia pasakyti, kad ryšiai dažniau nutrūksta tarp pagyvenusių suaugusiųjų, ieškančių savotiškos „autonomijos“ ir atmetančių idealą senti drauge vienas kitu rūpinantis ir vienam kitą palaikant.

40. „Rizikuodami pernelyg supaprastinti, galime pasakyti, kad gyvename kultūroje, darančioje jauniems žmonėms spaudimą nekurti šeimos dėl ateities galimybių stygiaus. Kita vertus, ta pati kultūra suteikia kitiems tiek pasirinkimų, kad kurti šeimą jie netenka noro“ (14). Kai kuriose šalyse daug jaunuolių „vestuves atideda ekonominiams, darbo ar studijų sumetimais. Kartais ir dėl kitokių motyvų – dėl santuoką ir šeimą nuvertinančios ideologijos poveikio, kitų porų iširimo patirties, kurios jie nenori pakartoti, baimindamiesi to, ką laiko pernelyg didingu ir šventu dalyku, dėl socialinių galimybių ir ekonominių privalumų, teikiamų bendro gyvenimo nesusituokus, dėl vien emocinės bei romantinės meilės sampratos, iš baimės netekti autonomijos ir laisvės, atmesdami viską, kas susiję su institucija bei biurokratija“ (15). Kad pakviestume jaunuolius karštai ir drąsiai priimti santuokos iššūkį, turime rasti žodžius, motyvus ir liudijimus, kurie paliestų jautriausias jaunuolių stygas, jų gebėjimą būti dosniems, išpareigoti, mylėti ir net imtis didvyriškų darbų.

41. Sinodo tėvai pabrėžė, kad „šiandiniame pasaulyje netrūksta kultūrinių tendencijų, propaguojančių be ribų jausminį gyvenimą“, narcizinį, netvarų ir kintantį jausmingumą, kuris „niekada nepadeda individui bręsti“. Jiems taip pat „nerimą kelia tam tikras pornografijos ir prekybos kūnu plitimas, palengvintas piktnaudžiavimo internetu“ ir „žmonių, priverstų

užsiiminėti prostitucija, situacija“. „Tokioje aplinkoje poros kartais sutrinka, svyruoja ir sunkiai atranda būdus augti. Daugelis lieka užstrigę ankstyvosiose savo emocinio bei seksualinio gyvenimo stadijose. Porų santykių krizė destabilizuoja šeimą ir dėl atsisakymų bei skyrybų gali turėti rimtų padarinių suaugusiesiems, vaikams ir visai visuomenei, nes silpnina asmenis ir socialinius ryšius“ (16). Santuokinės krizės dažnai „sprendžiamos skubiai ir stokojant drąsos būti kantriems ir pamąstyti, pasiaukoti bei vienas kitam atleisti. Nesėkmės duoda pradžią naujiems santykiams, naujoms poroms, naujoms civilinėms sąjungoms bei santuokoms, taip randasi naujų, sudėtingų ir problemišκών šeimos situacijų, kur krikščioniškasis pasirinkimas nėra akivaizdus“ (17).

42. „Gimstamumo mažėjimas, sukeltas gimstamumui priešiškos mąstysenos ir pasaulinės reprodukcinės sveikatos politikos, ne tik nebelaiduoja kartų pasikeitimo, bet ir ilgainiui iškyla ekonominio nusikurdimo ir pasitikėjimo ateitimi praradimo grėsmė. Gimstamumui smarkiai atsiliepė ir biotechnologijos vystymasis“ (18). Prie to galima pridurti tokius veiksnius kaip „industrializacija, seksualinė revoliucija, gyventojų pertekliaus baimė, ekonominės problemos <...>. Vartojimo visuomenė irgi gali neskatinti žmonių turėti vaikų, siekiant išlaikyti savo laisvę bei gyvenimo būdą“ (19). Tiesa, kad dosniai gyvybę dovanojusią sutuoktinių dora sąžinė gali paskatinti dėl pakankamai rimtų priežasčių riboti savo vaikų skaičių, tačiau kaip tik „dėl tos sąžinės kilnumo Bažnyčia griežtai atmeta visus valstybės įsikišimus kontracepcijos, sterilizacijos ar net abortų naudai“ (20). Tokios priemonės nepriimtinos net didelio gimstamumo vietovėse, tačiau pažymėtina, jog politikai šitai skatina ir kai kuriose šalyse, kur gimstamumas itin mažas. Pasak Korėjos vyskupų, tai reiškia „veikti prieštarškai ir apleisti savo pareigą“ (21).

43. Šeimoms atsiliepia ir tikėjimo bei religinės praktikos susilpnėjimas kai kuriose šalyse: jos su savo sunkumais vis dažniau paliekamos vienos. Sinodo tėvai pareiškė, kad „viena didžiausių šiandienės kultūros apraiškų yra viena tvė, kaip Dievo nebuvimo žmogaus gyvenime ir santykių trapumo vaisius. Be to, neretai šeimą prislegianti socialinė ekonominė tikrovė sukelia visuotinį bejėgiškumo jausmą. <...> Dėl institucijų abejingumo ar per menko dėmesio šeimos dažnai jaučiasi paliktos likimo valiai. Visur akivaizdūs neigiami padariniai visuomeninei sąrangai – demografinė krizė, pedagoginiai sunkumai, nenoras priimti negimusią gyvybę, pagyvenusių žmonių laikymas našta, plintantis emocinis šaltumas, kartais vainikuojamas smurto. Valstybei tenka atsakomybė sukurti teisingas ir ekonomines sąlygas, laiduojančias jaunuoliams ateitį ir padedančias jiems sukurti šeimą“ (22).

44. Atidėti santykio formalizavimą dažnai paskatina oraus ar tinkamo gyvenamojo būsto stygius. Reikia nepamiršti, kad „šeima turi teisę į padorų gyvenamąjį būstą, tinkamą šeimyniniam gyvenimui ir proporcingą šeimos narių skaičiui, aplinkoje, aprūpintoje pagrindinėmis paslaugomis, kurių reikia šeimai ir bendruomenei“ (23). Šeima ir namai yra du vienas nuo kito neatsiejami dalykai. Šitas pavyzdys rodo, jog turime atkakliai reikalauti ne tik individualių, bet ir šeimos teisių. Šeima yra gėris, kurio visuomenė negali atsisaityti, bet kuri privalo ginti (24). Šių teisių apsauga yra „pranašiškas raginimas šeimos institucijos, gerbtinos ir gintinos nuo bet kokio uzurpavimo, naudai“ (25), ypač dabartinėmis aplinkybėmis, kai tam politikų planuose numatyta nedaug vietos. Šeima tarp kitų teisių turi ir teisę „galėti kliautis tinkama viešosios valdžios šeimos politika teisinėje, ekonominėje, socialinėje ir finansinėje srityse“ (26). Kartais šeimų baimė būna dramatiška, kai, susirgus brangiam žmogui, jos neturi galimybės gauti tinkamų medicinos paslaugų arba kai ilgai užtrunka oraus darbo paieškos. „Šeimos ekonominė padėtis kartais užkerta šeimai kelią į švietimą, kultūrinį gyvenimą ir veiklą socialinį gyvenimą. Dabartinė ekonomikos sistema sukelia įvairių formų socialinę atskirtį. Šeimas ypač kamuojama su darbu susijusios problemos. Galimybių jaunuoliams nedaug, o darbo pasiūlymai labai selektyvūs ir nepatikimi. Darbo dienos ilgos, dažnai slegia, kai daug laiko sugaištama vykstant į darbą ir grįžtant iš jo. Tokia situacija nepadedą visai šeimai pabūti su vaikais, šitaip kasdien stiprinant tarpusavio ryšius“ (27).

45. „Daug vaikų gimsta nesantuokinių, ypač kai kuriose šalyse, daugelis iš jų auga tik su vienu iš tėvų arba platesniame ar naujame šeimos kontekste. <...> Galiausiai vienas iš šiandienės visuomenės didžiausių pasipiktinimų keliančių ir itin iškrypusių reiškinių yra seksualinis vaikų išnaudojimas. Šeimos padėtis taip pat blogėja dėl visuomenę kamuojančio smurto, sukeliamo karų, terorizmo ar organizuoto nusikalstamumo. Pirmiausia didmiesčiuose ir jų pakraščiuose plinta vadinamasis gatvės vaikų reiškinys“ (28). Seksualinis vaikų išnaudojimas kelia dar didesnę pasipiktinimą, kai šitai vyksta ten, kur jie turėtų būti apsaugoti, pirmiausia šeimose, mokyklose ir krikščioniškosiose bendruomenėse bei institucijose (29).

46. „Dar vienas laiko ženklas – migracija su jos visa našta šeimos gyvenimui; šį reiškinį irgi būtina suvokti bei jo imtis“ (30). Paskutinis Sinodas šioms problemoms skyrė daug dėmesio pabrėždamas, kad jos „skirtingais būdais būdingos visiems gyventojams įvairiose pasaulio dalyse. Bažnyčiai šioje srityje tenka pagrindinis vaidmuo. Poreikis palaikyti ir plėtoti tokį Evangelijos

liudijimą (plg. Mt 25, 36) šiandien atrodo kaip niekada primygtinis. <...> Žmonių mobilumas, atitinkantis natūralų istorinį tautų judėjimą, gali autentiškai praturtinti ir emigruojančią šeimą, ir ją priimančią šalį. Kitas dalykas yra priverstinė šeimų migracija dėl karo, persekiojimų, skurdo, neteisingumo, paženklinta permainingos kelionės, kuri dažnai kelia grėsmę gyvybei, traumuoja žmones ir destabilizuoja šeimas. Migrantų lydėjimas reikalauja ypatingos pastoracijos migruojančioms šeimoms, taip pat šeimos nariams, liekantiems kilmės šalyje. Tai turėtų būti daroma gerbiant jų kultūrą, gautą religinį bei žmogiškąjį ugdymą, jų apeigų bei tradicijų dvasi- nį turtingumą – net ir ypatingosios pastoracijos aplinkoje. <...> Migracija šeimoms ir pavieniams asmenims būna ypač dramatiška ir sukrečianti, kai yra nelegali ir vykdoma tarptautinių prekybos žmonėmis tinklų. Tas pat pasakytina apie moteris ar suaugusiųjų nelydimus vaikus, kurie priversti ilgą laiką praleisti tranzito ir pabėgėlių stovyklose, kur neįmanoma pradėti integracijos proceso. Kraštutinis skurdas ir kitos pakrikimo situacijos neretai paskatina šeimas parduoti savo vaikus į prostituciją ar prekyautojams žmogaus organais“ (31). „Didelis išbandymas ne tik Bažnyčiai, bet ir visai tarptautinei bendrijai yra krikščionių, taip pat etninių ir religinių mažumų persekiojimas įvairiose pasaulio dalyse, pirmiausia Artimuosiuose Rytuose. Palaikytinos visos pastangos, kad krikščionių šeimos bei bendruomenės liktų savo gimtuosiuose kraštuose“ (32).

47. Sinodo tėvai ypatingą dėmesį taip pat skyrė „neįgalų asmenų turinčioms šeimoms. Negalia, įsiveržusi į gyvenimą, sukelia didžiulį ir nelauktą iššūkį ir sujaukia pusiausvyrą, troškimus, lūkesčius. <...> Didžiulio pagyrimo nusipelnę šeimos, su meile priimančios sunkų išbandymą, kuri reiškia neįgalus vaikas. Bažnyčiai ir visuomenei jos teikia brangų ištikimybės gyvybės dovanai liudijimą. Žengdama trapumo slėpinio priėmimo bei rūpinimosi juo keliu, šeima išvien su krikščionių bendruomene gali atrasti naujų veikimo bei kalbėjimo būdų, naujų supratimo ir tapatybės formų. Neįgalieji šeimai yra dovana ir galimybė augti meile, abipuse pagalba ir vienybe. <...> Šeima, kuri, kupina tikėjimo, priima neįgalų, gali pažinti bei laiduoti kiekvienos gyvybės su jos poreikiais, teisėmis bei galimybėmis kokybę bei vertę. Ji visais gyvenimo tarpniais rūpinsis patarnavimu ir slauga, skatins artumą ir prierašumą“ (33). Norėčiau pabrėžti, jog dėmesys, skiriamas ir migrantams, ir neįgaliesiems asmenims, yra Dvasios ženklas. Abi situacijos paradigminės: jos ypač parodo, kaip šiandien įgyvendinama trapių asmenų gailestingo priėmimo ir integracijos logika.

48. „Didžiama šeimų gerbia garbaus amžiaus žmones, apsupa juos meile ir laiko palaiminimu. Ypač

brangintini šeimų susivienijimai bei sąjūdžiai, dvasiniu ir socialiniu aspektu besidarbuojantys garbaus amžiaus žmonių naudai <...>. Labai industrializuotoje visuomenėje, kur jų gausėja, o gimstamumas mažėja, jiems gresia pavojus būti laikomiems našta. Kita vertus, jų priežiūra, kurios jiems prireikia, dažnai būna artimiems didžiulis išbandymas“ (34). „Juo labiau visaip mėginama pašalinti mirties momentą, juo labiau šiandien būtina branginti baigiamąjį gyvenimo tarpsnį. Garbaus amžiaus žmonių trapumas ir priklausomybė nuo kitų pagalbos kartais piktavališkai išnaudojami siekiant ekonominės naudos. Daug šeimų mus moko, jog galutinį gyvenimo etapą įmanoma įprasmingai kaip visos egzistencijos atbaigimą įtraukiant ją į Velykų slėpinį. Daug garbaus amžiaus žmonių priimama į bažnytines įstaigas, kur jie materialiai bei dvasiškai gali gyventi giedroje ir pažįstamoje aplinkoje. Eutanazija ir pagalba nusižudyti kelia šeimoms grėsmę visame pasaulyje. Daugelyje valstybių šitai legaliai praktikuojama. Bažnyčia, tvirtai prieštaraujanti tokiai praktikai, jaučia pareigą padėti šeimoms, kurios rūpinasi savo pagyvenusiais ir ligotais nariais“ (35).

49. Norėčiau atkreipti dėmesį į šeimas, nugrimzdusias į skurdą ir ypač skausmingai išgygenančias gyvenimo nepriteklus. Sunkumai neaplenkia nė vieno, tačiau jie dar žiauresni būna neturtinguose namuose (36). Pavyzdžiui, jei dėl skyrybų ar kitos priežasties moteris turi auginti vaiką viena ir sykiu dirbti, neturėdama kam palikti vaiko prižiūrėti, šis auga neprižiūrimas, jo tyko visokie pavojai, o asmeninio brendimo procesas sutrinka. Tokiomis sunkiomis sąlygomis, kuriomis gyvena labiausiai stokojantys žmonės, Bažnyčia turėtų ypač stengtis suprasti, paguosti, integruoti vengdama užkrauti jiems sunkias kaip akmenis taisykles, nes tada jie galiausiai pasijus pasmerkti ir palikti likimo valiai Motinos, pašauktos nešti jiems Dievo gailestingumą. Užuoat siulę gydomąją malonės jėgą ir Evangelijos šviesą, kai kurie trokšta „indoktrinuoti“ Evangeliją, paversdami ją „negyvais akmenimis, mestiniais į kitus“ (37).

Kai kurie iššūkiai

50. Atsakymuose, gautuose iš konsultacijų, Sinodo metu surengtų du kartus, minimos įvairiausios situacijos, keliančios naujų iššūkių. Be jau minėtųjų, daug kas įvardijo auklėjimo užduotį, kuri yra sunki, nes tėvai, be kita ko, į namus grįžta pavargę ir nenusiteikę kalbėtis, daugelyje šeimų nebėra įpročio kartu valgyti, be to, greta priklausomybės nuo televizijos, didėja pramogų pasiūlos įvairovė. Dėl to tėvams darosi vis sunkiau perduoti tikėjimą vaikams. Dar atkreipiamas dėmesys, kad šeimas kamuoja didžiulis nerimas. Atrodo, jog la-

biau rūpi užbėgti už akių būsimoms problemoms nei dalytis dabartimi. Šį savo prigimtą kultūrinį klausimą dar pasunkina netikra profesinė ateitis, ekonominis nesaugumas ir baimė dėl vaikų ateities.

51. Kaip mūsų epochos rykštė, kamuojanti ir neretai sugriaunanti šeimas, taip pat minėta narkomanija. Tas pat pasakytina apie alkoholizmą, lošimą ir kitas priklausomybes. Šeima galėtų būti to prevencijos bei įveikimo vieta, tačiau visuomenė ir politika nesuvokia, jog šeimai gresia pavojus „netekti gebėjimo reaguoti, kad padėtų savo nariams <...> Šio lūžio sunkūs padariniai yra suirusios šeimos, šaknų netekę vaikai, likimo valiai palikti garbaus amžiaus žmonės, tebegyvų tėvų vaikai našlaičiai, gairių stokojantys ir taisyklių nevaržomi paaugliai bei jaunuoliai“ (38). Pasak Meksikos vyskupų, netrūksta liūdnų smurto šeimoje situacijų, kurios yra derlinga dirva naujoms socialinio agresyvumo formoms rasti, nes „santykiai šeimoje paaiškina ir polinkį į smurtinę asmenybę. Taip dažnai nutinka šeimose, kuriose nebendruojama, vyrauja gynybinės nuostatos, o nariai vienas kitam nepadedą, trūksta dalyvauti skatinančios veiklos, tėvų santykiai dažnai konfliktiški ir smurtiški, tarp tėvų ir vaikų tvyro priešiškus. Smurtas šeimoje yra apmaudo ir neapykantos pagrindiniuose žmogiškuosiuose santykiuose mokykla“ (39).

52. Niekas negali manyti, jog silpninti šeimą kaip santuoka grįstą natūralią bendruomenę yra naudinga visuomenei. Priešingai: tada sunkiau bręsti asmeniui, rūpintis bendruomeninėmis vertybėmis ir plėtoti miestų bei kaimų etiką. Aiškiai nebesuvokiama, kad tik išskirtinė ir neišardoma vyro ir moters vienybė, būdama tvirtas išpareigojimas ir įgalindama vaisingumą, atlieka pilnutinę socialinę funkciją. Turime pripažinti didelę įvairovę šeimos situacijų, galinčių pasiūlyti tam tikrą gyvenimo taisyklę, tačiau, pavyzdžiui, faktinių sąjungų ar sąjungų tarp tos paties lyties asmenų nevalia tiesiog prilyginti santuokai. Nė viena netvirta ar naujai gyvybei uždara sąjunga nelaiduoja visuomenės ateities. Tačiau kas šiandien rūpinasi sutuoktinių palaikymu, pagalba įveikiant gresiančius pavojus bei atliekant savo auklėjamąją užduotį, santuokinės vienybės tvirtumo skatinimu?

53. „Kai kuriose visuomenėse tebegyvuoja poligamija, kitur išlieka primestų vedybų praktika. <...> Daug kur, ne tik Vakaruose, plačiai paplito bendras gyvenimas iki santuokos arba nesiekiant įforminti to instituciniu ryšiu“ (40). Įvairiose šalyse įstatymai padeda lengviau įsivyrėti gausioms alternatyvoms, todėl išskirtinumo, neišardomumo ir atvirumo gyvybei paženklinta santuoka galop ima atrodyti kaip atgyvenęs pasiūlymas tarp daugelio kitų. Daugelyje šalių šeima vis labiau

griaunama teisiškai, kone išimtinai grindžiant ją valios autonomijos paradigma. Nors teisėta ir teisinga atsisa-kyti senų „tradicinės“ šeimos, paženklintos autoritariz- mo bei smurto, formų, šitai neduoda pagrindo negerbti santuokos, bet turėtų skatinti iš naujo atrasti jos tikrą- ją prasmę bei ją atnaujinti. Šeimos jėga „iš esmės yra jos geba mylėti ir mokyti mylėti. Kad ir kokia sužeista būtų, šeima visada gali augti remdamasi meile“ (41).

54. Glaustai apžvelgęs tikrovę, norėčiau pabrėžti: nors moters teisės pripažįstamos kur kas plačiau, o moterys daug labiau dalyvauja viešojoje erdvėje, kai kurioms šalims šiuo atžvilgiu dar reikia smarkiai užtelėti. Iki galo neišrauti nepriimtini papročiai. Pirmiausia gėdin- gas smurtas, kartais vykdomas prieš moteris, netikęs elgesys šeimoje ir įvairios vergystės formos, tai ne vy- riškos jėgos parodymas, bet veikiau bailus nuosmukis. Verbalinis, fizinis ir seksualinis smurtas prieš moterį prieštarauja pačiai santuokinės vienybės prigimčiai. Galvoje turiu moters genitalijų smarkų žalojimą kai kuriose šalyse, taip pat nelygias galimybes gauti orų darbą ir atsakingas pareigas. Istorijoje gausu patriar- chalinių kultūrų, kur moteris laikoma žemesne būtybe, perlenkimų pėdsakų, tačiau neužmirškime nė „suro- gatinės motinystės“ ar „moters kūno instrumentaliza- cijos bei komercializacijos dabartinėje žiniasklaidinėje kultūroje“ (42). Kai kas mano, jog daugelis dabartinių problemų kyla iš moters emancipacijos. Tačiau net šis argumentas yra negaliojantis, „jis apgaulingas, jis nėra teisingas! Tai – vyriškasis mačizmas“ (43). Vienodas vyro ir moters kilnumas skatina mus džiaugtis, kad įveikiamos diskriminacijos senos formos ir šeimoje plėtojasi abipusiškumo praktika. Net jei kyla feminiz- mo formų, kurių negalima laikyti tinkamomis, ne ma- žiau kaip Dvasios darbu gėrėkimės aiškesniu moters kilnumo bei jos teisių pripažinimu.

55. Vyrui „šeimos gyvenime tenka lygiai toks pat esmi- nis vaidmuo, ypač sutuoktinės ir vaikų apsaugos bei paramos atžvilgiu. <...> Daug vyrų suvokia savo svarbų vaidmenį šeimoje ir savitai vyriškai jį atlieka. Tėvo sty- gius smarkiai kenkia šeimos gyvenimui, vaikų auklėji- mui ir jų įsitraukimui į visuomenę. Tas stygius gali būti fizinis, emocinis, pažintinis ir dvasinis. Trūkstant tėvo, vaikai neturi tėviško elgesio tinkamo pavyzdžio“ (44).

56. Dar vieną iššūkį kelia įvairios formos ideologijos, paprastai vadinamos *gender*. Ji „neigia vyro ir moters prigimtinių skirtingumą bei abipusiškumą. Priešais akis regį visuomenę be lytinių skirtumų ir griaua šeimos antropologinį pagrindą. Ši ideologija perša švietimo programas ir įstatymines gaires, skatinančias asmens tapatybę bei jausminį artumą, iš pagrindų atsietus nuo biologinio skirtumo tarp vyro ir moters. Žmogaus ta-

patybė tampa individo apsisprendimu, kuris ilgainiui gali pasikeisti“ (45). Nerimą kelia tai, jog kai kurios tokio pobūdžio ideologijos, pretenduojančios atsiliep- ti į tam tikrus kartais suprantamus lūkesčius, mėgina įteigti, kad yra vienintelės teisingos, ir net lemti tai, kaip auklėti vaikus. Nevalia ignoruoti, kad „biologinę lytį (*sex*) ir lyties socialinių-kultūrinių vaidmenį (*gender*) galima skirti, bet ne perskirti“ (46). Kita vertus, „bio- technologinė revoliucija žmogaus dauginimosi srityje atvėrė galimybę manipuliuoti pradėjimo aktu padary- dama jį nepriklausomą nuo vyro ir moters lytinio san- tykio. Per tai žmogaus gyvybė ir tėvai tapo sujungtina ar perskirtina tikrove, dalyku, daugiausia pavaldžiu asmens ar poros troškimams“ (47). Viena yra suprasti, kad žmogus silpnas, o gyvenimas sudėtingas, kita – pri- imti ideologiją, siekiančią į dvi dalis padalyti neperski- riamus tikrovės aspektus. Nenusidėkime noru pakeisti Kūrėją. Esame kūriniai, nesame visagaliai. Kūrinija yra pirma mūsų ir laikytina dovana. Sykiu esame pašaukti sergėti savo žmogystę, o tai pirmiausia reiškia gerbti ją tokią, kokia buvo sukurta.

57. Dėkoju Dievui už gausybę šeimų, kurios, nors ir toli gražu nelaiko savęs tobulomis, gyvena meile, įgy- vendina savo pašaukimą ir žengia pirmyn nepaisyda- mos gausių suklupimų pakeliui. Sinodo apmąstymai rodo, jog nėra idealios šeimos stereotipo, bet egzistuo- ja marga mozaika, sudaryta iš džiaugsmo, dramų ir rūpesčių kupinos tikrovės. Mums susirūpinimą kelia iššūkiai. Turėtume ne švaistyti jėgas gynybinėms de- jonėms, bet žadinti kūrybišką misionieriavimą. Viso- se situacijose „Bažnyčia suvokia poreikį tarti tiesos ir vilties žodį. <...> Krikščioniškosios santuokos bei šei- mos didžiosios vertybės atitinka paiešką, neatsiejamą nuo žmogaus egzistencijos“ (48). Jei ir regime daug sunkumų, tai jais, pasak Kolumbijos vyskupų, esame kviečiami „išlaisvinti savyje vilties jėgą ir paversti ją pranašiškomis svajonėmis, pertvarkymo veiksmais ir meilės vaizduote“ (49).

TREČIAS SKYRIUS

ŽVELGTI Į JĖZŪ: ŠEIMOS PAŠAUKIMAS

58. Šeimoms ir tarp jų turėtų vis iš naujo nuskambėti pirmasis skelbimas to, „kas gražiausia, didžiausia, pa- traukliausia ir sykiu būtiniausia“ (50) ir „būti evange- lizacinės veiklos <...> šerdimi“ (51). Tai – pagrindinis skelbimas, „vis išgirstinas įvairiais būdais ir skelbtinas katekizuojuojant vienokia ar kitokia forma visais etapais ir momentais“ (52). Mat „nieko nėra solidžiau, tvir- čiau, patikimiau ir išmintingiau už tokį skelbimą“ ir „visas krikščioniškasis ugdymas yra *kerigmos* stiprinimas“ (53).

59. Kad netaptų vien šaltos ir negyvos teorijos gynimu, mūsų mokymą apie santuoką ir šeimą ir toliau turi įkvėpti bei keisti meilės ir švelnumo skelbimo šviesa. Juk krikščioniškosios šeimos slėpinį pilnatviškai įmanoma suprasti tik Tėvo begalinės meilės, mums parodytos Kristuje, kuris dovanuoja save iki galo ir gyvena tarp mūsų, šviesoje. Todėl trokštu nukreipti žvilgsnį į gyvąjį Kristų, esantį daugybėje meilės istorijų, ir melsti Dvasios ugnies visoms pasaulio šeimoms.

60. Atsižvelgiant į tai, šiame trumpame skyriuje pateikiama Bažnyčios mokymo apie santuoką ir šeimą santrauka. Čia irgi cituosiu įvairias Sinodo tėvų ištaras apie tikėjimo siulomą šviesą. Jie rėmėsi Jėzaus žvilgsniu ir nurodė, kad jis „į sutinkamus vyrus bei moteris žvelgdavo meiliai bei švelniai ir, skelbdamas Dievo karalystės mums keliamus reikalavimus, jų žingsnius lydėdavo vadovaudamasis tiesa, kantrumu bei gailestingumu“ (54). Viešpats ir šiandien lydi mūsų pastangas gyventi šeimos Evangelija ir ją perteikti.

Jėzus atkuria ir iki galo įvykdo Dievo planą

61. Priešingai atmetantiems santuoką, Naujasis Testamentas moko, kad „kiekvienas gi Dievo kūrinys yra geras, ir niekas neatmestina“ (1 Tim 4, 4). Santuoka yra Viešpaties „dovana“ (plg. 1 Kor 7, 7). Dėl tokio teigiamo įvertinimo sykiu labai pabrėžiama būtinybė šia Dievo dovana rūpintis: „Tebūna visų gerbiama santuoka ir nesuteptas santuokos patalas“ (Žyd 13, 4). Ta Dievo dovana apima lytiškumą: „Nesitraukite vienas nuo kito“ (1 Kor 7, 5).

62. Sinodo tėvai priminė, kad Jėzus, „nurodydamas pirmąjį planą žmogiškajai porai, patvirtina neišardomą vyro ir moters ryšį žodžiais: „Mozė leido jums atleisti žmonas dėl jūsų širdies kietumo. Bet pradžioje taip nebuvo“ (Mt 19, 8). Santuokos neišardomumas („Ką tad Dievas sujungė, žmogus teneperskiria“, Mt 19, 6) laikytinas ne žmogui užkrautu „jungu“, bet dovana santuokos sujungtiems žmonėms. <...> Dievo atlaidumas nuolatos lydi keliaujančius žmones, gydo sukietėjusias širdis, perkeičia jas malone ir per kryžių kreipia į jų pradą. Evangelijose aiškiai matyti paradigmis Jėzaus pavyzdys. Jėzus <...> kaip pilnatvišką apreiškimą skelbė žinią apie santuokos reikšmę, atitinkančią pirmąjį Dievo planą (plg. Mt 19, 3)“ (55).

63. „Jėzus, visa sutaikinęs savyje, santuokai ir šeimai gražino pradinę formą (plg. Mt 10, 1–12). Kristus santuoką ir šeimą atpirkio (plg. Ef 5, 21–32) ir atkūrė pagal Švenčiausiosios Trejybės paveikslą, pagal slėpinį, iš kurio kyla bet kuri meilė. Santuokinės sandoros, įsteigtos pačioje pradžioje ir apreikštos išganymo istorijoje,

prasmė galutinai apreiškiama Kristuje ir jo Bažnyčioje. Per Kristų santuoka ir šeima gauna malonę, būtiną Dievo meilei liudyti ir gyventi bendrystėje. Šeimos Evangelija reiškiasi pasaulio istorijoje nuo žmogaus sukūrimo pagal Dievo paveikslą (plg. Pr 1, 26–27) iki sandoros slėpinio atbaigimo Kristuje laikų pabaigoje Avinėlio vestuvių pokyliu (plg. Apr 19, 9)“ (56).

64. „Jėzaus pavyzdys Bažnyčiai yra paradigmis. <...> Savo viešąjį gyvenimą jis pradėjo ženklų per vestuvių pokylį Kanoje (plg. Jn 2, 1–11). <...> Dalijosi kasdienėmis draugystės akimirkomis su Lozoriaus šeima bei jo seserimis (plg. Lk 10, 38) ir Petro šeima (plg. Mt 8, 14). Išgirdavo tėvų verksmus dėl savo vaikų ir gražindamas gyvybę (plg. Mk 5, 41; Lk 7, 14–15) parodydavo tikrąjį gailestingumą, apimančio Sandoros atkūrimą (plg. Jonas Paulius II. *Dives in misericordia*, 4), reikšmę. Tai aiškiai liudija susitikimai su samariete (plg. Jn 4, 1–30) ir svetimautoja (plg. Jn 8, 1–11), kur neužtarnautos Jėzaus meilės akivaizdoje pabunda nuodėmės suvokimas“ (57).

65. Žodžio įsikūnijimas žmogiškojoje šeimoje, Nazarete, sukrečia istoriją savo naujybe. Turime panirti į Jėzaus gimimo slėpinį, į Marijos „taip“ Angelo apreiškimui, kai jos išciose prasidėjo Žodis; į Juozapo, kuris davė Jėzui vardą ir rūpinosi Marija, „taip“; į piemenų šventę prie prakartėlės; į išminčių pagarbinimą; į bėgimą Egiptan, Jėzui dalijantis savo ištreptos, persekiojamos ir pažemintos tautos skausmu; į Zacharijo religinį lūkestį ir džiaugsmą, lydintį Jono Krikštytojo gimimą; į šventykoje išpildytą Simeonui ir Onai pažadą; į Įstatymo mokytojų nuostabą klausantis augančio Jėzaus išminties. O vėliau išsižiūrėti į tuos trisdešimt metų, kai Jėzus pelnė duoną savo rankų darbu, recituodavo tautos tikėjimo tradicines maldas ir mokėsi savo tėvų tikėjimo, kol padarė jį vaisingą Karalystės slėpinyje. Štai Gimimo slėpinys ir Nazareto paslaptis, pilni kvapnaus šeimos kvapo! Slėpinys, taip žavėjęs Pranciškų Asyžietį, Kūdikėlio Jėzaus Teresę ir Šarlą Fuko, ir dabar skatina šeimas atnaujinti savo viltį bei džiaugsmą.

66. „Meilės ir ištikimybės sandora, kuria gyveno Šventoji Šeima iš Nazareto, aiškėn iškelia pradą, ugdanti šeimą ir daranti ją gebančią geriau sutikti gyvenimo ir istorijos vingius. Juo remdamasi kiekviena šeima, net ir būdama silpna, gali tapti šviesa pasaulio tamsybėje. „Čia išmokstame gyventi šeimoje. Nazaretas mus moko, kas yra šeima, meilės bendrystė, jos paprastas ir kuklus grožis, šventumas ir neliečiamumas. Pasimokykime iš Nazareto, koks malonus ir nepamainomas yra auklėjimas šeimoje, kokia yra jos prigimtinė paskirtis socialinėje tvarkoje“ (Paulius VI. Kalba Nazarete, 1964 01 05)“ (58).

Šeima Bažnyčios dokumentuose

67. Vatikano II Susirinkimas pastoracinėje konstitucijoje *Gaudium et spes* taip pat skatino santuokos ir šeimos kilnumą (plg. 45–52). „Čia santuoka apibrėžiama kaip gyvenimo ir meilės bendruomenė“ (plg. 48), parodant, kad šeimos centras yra meilė <...>. „Tikroji meilė yra tarp vyro ir moters“ (plg. 49), apima abipusį savęs dovanojimą vienas kitam bei pagal Dievo planą savinį ir įtraukia seksualinį matmenį ir emociškumą (plg. 48–49). Be to, pabrėžiama, kad sutuoktiniai šaknijas Kristuje (plg. 48): Viešpats Kristus „ateina pas sutuoktusius krikščionis per Santuokos sakramentą“ ir atėjęs su jais pasilieka. Įsikūnydamas Jis prisiima žmogiškąją meilę, apvalo, atbaigia ją ir per savo Dvasią dovanoja sutuoktiniams gebėjimą ją gyventi, visą jų gyvenimą pripildydamas tikėjimo, vilties ir meilės. Šitaip sutuoktiniai yra tartum pašventinami ir per jo malonę statydina Kristaus Kūną bei yra namų Bažnyčia (plg. *Lumen gentium*, 11). Todėl Bažnyčia, trokšdama visapusiškai suprasti savo slėpinį, žvelgia į krikščioniškąją šeimą, kuri jį autentiškai parodo“ (59).

68. Vėliau „palaimintasis Paulius VI, vadovaudamasis Vatikano II Susirinkimu, paplėtojo mokymą apie santuoką ir šeimą. Pirmiausia enciklikoje *Humanae vitae* išryškino esminį saitą, jungiantį santuokinę meilę ir gyvybės pradėjimą: „Santuokinė meilė iš sutuoktinių reikalauja tinkamai pažinti savo atsakingosios tėvystės užduotį, kuri šiandien pagrįstai taip akcentuojama ir todėl turi būti deramai suvokta. <...> Atsakingai tėvystei vykdyti taip pat būtina, kad sutuoktiniai, vadovaudamiesi teisinga vertybių hierarchija, pažintų savo pareigas Dievo, savęs pačių, šeimos ir visuomenės atžvilgiu“ (10). Apaštališkajame paraginime *Evangelii nuntiandi* Paulius VI pabrėžė santykį tarp šeimos ir Bažnyčios“ (60).

69. „Šv. Jonas Paulius II ypatingą dėmesį šeimai skyrė savo katechezėse apie žmogiškąją meilę, Laiške šeimoms *Gratissimum sane* ir pirmiausia apaštališkajame paraginime *Familiaris consortio*. Šiuose dokumentuose popiežius šeimą apibūdino kaip „Bažnyčios kelią“ ir pateikė visapusišką požiūrį į vyro ir moters pašaukimą mylėti. Sykiu jis išdėstė pamatines šeimų pastoracijos bei šeimų gyvenimo visuomenėje gaires. Aptardamas santuokinę meilę (plg. *Familiaris consortio*, 13), jis pirmiausia nusako tai, kaip sutuoktiniai abipusėje meilėje gauna Kristaus Dvasios dovaną bei įgyvendina savo pašaukimą į šventumą“ (61).

70. „Enciklikoje *Deus caritas est* popiežius Benediktas XVI toliau tęsė vyro ir moters meilės tiesos temą, iki galo atsiskleidžiančią tik nukryžiuoto Kristaus

šviesoje (plg. 2). Jis pabrėžia: „Santuoka, besiremianti vienatine ir galutine meile, tampa Dievo santykio su žmogumi paveikslu, ir atvirkščiai: būdas, kuriuo myli Dievas, tampa žmogiškosios meilės matu“ (11). Be to, enciklikoje *Caritas in veritate* pabrėžiama meilės kaip gyvenimo visuomenėje (plg. 44), kur mokomasi bendrojo gėrio patirties, prado reikšmė“ (62).

Santuokos sakramentas

71. „Raštas ir Tradicija įgalina artintis prie Trejybės, apreiškiamos šeimos bruožais, pažinimo. Šeima yra Dievo, kuris yra asmenų bendrystė, paveikslas. Per krikštą Tėvo balsas vadina Jėzų savo mylimuoju Sūnumi, ir šioje meilėje mums duota pažinti Šventąją Dvasią (plg. *Mt* 1, 10–11). Jėzus, kuris visa sutaikino savyje ir atpirko žmogų iš nuodėmės, ne tik sugražino santuokai bei šeimai jų pradinį pavidalą, bet ir padarė santuoką savo meilės Bažnyčiai sakramentiniu ženklu (plg. *Mt* 19, 1–12; *Mk* 10, 1–12; *Ef* 5, 21–32). Kristaus suvienytoje žmogiškojoje šeimoje atkurtas Švenčiausiosios Trejybės „paveikslas ir panašumas“ (plg. *Pr* 1, 26), slėpinys, iš kurio trykšta kiekviena tikra meilė. Iš Kristaus per Bažnyčią santuoka ir šeima gauna Šventosios Dvasios malonę liudyti Dievo meilės Evangeliją“ (63).

72. Santuokos sakramentas nėra socialinis susitarimas, tuščias ritualas ar vien išorinis išipareigojimo ženklas. Sakramentas yra dovana sutuoktiniams pašventinti ir išganyti, nes „jų priklausomybė vienas nuo kito per sakramentinį ženklą perteikia realų paties Kristaus ryšio su Bažnyčia paveikslą. Todėl sutuoktiniai Bažnyčiai nuolatos primena tai, kas nutiko ant kryžiaus, vienas kitam ir vaikams liudija išganyimą, kuriame dalyvauja per sakramentą“ (64). Santuoka yra pašaukimas ta prasme, jog yra atsakas į savitą pašaukimą gyventi santuokine meile kaip netobulu Kristaus ir Bažnyčios tarpusavio meilės ženklu. Todėl apsisprendimas susituokti ir sukurti šeimą turėtų būti pašaukimo atpažinimo vaisius.

73. „Savęs dovanojimas vienas kitam, neatsiejamas nuo sakramentinės santuokos, šaknijas krikšto malonėje, pagrindžiančioje kiekvieno asmens pamatinę sandorą su Kristumi Bažnyčioje. Vienas kitą priimdami ir lydimi Kristaus malonės, sutuoktiniai pažada visišką atsidavimą, ištikimybę ir atvirumą gyvybei. Dievo jiems dovanojamas dovanas jie laiko esminiais santuokos elementais ir rimtai traktuoja savo abipusį išipareigojimą. Jo vardu ir Bažnyčios akivaizdoje. Tikint tada įmanoma santuokos gėrybes priimti kaip pareigas, tinkamiau atliekamas padedant sakramento malonei. <...> Todėl Bažnyčia sutuoktinius laiko visos šeimos, savo ruožtu žvelgiančios į Kristų, šerdimi“ (65). Sakramentas nėra

„daiktas“ ar „jėga“, nes iš tikrųjų pats Kristus „ateina pas susituokusius krikščionis per Santuokos sakramentą. Jis pasilieka su jais, duoda jiems jėgų imti savo kryžių ir sekti Juo, pakilti parpuolus, vienas kitam atleisti, nešioti vienas kito naštas“ (66). Krikščioniškoji santuoka yra ženklas, ne tik rodantis, kaip labai Kristus pamilo Bažnyčią per jo Kryžiumi užantspauduotą Sandorą, bet ir padarantis tą meilę tikrove sutuoktinių bendrystėje. Susijungdami į vieną kūną, jie tampa Dievo Sūnaus santuokos su žmogaus prigimtimi paveikslu. Todėl Jis „leidžia jiems jų meilės ir šeimos gyvenimo džiaugsmuose jau dabar ragauti Avinėlio vestuvių pokylio“ (67). Net jei „vyro-moters ir Kristaus-Bažnyčios porų analogija“ „netobula“ (68), ja kviečiama melsti Viešpatį į santuokinius santykius išlieti savo meile.

74. Lytinis susivienijimas, įgyvendinamas žmogišku būdu ir pašventintas sakramento, sutuoktiniams savo ruožtu yra augimo malonės gyvenime būdas. Tai – „vestuvių slėpinys“ (69). Kūniško susivienijimo vertė išreiškiama sutikimo žodžiais, kuriais sutuoktiniai vienas kitą priima ir vienas kitam save dovanoja dalytis visu gyvenimu. Šiais žodžiais lytiškumui suteikiama reikšmė, išlaisvinant jį iš bet kurio dviprasmiškumo. Vis dėlto visas bendras sutuoktinių gyvenimas, visas santykių tarp jų, jų su vaikais ir pasauliu tinklas iš tikrųjų bus ženklinamas bei stiprinamas sakramento malonės, kylančios iš įsikūnijimo bei Velykų slėpinių, kuriais Dievas išreiškė visą savo meilę žmonijai ir artimai su ja susijungė. Jie niekada vieni savo jėgomis nesiims atsirandančių iššūkių. Jie pašaukti į Dievo dovaną atsiliepti savo įsipareigojimu, kūrybiškumu, tvirtumu kasdienėje kovoje, tačiau visada gali šauktis Šventosios Dvasios pašventinti jų vienybę, kad gautoji malonė vis iš naujo reikštųsi kiekvienoje naujoje situacijoje.

75. Anot Bažnyčios lotyniškosios tradicijos, Santuokos sakramento teikėjai yra besituokiantys vyras ir moteris (70). Išsakydami savo abipusį sutikimą bei išreiškdami jį kūnišku savęs dovanojimu vienas kitam, jie gauna didelę dovaną. Jų sutikimas ir kūnų vienybė yra dieviškojo veikimo priemonės padaryti juos vienu kūnu. Per krikštą pašventinamas jų gebėjimas susijungti santuokoje kaip Viešpaties tarnams atsiliepiant į Dievo pašaukimą. Todėl dviem sutuoktiniams ne krikščionims priimant Krikštą, būtina atnaujinti santuokos pažadus ir pakanka jų neatmesti, nes priimamo Krikšto galia jų vienybė savaime per tai virsta sakramentine. Kanonų teisės galiojančiomis pripažįstamos ir kai kurios santuokos, sudarytos be išventintojo tarnautojo (71). Juk prigimtine tvarka taip persmelkta Jėzaus Kristaus atpirkimo, kad „tarp pakrikštytųjų negali būti galiojančios santuokinės sutarties, kuri kartu nebūtų sakramentas“ (72). Bažny-

čia gali reikalauti, kad aktas būtų viešas, dalyvautų liudytojai, kitokių sąlygų, kurios istorijos tėkmėje keičiasi, tačiau tai nepanaikina to, kad abu sutuoktiniai yra sakramento teikėjai, nei menkina vyro ir moters sutikimo esminio vaidmens, kuris savaime sukuria sakramentinį ryšį. Kad ir kaip būtų, turėtume dar labiau apmąstyti dieviškąją veikimą jungtvių apeigose – veikimą, labai išryškintą Rytų Bažnyčiose, kai ypatinga svarba suteikiama susituokiančiųjų palaiminimui kaip Dvasios dovanos ženklui.

Žodžio sėklos ir netobulos situacijos

76. „Šeimos Evangelija taip pat maitina dar nesubrendusius grūdus ir turi atgaivinti nudžiūvusius medžius, kurių nevalia apleisti“ (73), kad, remdamiesi Kristaus dovanotu sakramentu, „būtų kantriai vedami į Slėpinių jų gyvenime turtingesnę pažinimą bei pilnatviškesnę įsitraukimą į jį“ (74).

77. Turėdami priešais akis Biblijos mokymą, kad visa sukurta per Kristų ir Kristui (plg. Kol 1, 16), Sinodo tėvai pabrėžė, jog „atpirkimo tvarka apšviečia ir atbaigia kūrinijos tvarką. Todėl prigimtine santuoka visapusiškai suprantama jos sakramentinio atbaigimo šviesoje: tik žvelgdami į Kristų, iki pagrindų pažįstame žmogiškųjų santykių tiesą. „Iš tiesų žmogaus slėpinys tikrai nepaaiškėja niekur kitur, tik įsikūnijusio Žodžio slėpinyje. <...> Apreikšdamas Tėvo ir jo meilės slėpinį, Kristus, naujasis Adomas, pačiam žmogui pilnatviškai parodo, kas yra žmogus, ir atskleidžia jo pašaukimo kilnumą“ (*Gaudium et spes*, 22). Vadinasi, itin naudinga prigimtinių santuokos turta, kuris yra sutuoktinių gėris (*bonum coniugum*), suvokti vadovaujantis kristocentrinio aspektu“ (75). Tas sutuoktinių gėris aprėpia vienybę, atvirumą gyvybei, ištikimybę ir neišardomumą, o krikščioniškojoje santuokoje taip pat abipusę pagalbą kelyje pilnatviškesnės draugystės su Viešpačiu link. „*Semina Verbi* atpažinimas kitose kultūrose (plg. *Ad gentes*, 11) gali būti taip pat taikomas santuokos ir šeimos tikrovei. Bet tikrosios prigimtinės santuokos teigiamų elementų esama ir santuokos formose, būdingose kitoms religinėms tradicijoms“ (76), net jei nestokojama ir šešėlių. Galime sakyti: „Bet kas, kas nori sukurti šiame pasaulyje šeimą, kuri moko vaikus džiaugtis kiekvienu blogi įveikiančiu poelgiu, šeimą, rodančią, kad Dvasia gyva ir veikia, sulauks mūsų dėkingumo ir pripažinimo. Kad ir kokiai šeimai, tautai, religijai ar pasaulio sričiai jie priklausytų“ (77).

78. „Kristaus žvilgsnis, apšviečiantis kiekvieną žmogų (plg. Jn 1, 9; *Gaudium et spes*, 22), kreipia Bažnyčios pastoraciją į tikinčiuosius, kurie bendrai gyvena be santuokos arba sudarę vien civilinę santuoką, arba yra

išsituokę ir susituokę antrąsyk. Vadovaudamasi dieviškąja pedagogika, Bažnyčia meiliai žvelgia į tuos, kurie netobulai dalyvauja jos gyvenime: kartu su jais meldžia atsivertimo malonės, drąsina daryti gera, su meile rūpintis vienas kitu ir tarnauti bendruomenei, kurioje gyvena ir dirba. <...> Kai sąjungą sutvirtina viešasis ryšys – ir ji yra paženklinta stiprios meilės, atsakomybės dėl palikuonių, gebėjimo įveikti išbandymus, – galima svarstyti, jei tai įmanoma, apie lydėjimą Santuokos sakramento link“ (78).

79. „Susidūrus su sunkiomis situacijomis ir sužeistomis šeimomis, visada atmintinas bendrasis principas: „Ganytojams žinotina, kad iš meilės tiesai jie privalo gerai skirti situacijas“ (*Familiaris consortio*, 84). Atsakomybės dydis visais atvejais nėra vienodas, ir gali būti veiksmių, apribojančių gebėjimą priimti sprendimą. Todėl ganytojai, aiškiai išdėstę Bažnyčios mokymą, turėtų vengti sprendimų, kuriais neatsižvelgiama į įvairių situacijų sudėtingumą, ir būti dėmesingi tam, kaip žmonės gyvena ir kaip kenčia dėl savo būvio“ (79).

Gyvybės perdavimas ir vaikų auklėjimas

80. Santuoka pirmiausia – „glaudi santuokinio gyvenimo ir meilės bendruomenė“ (80), kuri yra pačių sutuoktinių gėris (81), o „lytiškumas orientuotas į santuokinę vyro ir moters meilę“ (82). Todėl ir „sutuoktiniai, kuriems Dievas nedavė turėti vaikų, vis dėlto gali, kaip žmonės ir krikščionys, savo santuoka gyventi labai prasmingai“ (83). Nepaisant to, ta sąjunga „savo prigimtiniu pobūdžiu“ (84) orientuota gimdyti vaikus. Gimęs kūdikis „papildo abipusę sutuoktinių meilę ne iš išorės; jis pasirodo pačiose abipusio dovanojimosi gėmėse, būdamas jos vaisius ir atbaigimas“ (85). Jis pasirodo ne proceso pabaigoje, bet jau jų meilės pradžioje kaip esminis jos bruožas, kurio neįmanoma paneigti nesuluošinant pačios meilės. Nuo pačios pradžios meilė atmeta kiekvieną impulsą užsisklęsti savyje bei atsiveria vaisingumui, pratęsiančiam jos pačios gyvavimą. Todėl sutuoktinių genitalinis aktas tos reikšmės niekada negali paneigti (86), net jei dėl įvairių priežasčių juo ne visada faktiškai pradedama nauja gyvybė.

81. Vaikas turi gimti iš tokios meilės, o ne koku nors kitoku būdu, nes jis „ne prievolė, bet dovana“ (87), kuri yra „tėvų santuokinės meilės konkretaus akto vaisius“ (88). Todėl „santuokinė vyro ir moters meilė ir gyvybės perdavimas, remiantis kūrinių tvarka, nukreipti vienas į kitą (plg. *Pr* 1, 27–28). Kūrėjas leido vyrui ir moteriai šitaip dalyvauti jo kuriamajame darbe ir sykiu padarė juos savo meilės įrankiais, per žmogaus gyvybės perdavimą jų atsakomybei patikėdamas žmonių ateitį“ (89).

82. Sinodo tėvai pareiškė, jog „nesunku konstatuoti, kad plinta mąstysena, susiaurinti gyvybės perdavimą, taikantis prie kintančių individo ar poros planų“ (90). Bažnyčios mokymas „padeda sutuoktiniams darniai ir sąmoningai įgyvendinti tarpusavio bendrystę visais matmenimis, įskaitant atsakingą tėvystę. Būtina iš naujo atrasti popiežiaus Pauliaus VI enciklikos *Humanae vitae* žinią, pabrėžiančią, jog morališkai įvertinant gimstamumo reguliavimo metodus būtina gerbti asmens kilnumą. <...> Apsisprendimu įsivaikinti ar globoti ypatingu būdu išreiškiamas santuokinės meilės vaisingumas“ (91). Kupina didžiulio dėkingumo, Bažnyčia „remia šeimas, priimančias, auklėjančias ir meile apsupančias neįgalius vaikus“ (92).

83. Šiame kontekste negalima nepažymėti, kad jei šeima yra gyvybės šventovė, vieta, kur pradedama ir globojama gyvybė, tai tam skausmingai prieštaraujama, kai ji tampa vieta, kur gyvybė neigiama ir griunama. Žmogaus gyvybė labai vertinga, o savo motinos iščiose augančio negimusio kūdikio teisė į gyvybę tokia neatimama, kad galimybės spręsti dėl šios gyvybės, kuri yra tikslas savyje ir niekada negali būti kito žmogaus „nuosavybė“, niekaip nevalia pateikti kaip teisės disponuoti savo kūnu. Šeima gina gyvybę kiekvienu jos tarpsniu, taip pat jai gėstant. Todėl „sveikatos apsaugos struktūrų darbuotojams primintina pareiga prieštarauti sąžinės sumetimais. Sykiu Bažnyčia ne tik jaučia poreikį patvirtinti teisę į natūralią mirtį vengiant agresyvaus gydymo ir eutanazijos“, bet ir „tvirtai atmeta mirties bausmę“ (93).

84. Sinodo tėvai pageidavo pabrėžti, kad „vienas iš šiandienių šeimai kylančių pagrindinių iššūkių neabejotinai yra auklėjimas. Tą iššūkį dar reiklesnį bei sudėtingesnį daro dabartinė kultūrinė tikrovė ir didelė žiniasklaidos įtaka“ (94). „Įkrikščionindama per svetingas bendruomenes, Bažnyčia teikia šeimoms vertingą paspirtį“ (95). Vis dėlto, man atrodo, jog reikia priminti, kad visapusiškas vaikų auklėjimas yra „labai rimta pareiga“ ir sykiu tėvų „pirmutinė pareiga“ (96). Tai ne tik užduotis ar našta, bet ir esminė bei nepamainoma teisė, kurią jie pašaukti ginti ir kurios niekas negali kėsintis iš jų atimti. Valstybė teikia auklėjimo paslaugą subsidiariai, lydėdama nedeleguojamą tėvų funkciją, o šie turi teisę laisvai pasirinkti ugdymo – prieinamo ir kokybiško, – kurį savo vaikams nori suteikti pagal savo įsitikinimus, pobūdį. Mokykla tėvų nepamaino, bet juos papildo. Pagrindinis principas yra štai šis: „Kiti auklėjimo proceso dalyviai gali vykdyti savo pareigas tikrai tėvų vardu, jiems pritariant ir iš dalies jų įpareigoti“ (97). Vis dėlto „tarp šeimos ir visuomenės, tarp šeimos ir mokyklos atsirado spraga, ir šiandien auklėjamoji sutartis yra žlugus, o visuomenės ir šeimos auklėjamoji sąjunga išgyvena krizę“ (98).

85. Kad patys tėvai galėtų atlikti savo auklėjimą užduotį, Bažnyčia pašaukta bendradarbiauti vykdydama tinkamą pastoraciją. Ji visada privalo padėti tėvams branginti savo ypatingą vaidmenį bei pripažinti, kad priėmusieji Santuokos sakramentą tapo tikrais auklėjimo tarnautojais, nes ugdydami savo vaikus statydina Bažnyčią (99) ir taip priima Dievo jiems siūlomą pašaukimą (100).

Šeima ir Bažnyčia

86. „Su dideliu džiaugsmu ir paguoda Bažnyčia žvelgia į šeimas, kurios liko ištikimos Evangelijos mokymui. Ji dėkoja joms už liudijimą ir jas drąsina. Jų dėka neišardomos šeimos grožis ir amžina ištikimybė tampa ištikimais dalykais. Šeimoje, kurią galima vadinti „namų Bažnyčia“ (*Lumen gentium*, 1), bręsta pirmutinė bažnytinė žmonių bendrystė, kurioje per malonę atsispindi Švenčiausiosios Trejybės slėpinys, patirtis. „Čia išmokstama ištvermingai ir su džiaugsmu dirbti, broliškai mylėti, didžiavasiškai, net pakartotinai atleisti ir ypač garbinti Dievą malda ir savo gyvenimo atnaša“ (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1657)“ (101).

87. Bažnyčia yra šeimų šeima, nuolatos praturtinama visų namų Bažnyčių gyvenimo. „Santuokos sakramento galia kiekviena šeima visais atžvilgiais tampa gėriu Bažnyčiai. Turint tai priešais akis, šiandienei Bažnyčiai bus vertinga dovana apmąstyti šeimos ir Bažnyčios abipusiškumą: Bažnyčia yra gėris šeimai, šeima yra gėris Bažnyčiai. Sergėti Viešpaties sakramentinę dovaną privalu ne tik pavienėms šeimoms, bet ir pačiai krikščionių bendruomenei“ (102).

88. Meilė šeimoje yra nuolatinė Bažnyčios gyvenimo stiprybė. „Santuokos vienijamasis tikslas yra nuolatinė paskata augti šia meile bei ją stiprinti. Meilės vienybėje sutuoktiniai patiria tėvystės ir motinystės grožį; dalijasi planais ir vargais, troškimais ir rūpesčiais; mokosi vienas kitu rūpintis ir vienas kitam atleisti. Šioje meilėje švenčia džiugias akimirkas ir palaiko vienas kitą sunkiais savo gyvenimo istorijos tarpsniais. <...> Abipusės ir neužtarnautos dovanos grožis, džiaugimasis gimusia gyvybe ir meilės kupinas rūpinimasis visais, jaunais ir pagyvenusiais, šeimos nariais yra keli iš vaisių, kurie atskleidžia šeimai pašaukimą daro nepakartojamą bei nepainiojamą“ (103) tiek Bažnyčiai, tiek visai visuomenei.

(*Tęsinys kitame numeryje*)

Nuorodos

(1) Vyskupų sinodo 3-joji neeilinė generalinė asamblėja. *Relatio Synodi* (2014 10 18), 2.

(2) Vyskupų sinodo 14-oji eilinė generalinė asamblėja. *Relatio finalis* (2015 10 24), 3.

(3) Kreipimasis užbaigiant Vyskupų sinodo 14-ąją generalinę asamblėją (2015 10 24): *L'Osservatore Romano*, 2015 10 26–27, p. 13; plg. Pontificia Commissione Biblica. *Fede e cultura alla luce della Bibbia. Atti della Sessione plenaria 1979 della Pontificia Commissione Biblica*. Torino 1981; Vatikano II Susirinkimas. *Gaudium et spes*, 44; Jonas Paulius II. Enciklika *Redemptoris missio* (1990 12 07), 52: AAS 83 (1991), 300; Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* (2013 11 24), 69. 117: AAS 105 (2013), 1049. 1068–1069.

(4) Kalba per susitikimą su šeimomis Santjage, Kuboje (2015 09 22): *L'Osservatore Romano*, 2015 09 24, p. 7.

(5) Jorge Luis Borges. *Calle desconocida*. In: *Fervor de Buenos Aires*, Buenos Airės 2011, 23.

(6) Homilija per Mišias Puebloje, Meksikoje (1979 01 28), 2: AAS 71 (1979), 184.

(7) Plg. ten pat.

(8) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 4: AAS 74 (1982), 84.

(9) *Relatio Synodi* 2014, 5.

(10) Ispanijos vyskupų konferencija. *Matrimonio y familia* (1979 07 06), 3.16.23.

(11) *Relatio finalis* 2015, 5.

(12) *Relatio Synodi* 2014, 5.

(13) *Relatio finalis* 2015, 8.

(14) Kreipimasis į Jungtinių Valstijų kongresą (2015 09 24): *L'Osservatore Romano*, 2015 09 26, p. 7.

(15) *Relatio finalis* 2015, 29.

(16) *Relatio Synodi* 2014, 10.

(17) Vyskupų sinodo 3-joji neeilinė generalinė asamblėja. *Bai-giamoji žinia* (2014 10 18).

(18) *Relatio Synodi* 2014, 10.

(19) *Relatio finalis* 2015, 7.

(20) Ten pat, 63.

(21) Korėjos katalikų vyskupų konferencija. *Towards a culture of life!* (2007 03 15).

(22) *Relatio Synodi* 2014, 6.

(23) Popiežiškoji šeimos taryba. Šeimos teisių chartija (1983 10 22), 11.

(24) Plg. *Relatio finalis* 2015, 11–12.

(25) Popiežiškoji šeimos taryba. Šeimos teisių chartija (1983 10 22), Pratumė.

(26) Ten pat, 9.

(27) *Relatio finalis* 2015, 14.

(28) *Relatio Synodi* 2014, 8.

(29) Plg. *Relatio finalis* 2015, 78.

(30) *Relatio finalis* 2015, 8.

(31) *Relatio finalis* 2015, 23; plg. Žinia 2016 m. Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga (2015 09 12): *L'Osservatore Romano* (2015 10 02), p. 8.

- (32) *Relatio finalis* 2015, 24.
- (33) Ten pat, 21.
- (34) Ten pat, 17.
- (35) Ten pat, 20.
- (36) Plg. ten pat, 15.
- (37) Kreipimasis užbaigiant Vyskupų sinodo 14-ąją generalinę asamblėją (2015 10 24): *L'Osservatore Romano*, 2015 10 26–27, p. 13.
- (38) Argentinos vyskupų konferencija. *Navega mar adentro* (2003 05 31), 42.
- (39) Meksikos vyskupų konferencija. *Que en Cristo Nuestra Paz México tenga vida digna* (2009 02 15), 67.
- (40) *Relatio finalis* 2015, 25.
- (41) Ten pat, 10.
- (42) Katechezė (2015 04 22): *L'Osservatore Romano* (2015 04 23), p. 7.
- (43) Katechezė (2015 04 29): *L'Osservatore Romano* (2015 04 30), p. 8.
- (44) *Relatio finalis* 2015, 28.
- (45) Ten pat, 8.
- (46) Ten pat, 58.
- (47) Ten pat, 33.
- (48) *Relatio Synodi* 2014, 11.
- (49) Kolumbijos vyskupų konferencija. *A tiempos difíciles, colombianos nuevos* (2003 02 13), 3.
- (50) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* (2016 11 24), 35: AAS 105 (2013), 1034.
- (51) Ten pat, 164: AAS 105 (2013), 1088.
- (52) Ten pat.
- (53) Ten pat, 164: AAS 105 (2013), 1089.
- (54) *Relatio Synodi* 2014, 12.
- (55) Ten pat, 14.
- (56) Ten pat, 16.
- (57) *Relatio finalis* 2015, 41.
- (58) Ten pat, 38.
- (59) *Relatio Synodi* 2014, 17.
- (60) *Relatio finalis* 2015, 43.
- (61) *Relatio Synodi* 2014, 18.
- (62) Ten pat, 19.
- (63) *Relatio finalis* 2015, 38.
- (64) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 4: AAS 74 (1982), 94.
- (65) *Relatio Synodi* 2014, 21.
- (66) Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1642.
- (67) Ten pat.
- (68) Katechezė (2015 05 06): *L'Osservatore Romano* (2015 05 07), p. 8.
- (69) Leonas Didysis. *Epistola Rustico narbonensi episcopo*, inquis. IV: PL 54, 120A; plg. Hinkmaras Reimsietis. *Epist. 22: PL 126, 142.*
- (70) Plg. Pijus XII. Enciklika *Mystici Corporis Christi* (1943 06 29): AAS 35 (1943), 202: „*Matrimonio enim quo coniuges sibi invicem sunt ministri gratiae.*“
- (71) Plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 1116; 1161–1165; Rytų Bažnyčių kanonų kodeksas, 832; 848–852.
- (72) Kanonų teisės kodeksas, kan. 1055 § 2.
- (73) *Relatio Synodi* 2014, 23.
- (74) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 4: AAS 74 (1982), 90.
- (75) *Relatio finalis* 2015, 47.
- (76) Ten pat.
- (77) Homilija per šv. Mišias užbaigiant 8-ąją pasaulinį šeimų susitikimą (Filadelfija, 2015 09 27): *L'Osservatore Romano*, 2015 09 28–29, p. 7.
- (78) *Relatio finalis* 2015, 53–54.
- (79) Ten pat, 51.
- (80) Vatikano II Susirinkimas. *Gaudium et spes*, 48.
- (81) Plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 1055 §: „*Ad bonum coniugum atque ad prolis generationem et educationem ordinatum.*“
- (82) Katalikų Bažnyčios katekizmas, 2360.
- (83) Ten pat, 1654.
- (84) Vatikano II Susirinkimas. *Gaudium et spes*, 48.
- (85) Katalikų Bažnyčios katekizmas, 2366.
- (86) Plg. Paulius VI. Enciklika *Humanae vitae* (1968 07 25), 11–12: AAS 60 (1968), 488–489.
- (87) Katalikų Bažnyčios katekizmas, 2378.
- (88) Tikėjimo mokymo kongregacija. Instrukcija *Donum vitae* (1987 02 22), II, 8: AAS 80 (1988), 97.
- (89) *Relatio finalis* 2015, 63.
- (90) *Relatio Synodi* 2014, 57.
- (91) Ten pat, 58.
- (92) Ten pat, 57.
- (93) *Relatio finalis* 2015, 64.
- (94) *Relatio Synodi* 2014, 60.
- (95) Ten pat, 61.
- (96) Kanonų teisės kodeksas, kan. 1136; Rytų Bažnyčių kanonų kodeksas, 627.
- (97) Popiežiškoji šeimos taryba. Žmogaus lytiškumo tiesa ir prasmė (1995 12 08), 23.
- (98) Katechezė (2015 05 20): *L'Osservatore Romano*, 2015 05 21, p. 8.
- (99) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 38: AAS 74 (1982), 129.
- (100) Plg. Kreipimasis į Romos vyskupijos asamblėją (2015 06 14): *L'Osservatore Romano*, 2015 06 15–16, p. 8.
- (101) *Relatio Synodi* 2014, 23.
- (102) *Relatio finalis* 2015, 52.
- (103) Ten pat, 49–50.

Arkivyskupas Gintaras Grušas

Pamokslas Gailestingumo sekmadienį

2016 m. balandžio 3 d.

„Ramybė Jums“, – sako prisikėlęs Jėzus, stodamas tarp savo mokinių. Įsikūnijęs Gailestingumas atneša nerimaujantiems sekėjams ramybę. Šv. Mišiose mes stovime kartu su šiais mokiniais kaskart, kai kunigas visų vardu kreipiasi: „Viešpatie Jėzau Kristau, Tu savo apaštalams esi pasakęs: „Aš palieku jums ramybę, duodu jums savo ramybę.“ Žiūrėk tad ne mūsų nuodėmių, o savosios Bažnyčios tikėjimo ir suteik jai žadėtą ramybę ir vienybę.“

Taigi prašome Viešpatį žvelgti į Bažnyčios tikėjimą, – mes tikime, kad Kristus prisikėlė, kad jis tikrai prisikėlė. Prašome suteikti mums tą ramybę ir vienybę, kurią davė per mokinius, atsiųsdamas jiems Šventąją Dvasią, kad jie būtų Dievo gailestingumo įrankiai.

Jėzus mokiniams sako: „Imkite Šventąją Dvasią. Kam atleisite nuodėmes, tiems jos bus atleistos, o kam sulaukysite, – sulaukytos“ (Jn 20, 22). Didysis Dievo gailestingumo darbas – nuodėmių atleidimas per Krikštą ir Sutaikinimo sakramentą – yra įmanomas, nes Jėzus prisikėlė.

Susirenkame prie Gailestingojo Jėzaus atvaizdo Atvelykio sekmadienį, apie kurį šv. Faustina Jėzus sakė: „Trokštu, kad Gailestingumo šventė (*pirmasis sekmadienis po Velykų*) būtų prieglobstis ir užuovėja visoms sieloms, o ypač vargšams nusidėjėliams. Tą dieną <...> kuri siela prieš išpažinties ir šv. Komunijos, gaus visišką kalčių ir bausmių atleidimą, tą dieną bus atvertos visos Dievo užtvankos, per kurias teka malonės; te nebijo prie manęs prisiartinti jokia siela, nors jos nuodėmės būtų kaip purpuras“ (Dien. 699). Pačioje šio amžiaus pradžioje šventasis popiežius Jonas Paulius II Atvelykio sekmadienį visoje Bažnyčioje paskelbė Dievo Gailestingumo sekmadieniui.

Dievo gailestingumas perkeičia žmogaus gyvenimą. Tai ryškiai matome daugelio žmonių, apie kuriuos pasakoja Evangelijos, gyvenime. Jėzus pašaukia nusidėjėlius ir padaro juos savo Gailestingumo skelbėjais. Didieji apaštalai, Petras ir Paulius, abu apgailėję savo neištikimybę Dievui, buvo perkeisti ir tapo Jo prisikėlimo ir meilės liudytojais pasauliui. Kitus, kaip antai Matą, Jėzus pašaukė iš nesąžiningo gyvenimo ir padarė Tiesos skelbėjais. Taigi mums labai svarbu suvokti savo pačių nuodėmingumą, kad galėtume su-

prasti, kokia didelė yra Dievo gailestingumo dovana. Net viešai žeminami nusidėjėliai, pavyzdžiui, Marija Magdaliėtė, sulaukia ne tik atleidimo – tas atleidimas perkeičia jos gyvenimą. Apie Mariją Magdaliėtę Jėzus sako: „Jai atleidžiama daugybė jos nuodėmių, nes ji labai pamilo. Kam mažai atleista, tas menkai myli“ (Lk 7, 47). Supratę, kiek mums yra atleista, natūraliai atsiliapiame Dievui su meile.

Čia gerbiamas Dievo gailestingumo paveikslas, nutapytas pagal šv. Faustinos regėjimus Vilniuje, šiandien gali padėti mums suprasti, kaip stipriai Kristus mus myli ir kokią didelę dovaną gavome Velykų šventėje. Kristus nutapytas su Kryžiaus kančią liudijančiomis žaizdomis rankose. Šios žaizdos byloja, kaip Jis dėl mūsų aukojosi. Jėzus paaiškino šv. Faustinai, kad Jo žvilgsnis šiame paveiksle yra toks, kokiu žvelgė nuo kryžiaus, – mūsų pasigailėdamas ir trokšdamas sielų išganymo. Jėzus žengia iš mus supančios nuodėmės tamsos, kad apšviestų mus savo išganingos meilės šviesa. Savo mirtimi ir prisikėlimu Kristus mums pelnė nuodėmių atleidimą, kurį matome raudonuose ir baltuose spinduliuose. Jie vaizduoja ne tik kraują ir vandenį, ištekėjusius iš pervertos Jėzaus širdies, bet ir Krikšto bei Eucharistijos malones, kuriomis Dievas mus gelbsti ir gydo. Jėzaus laiminanti ranka – tai tas pats gestas, kuriuo Jis per savo kunigus atleidžia nuodėmes per Sutaikinimo sakramentą. Šis stebuklingas atvaizdas glaustai parodo Velykų džiaugsmo šaltinį.

Gailestingumo tema Bažnyčioje nebuvo nauja. Apsireiškęs seseriai Faustinai, Jėzus tik atkreipė dėmesį į tai, ko labiausiai reikėjo pasauliui tais neramiais laikais. Ir šiandien popiežius Pranciškus, paskelbęs ypatingąjį Gailestingumo jubiliejų, kviečia melsti Dievą gailestingumo. Nors Jėzus mums neapsireiškė taip, kaip šv. Faustinai, tačiau per jos liudijimą ir mes esame kviečiami vis naujai įtikėti Dievo Gailestingumu. Įtikėję ir mes tampame tie „palaiminti, kurie tiki nematę!“ (Jn 20, 21), apie kuriuos Jėzus kalba šiandienos Evangelijoje.

Dievo Gailestingumą patiriame per Sutaikinimo sakramentą. Jį priimdami galime vis iš naujo išgyventi Dievo prisikėlimo galią ir Viešpaties meilę mums. Trumpa ir paprasta malda „Jėzau, pasitikiu Tavimi“ slepia Dievo žodžius: „Nebijok! Aš esu Pirmasis ir Paskutinysis, ir Gyvasis. Aš buvau numiręs, bet štai esu gyvas per amžių amžius ir turiu mirties ir mirusiųjų pasaulio raktus“ (Apr 1, 17).

Žmogišku gailestingumu mes atsakome į mums išlietą Dievo meilę. Dienoraštyje skaitome Jėzaus žodžius: „Iš tavęs noriu gailestingumo darbų, kurie turi plaukti iš meilės man. <...> Pateikiu tris būdus būti gailestingai

artimui: pirmas – darbas, antras – žodis, trečias – malda; šiose trijose pakopose telpa gailestingumo pilnavtė ir tai yra nepaneigiamas meilės man įrodymas. Taip siela garbina ir teikia šlovę mano gailestingumui“ (*Dien.* 742). Šitaip Jėzus padiktavo mums kasdienį kelią į taiką ir ramybę.

Kiekvienas savęs paklauskime, kaip galime šiandien būti gailestingi, kaip galime liudyti gailestingumą? Tegul popiežiaus Pranciškaus paskelbtas Gailestingumo jubiliejus suteikia daugiau progų apie tai susimąstyti ir pradėti veikti. Niekada ne per vėlu imti melstis, konkrečiai mylėti artimą, viešai liudyti savo tikėjimą.

Šiais Gailestingumo metais kviečiu Jus sąmoningai atlikti bent po vieną gailestingumo darbą kasdien. Tai gali būti kasdienė malda meldžiant Dievo Gailestingumo sau ir pasauliui. Arba galite žengti pro Gailestingumo duris ir skirti visuotinius atlaides į amžinybę iškeliauvusiems, kad jiems būtų atleistos bausmės už nuodėmes. Ne mažiau svarbu žodžiu, pavyzdžiu ir konkrečiu veiksniu padėti vargstančiam ir kenčiančiam artimui arba pamokyti kitą apie Dievo Gailestingumą. Visi šie gailestingumo darbai turėtų kilti iš meilės Kristui – mirusiam, prisikėlusiam ir mūsų pasigailėjusiam.

Dar vienas konkretus Dievo Gailestingumo liudijimas bus Gailestingumo jubiliejaus pagrindinis renginys Lietuvoje – Nacionalinis gailestingumo kongresas, kuris vyks gegužės 6–8 d. Vilniuje. Kviečiu visus melstis,

kad šis renginys būtų Dievo gailestingumo liudijimas mūsų krašte ir kad Dievas per jį paliestų daugybę širdžių. Kongreso metu eisime procesijoje su šiuo Dievo Gailestingumo paveikslu Vilniaus gatvėmis, melddami Dievo Gailestingumo sau, mūsų tėvynei ir visam pasauliui. Pirmą kartą paveikslą viešai išstačius per pamaldas Aušros Vartuose šv. Faustina regėjo Jėzų, iš šio paveikslu laiminantį susirinkusią minią. Ji matė, kaip spinduliai iš šio paveikslu sklido ant susirinkusių žmonių ir ant miesto. Kiekvienas iš mūsų turėsime nepakartojamą galimybę būti tokiame susibūrimo, eiti kartu su Gailestinguoju Jėzumi, patirti ir liudyti jo gailestingumą mums ir visam pasauliui.

Jungsimės ypatingu būdu su visu pasauliu, nes procesijai ir sekmadienio šv. Mišių aukai vadovaus kardinolas Pietro Parolin, Šv. Sosto valstybės sekretorius, kuris Vatikane yra antras asmuo po popiežiaus. Kviečiu visus gausiai dalyvauti, kad galėtume melddamiesi ir liudydami savo tikėjimą padėkoti Šventajam Tėvui už šiuos Gailestingumo metus ir dar kartą jį pakviesti apsilankyti Lietuvoje. Jūsų dalyvavimas irgi bus svarbus ir konkretus ženklas, kad norime matyti Šventąjį Tėvą tarp mūsų.

Kartu dėkokime Dievui už Jo Gailestingumą. Malda, žodžiu ir konkrečiais meilės darbais liudykime, kad esame Prisikėlimo vaikai. Melskime, kad kiekvienas žmogus, paženklintas Dievo Gailestingumu – nuodėmių atleidimu, – iš meilės Jam savo gyvenimu būtų gyvas Gailestingumo liudytojas.

Nauji leidiniai

Irena Eglė Laumenskaitė. Krikščioniškumas kaip socialinių laikysenų veiksnys totalitarinėje ir posovietinėje visuomenėje. Mokslinė studija. – Vilnius: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 2015. – 200 p.

Sociologinė studija yra apie tai, kaip katalikų tikėjimas ir socialinė patirtis – sovietmečiu ir prieš tai – paveikė mūsų tikėjimą ir religingumą bei socialines laikysenas: prisitaikymą / neprisitaikymą prie sovietinės ir posovietinės visuomenės orientyrų ir išitraukimą vienokį ar kitokį veikimą joje. Analizė parengta kelių kiekybinių reprezentatyvių tyrimų apie tikėjimą ir religingumą Lietuvoje ir daugelio gyvenimo istorijų, kurios buvo užrašytos 1997–1999 bei 2013 m., pagrindu. Išryškėja skirtingi mūsų vos ne visuotinio katalikiškumo (apie 80 proc. Lietuvos gyventojų priskiria save katalikams) tipai, turintys įtakos sąmoningesnei arba priešingai – prisitaikymo-konformizmo laikysenai visuomenėje.

Gyvenimo istorijos atskleidžia, kaip tai žmonių gyvenimuose formavosi, nuo kokių veiksnių ir apsisprendimų priklausė. Atsiskleidžia ir sovietmečiu bei posovietiniu periodu atsiradusio specifinio religinio abejingumo-netikėjimo reiškiny, kuris atveria, kas žmogaus gyvenimo patirtyje tą sąlygoja. Pateikiami svarbesni kiekybinių tyrimų medžiagos konkretūs duomenys bei veiksniai, paveikę žmonių tikėjimo-netikėjimo pasirinkimą.

Sveikinimas Lenkijos Krikšto Jubiliejaus proga

2016 m. balandžio 19 d.

Balandžio 14 d. Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas arkivyskupas Gintaras Grušas ir kiti Lietuvos vyskupai dalyvavo Lenkijos Vyskupų Konferencijos iškilmingame plenariniame posėdyje, skirtame 1050 metų Lenkijos Krikšto jubiliejui. Lietuvos vyskupų ir visos Lietuvos Katalikų Bažnyčios vardu arkivyskupas G. Grušas sveikino jubiliejų švenčiančią Lenkijos Katalikų Bažnyčią. Pateikiame sveikinimo tekstą.

Jo Ekscelencijai Lenkijos Vyskupų Konferencijos Pirmininkui
Poznanės Arkivyskupui Metropolitui Stanisław Gądecki
Jo Ekscelencijai Lenkijos Primui Gniezno Arkivyskupui Metropolitui Wojciech Polak

Jūsų Eminencijos kardinolai, Jūsų Ekscelencijos vyskupai, mieli broliai kunigai,
vienuoliai ir seserys vienuolės, brangūs broliai ir seserys Kristuje,

Nuoširdžiai sveikiname Jus, švenčiančius Lenkijos Krikšto 1050 metų Jubiliejų. Mums, kaimyninio krašto Lietuvos Katalikų Bažnyčios vyskupams, yra didelė garbė ir džiaugsmas būti kartu su jumis, perduoti Lietuvos katalikų sveikinimą ir drauge švęsti šią didžią tikėjimo šventę.

Kunigaikščio Mieško I Krikštas 966 metais atvėrė kelią visai Jūsų Tautai priimti Kristaus Gerąją Naujieną ir įsijungti į krikščioniškos Europos tautų šeimą. Tapusi krikščioniška, Lenkija ne tik padėjo tvirtą pamatą savo valstybingumui, sukūrė prielaidas suklestėti kultūrai, bet ir iššaknijusi krikščioniškajame tikėjime įnešė svarų ir reikšmingą indėlį į Europos, o kartu ir visos Bažnyčios gyvenimą.

Krikščioniškasis tikėjimas daugybei Jūsų tautos žmonių buvo ir yra Prisikėlusio Kristaus dovana, atverianti visą žmogaus gyvenimą amžinam meilės santykiui su Triasmeniu Dievu. Šis santykis visuomet lieka viltingu pagrindu kurti Evangelijos dvasia persunktus žmonių tarpusavio santykius, visuomenės gyvenimą, kultūrą ir tikrąją pažangą.

Daugybė tėvų ir motinų, gyvai persiėmę Kristaus Evangelija, savo vaikams perdavė tikėjimo patirtį, pavyzdžiu mokė mylėti Dievą ir artimą, branginti savo Tėvynę, puoselėti krikščionišką kultūrą. Per visą daugiau kaip tūkstantmetę istoriją Evangelija subrandino daugybę švento gyvenimo žmonių. Ypač tai liudija Bažnyčios oficialiai pripažinti šventieji, taip brangūs savo gyvenimo pavyzdžiu ir Jus globojantys malda. Tai šv. Adalbertas Vaitiekus ir šv. vyskupas kankinys Stanislovas, šv. Stanislovas Kostka ir šv. kunigas Mak-

similijonas Kolbė, šv. Faustina Kovalska ir taip mylimas popiežius šv. Jonas Paulius II.

Švenčiant šį Jubiliejų, svarbu su gilia pagarba prisiminti ištikimybę tų sūnų ir dukterų, kurie įvairių persekiojimų ir priespaudos sąlygomis tvirtai tikėjo Prisikėlusio Kristaus pergale ir laisvos Tėvynės ateitimi. Tarsi visų pasišventimą suvienijantis išskyla Dievo tarnas kardinolas Stefanus Višinskis, ištikimas Bažnyčios ir Tėvynės sūnus.

Neįkainuojamą vertę turi gyvenimas ir tarnystė tų, kurie šiandienos iššūkių akivaizdoje neša krikščioniškąjį tikėjimą, su pasitikėjimu skelbdami Dievo meilę ir gailingumą, asmeniniu gyvenimu liudydami Kristaus kryžiaus pergalę prieš nuodėmę ir blogį.

Brangūs broliai ir seserys! Sveikindami Jus, nuoširdžiai linkime su gyvu pasitikėjimu Dievu kurti Bažnyčios ir savo Tėvynės ateitį. Tegul Jus visuomet stiprina ir įkvepia atsiminimas Šventojo Tėvo Jono Pauliaus II pasakytų pranašišku žodžiu: „Viešpatie, atsiųsk savo Dvasią ir atnaujinki žemės veidą! Šios žemės veidą!“

Čenstakavos Dievo Motina tepriglaudžia visus prie savo mylinčios širdies!

Su broliška meile Lietuvos vyskupų ir visos Lietuvos Katalikų Bažnyčios vardu

Gintaras Grušas
Vilniaus arkivyskupas metropolitas
Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas

AMŽINOJO GYVENIMO ERDVĖ

Kristaus Žengimas į dangų (Šeštinės)
Apd 1, 1–11; Žyd 9, 24–28; 10, 19–23; Lk 24, 46–53

Po prisikėlimo iš numirusių Jėzus dar 40 dienų buvo su apaštalais ir savo mokiniams, kad išsklaidytų visas abejones Jo prisikėlimu iš numirusių, kad savo mokinius padarytų Dievo karalystės žemėje liudininkais ir Gerosios Naujienos skelbėjais. Juk Kristaus misija žemėje buvo atskleisti begalinę Dievo meilę žmogui jį atperkant Dievo Sūnaus kančia ir mirtimi. Tuo Jėzus mums dovanojo gyvenimą po mirties. Visa tai skirta tam, kad ir mes pasiektume laimingą amžinybę Viešpatyje. Kad šį tikslą pasiektume, ir mes turime ne žiūrėti į dangų galvas užvertę, bet jo siekti atsiversdami, atleisdami artimui jo kaltes, gyvendami pagal Dievo įsakymus.

Kartais atrodo, jog galėtume atvirai pasakyti: negi Kristus negalėjo pasilikti žemėje? Vos prisikėlęs iš numirusių, argi negalėjo fiziškai pasilikti tarp mūsų? Argi nebūtų nuostabu, jei galėtume gyvai su Jėzumi pasitarti, Jam pasiguosti, Jo pagalbos paprašyti? Atsakymas į šiuos klausimus yra tai, kad Kristus, įžengęs į dangų, yra amžinai su mumis. Jo buvimas jau neapribotas teritorija ir laiku, Jis dabar yra tarp mūsų visame pasaulyje, kiekvienoje bažnyčioje, kiekviename tabernakulyje, Jis gali pasiekti kiekvieną iš mūsų, ateiti į kiekvieno širdį. Kristaus įžengimas į dangų neturi mūsų nuliūdinti, lyg kad būtume likę šioje žemėje vieni. Priešingai, Jėzus yra tarp mūsų Eucharistijoje, Dievo žodyje, Šventosios Dvasios veikime, todėl su viltimi pristatome Jėzui savo kasdienius vargus ir nesėkmes, ligas ir skausmus. Tikėjimu į Atpirkėją esame Jo guodžiami, suraminami ir sustiprinami.

Kristaus dangun žengimo šventė yra nuoširdus kvietimas pakelti savo žvilgsnį nuo daiktų aukštyn į dangų, į amžinąsias vertybes, į ten, kur viešpatauja Dievo valia. Kaip sako apaštalas Paulius, „jeigu esate su Kristumi prikelti, siekite to, kas aukštybėse, kur Kristus sėdi Dievo dešinėje. Rūpinkitės tuo, kas aukštybėse, o ne tuo, kas žemėje“ (*Kol 3, 1–3*). Apaštalas nori pasakyti, kad mes, rūpindamiesi žemiškais reikalais, neužmirštume dvasinių vertybių. Kad, gyvendami Evangelijos dvasia, būtume atsakingi už dvasinį – dorinį pasaulio tobulėjimą. Kad, žvelgdami į dangų, gebėtume žemėje visa atnaujinti Kristuje. Privalome išeiti iš sąstingio žiūrėdami į dangų, iš tingumo, iš baimių ir neryžtingumo, iš tikėjimo stygiaus ir mūsų nuopuolių. Kristus nori, kad būtume Jo liudininkais, praktikuotume tai, ką jis praktikavo guosdamas nelaimių ištiktuosius, iš-

laisvindamas iš nuodėmių, parodydamas solidarumą su kenčiančiais. Žiūrėti aukštyn reiškia žiūrėti ne į išorę, bet į dvasingumą. Reiškia mažiau išlaidavimo, daugiau gailestingumo; mažiau abejingumo, daugiau pareigingumo; mažiau egoizmo ir daugiau altruizmo; mažiau kalbų ir kritikos, o daugiau veiklos; mažiau pramogų, daugiau pagalbos ir tarnavimo kitiems; mažiau neapykantos, daugiau gerų darbų. Įžengimas į dangų yra mūsų gyvenimo tikslas, kiekvienos mūsų gyvenimo dienos tikslas.

Kai sakome, kad Dievas yra danguje, tai reiškia, kad dangus yra tenai, kur yra Dievas. Kai sakome, kad kuris nors žmogus tikrai nuėjo į dangų, tai reiškia, kad šitas žmogus gyveno ir gyvena su Dievu.

Mes savyje nešiojamės dangaus ar pragaro pradmenis, kiekvienu darbu ir net žodžiu kuriame savyje ar aplink save dangų ar pragarą, per mus aplink darosi gražus dangus arba juodas pragaras, iš mūsų išteka arba pragariskai karti tulžis, arba skleidžiasi dangaus žiedai.

Tad dangus yra ten, kur yra Dievas. Mūsų akys mato aukštus namus, aukštus medžius, aukštus kalnus, aukščiau kalnų mato žvaigždes, o aukščiau žvaigždžių jau nemato nieko, ir būtent ten žmogaus vaizduotė nukelia dangų, Dievo ir jo šventųjų buveinę, todėl ir Kristaus žengimą į dangų vaizduojamės kaip jo persikėlimą į tuos žvaigždėtus plotus. Iš tikrųjų dangaus ten nėra, kur mūsų vaizduotė jį nukėlė: jis ten, kur nei akis negali pamatyti, nei ausis išgirsti, nei širdis pajauti, dangus yra dvasinėse plotmėse, apie kurias gali sužinoti tik tikėjimo apšviestas protas, nes tik dvasia supranta dvasinius dalykus. Lozoriaus prikėlimo iš numirusių istorijos kulminacija yra Jėzaus žodžiai: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius“ (*Jn 11, 25–26*). Ten, kur yra bendrystė su Kristumi, ten yra prisikėlimas, čia ir dabar. Visur, kur tik žmogus įžengia į Kristaus asmenį, jis žengia į amžinojo gyvenimo erdvę. Žmogus, esantis Kristuje, yra gyvenime, yra gyvas ir galutinai nemirtingas.

Pats Kristus yra rojus, šviesa, tyras vanduo, tikroji ramybė, į ką krypsta žmogaus širdis. Kaip apaštalas Jonas, tas mylimasis Jėzaus mokinys, ilsisi prisiglaudęs prie Jėzaus krūtinės, taip mylėdamas ir tikėdamas krikščionis glaudžiasi prie Jėzaus Kristaus ir yra Dievo prieglobstyje – rojuje.

Kristaus žengimas į dangų mums labai reikalingas. Pirmiausia jis mums parodo kelią ir suteikia vilties pasiekti

ši kelionės tikslą. Tad Kristaus žengimas į dangų pašalina visas abejones ir skatina eiti paskui jį. Antra, Kristus užtaria mus pas dangiškąjį Tėvą ir suteikia reikalingos pagalbos gyvenimo keleiviams. Trečia, traukia mūsų širdis paskui save į dangų, nes ten, kur mūsų lobis, ten yra ir mūsų širdis. Apaštalas Paulius sako: „Jeigu esate su Kristumi prikelti, siekite to, kas aukštybėse, kur Kristus sėdi Dievo dešinėje“ (Kol 3, 1).

Prabėgus šešeriams metams po karo buvo atstatytas vienas Saksonijos miestelis. Tarp visų atstatytų tiltų, namų, kelių ir aikščių buvo atstatyta ir parapijos

bažnyčia. Didžiajame bažnyčios altoriuje anksčiau čia stovėjo didžiulė prisikėlusio Kristaus statula. Tačiau ji buvo subombarduota. Gyventojai perrinko visus bažnyčios griuvėsius po gabalėlį ir iš jų vėl sudėjo statulą. Tačiau kad ir kaip kruopščiai jie ieškojo, Kristaus statulai trūko rankų. Miestelio gyventojai vis dėlto pastatė Kristaus statulą didžiajame altoriuje ir apačioje parašė. „Dabar, Viešpatie, mūsų rankos yra Tavo rankos.“

Taip, mieli tikintieji, Kristui išžengus į dangų, mes turime didžiulę užduotį: būti kitiems Kristaus rankomis iki pasaulio pabaigos!

ŠVENTOSIOS DVASIOS DOVANOS

Šventosios Dvasios Atsiuntimas (Sekminės)
Apd 2, 1–11; Rom 8, 8–17; Jn 14, 15–16. 23b–26

Ar mums dar reikia Šventosios Dvasios? Kai ryte atskleidžiamė laikraštį arba vakare žiūrime televizorių smalsaudami, kas naujo šalyje ir pasaulyje, mūsų dėmesį patraukia neramūs pranešimai apie terorizmą, kruvinus pasikėsinimus, katastrofas, ūkines ar politines suktybes, buitinius nesutarimus, virstančius žiaurėmis žmogžudystėmis. Sąmyšį kelia tos pačios lyties santuokos, žmonių klonavimas ar sintetinės gyvybės kūrimas. Šie ir kiti faktai perša mintį, kad ne tik mūsų Žemė, bet ir mus supantis pasaulėlis serga Šventosios Dvasios stygiaus liga. Nuvertinta žmogaus gyvybė signalizuoja, jog nuvertintas ir pats žmogus. Mūsų pasaulis, besididžiuojantis savo techniniais civilizacijos laimėjimais, taip džiaugiasi savimi, kad Bažnyčia tokiam pasauliui tampa labiau kultūros paveldu nei žmonių gyvenimo dalimi, o Šventoji Dvasia visiškai nesuprantama esybe. Kyla rimtas klausimas: ar tikrai žmogus yra toks išmintingas, kad jam jau nebereikia Šventosios Dvasios? Ar gali žmogus būti išmintingas be atsakomybės?

Sekminių iškilmė suteikia progą pažvelgti į pasaulį visiškai kitoje perspektyvoje. Apaštalams reikėjo Šventosios Dvasios, Jos labai reikia ir mums. Sutinkame daug išsilavinusių, talentingų žmonių, kurie skundžiasi, kad jų gyvenimas pilkas. Jie turi gerą darbą, puikius namus, sveikus artimuosius, bet neturi gyvenimo tikslo. Visas gyvenimas kažkaip teka savaimė. Kai kurie iš tokių žmonių priklausomi nuo alkoholio, narkotikų ar azartinių lošimų. Daug žmonių būtent ir skundžiasi, kad nesuvokia savo gyvenimo prasmės, turtai ir garbė neteikia jiems gyvenimo džiaugsmo. Šventosios Dva-

sios atsiuntimas yra nepaprasta Dievo dovana. Šventosios Dvasios padedamas, žmogus tampa atsakingas už savo gyvenimą, šeimą, mokyklą ar darbą. Ši atsakomybė pasireiškia per protą ir valią. Žmogui būtina Šventosios Dvasios įtaka, kad protas būtų šviesus, o valia tvirta. Mums patinka tie, kurie yra išmintingi ir iniciatyvūs. Yra daug talentingų žmonių, bet jie nepanaudoja savo talentų. Jiems reikia Šventosios Dvasios, kad Dievo dovanos būtų išplėtotos ir įgyvendintos. Šventoji Dvasia ateina sutvirtinti „vidinio žmogaus“.

Šventosios Dvasios dovanos yra išmintis, supratimas, patarimas, tvirtumas, žinojimas, maldingumas, Dievo baimė. Šios septynios dovanos sudaro pilnatvę. Ir jeigu mes priėmėme Sutvirtinimo sakramentą, šios dovanos jau yra mumyse. O jeigu šių dvasinių dovanų nematyti, vadinasi, jos mumyse miega. Mes privalome jomis naudotis. Tiesa, išminties ir supratimo dovanos mums duotos ne tam, kad eitume į egzaminą visiškai nepasiruošę, tikėdamiesi, Šventosios Dvasios padedami, gauti dešimtuką. Išmintis duota, kad neklaidžiotume pasaulio chaose, bet viską suderintume su Dievo valia. Supratimo dovana padeda atskirti tiesą nuo melo, gerį nuo blogio, patarimo dovana – priimti teisingus sprendimus, žinojimo dovana – geriau pažinti Dievą. Tvirtumo dovana mus apginkluoja ypatinga jėga vykdyti Dievo valią. Maldingumo dovana suteikia tikrą Dievo garbinimo dvasią.

Ir yra dar viena – Dievo baimės dovana. Ar reikia bijoti Dievo? Jeigu vaikas tik bijo savo tėvo, viską vykdo, ką jis liepia, kad nenubaustų, tai kyla ne iš meilės. Bet jeigu myli tėvą, tai bijos jį įskaudinti, nuliūdinti, pasielgti neteisingai. Būtent tai ir bus Dievo baimė – dievobaimingumas. Ir Dievas mums suteikia šią nuostabią dovaną – bijoti nuodėmės ne dėl bausmės, bet kad neišskaudintume To, kuris mus taip myli. Tai greičiau

ne Dievo baimės, bet Dievo meilės dovana. Turime melsti Šventosios Dvasios, kad šios dovanos būtų gyvos ir veiksmingos. Turime prašyti, kad Ji nuvalytų nuo mūsų širdžių purvą, kuris trukdo matyti šviesą. Mes esame lyg stiklinė prizmė. Jeigu prizmė ištepta, šviesa pro ją neprasisakverbia, bet jeigu ji šviri ir tinkamai padaryta, pro ją praeina saulės spinduliai ir mes pamatome septynias vaivorykštės spalvas. Taip ir Šventosios Dvasios dovanos, pereidamos pro nesuteptą žmogaus širdį, veiksmingai sužiba žmogaus gyvenime. Visų prama turime apvalyti širdį Atgailos sakramentu.

Pranašo Ezekielio lūpomis Viešpats Dievas sako: „Duosiu jums naują širdį ir atnaujinsiu jus nauja dvasia. Išimsiu iš jūsų akmeninę širdį ir duosiu jums jautrią širdį. Duosiu jums savo dvasią ir padarysiu, kad gyventumėte pagal mano įstatymus, laikytumėtės mano įsakymų ir juos vykdytumėte“ (Ez 36, 26–27).

„KĄ DIEVAS VISĄ DIENĄ VEIKIA?“

Švenčiausioji Trejybė

Pat 8, 22–31; Rom 5, 1–5; Jn 16, 12–15

Kartą per tikybos pamoką vienas vaikas paklausė: „Ką Dievas visą dieną veikia?“ – „Dievas myli, – atsakė katechetas. – Dievas yra meilė.“ O meilė apima viską: meilė yra slėpinys, pranokstantis žmogaus protą, bet jam neprieštaraujantis; priešingai, meilė dar labiau išaukština žmogaus išmintį. Ir įsimylėję jaunuoliai labiau džiaugiasi ir gyvena savo meile nei visišku vienas kito charakterio ir būdo pažinimu.

Meilė visada pranoksta žinojimą. Meilė sujungia visus tris asmenis – Dangaus Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią į vieną visumą. Dievas yra meilė, štai kodėl egzistuoja Trejybė. Žmonės, kurie tiki tik į vieną Dievo asmenį, neretai įsivaizduoja Dievą kaip žiaurų ir despotišką. Tačiau jeigu Dievas būtų vienišas, iš kur Jame atsirastų meilė? Meilė yra ten, kur yra kam ir ką mylėti. Meilė tuo tampa tobulesnė, kuo tobulesnis yra tas, kuris myli. Švenčiausiąją Trejybę galima pavadinti tobuliausia meile arba meilės sąjunga, kadangi tobuli Mylintieji, tobula ir Jų meilė.

Dievas negyvena kažkokoje nuostabioje vienvėlyje. Jis neišsemiamas gyvybės šaltinis, nepaliaujamai save duodantis ir apie save pranešantis. Dievas nėra vienvėly, bet tobulas bendravimas. Dėl tos priežasties

Šventoji Dvasia kaip tik suteikia krikščioniui brandą, ištvermę ir svarbiausia – meilę.

Šventoji Dvasia yra žmogaus atnaujintoja, prikelianti žmogų iš nuodėmės ir mirties pelenu. „Dvasia teikia gyvybę, o kūnas nieko neduoda. Žodžiai, kuriuos jums kalbėjau, yra dvasia ir gyvenimas“ (Jn 6, 63). Viešpaties žodžiai yra dvasia ir gyvenimas.

Todėl šiandien karštai meldžiamės psalmės žodžiais: „Viešpatie, atsiųsk savo Dvasią ir atnaujink žemės veidą.“ Meldamiesi išreiškiame viltį, kad pasaulis, kuriame yra daug blogio, juda ne į neišvengiamą susinaikinimą, bet link Dievo Karalystės pilnatvės. Blogis labiau matomas ir nuodėmė uždengia Dievo buvimą pasaulyje, tačiau Šventoji Dvasia mums suteikia jėgų nugalėti blogį ir nuodėmę. Melskimės, kad atominės bombos nenusvertų sąžinės ir moralės. Prašykime Dievą sau išminties, kad būtume mąstantys ir atsakingi žmonės.

žmogiškoji asmenybė, sukurta kaip Dievo paveikslas, yra pripildyta meilės. Pats tvirčiausias įrodymas, kad esame sukurti kaip Triasmienio Dievo paveikslas, yra tai, jog tik meilė mus daro laimingus. Mes gyvename bendraudami ir gyvename tam, kad mylėtume ir būtume mylimi. Mes gerimės Dieviškosios meilės žmogui slėpiniu tiesiogiai dalyvaudami Eucharistijos aukoje, Kristaus Kūno ir Kraujo slėpinyje, prisimindami Viešpaties auką už nusidėjusį žmogų. Šventoji Dvasia mums padeda suprasti Jėzaus žodžius ir veda į tiesos pilnatvę. Jos dėka tikintieji gali pažinti nuostabią tiesą, kad Dievas ne begalinė vienvėly, bet amžinas meilės, šviesos, gyvenimo dialogas tarp Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios.

Šv. Augustinas yra pasakęs: „Dievas Mylintis, Mylimas ir pati Meilė.“ Juk Dievas pirmas parodė iniciatyvą dėl žmogaus išganymo: „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16). Dievo Sūnus Jėzus atėjo į žemę ne savo garbės ieškodamas, bet apreikšdamas Dievo begalinę meilę žmogui. Štai Mozei Viešpats apie save pasakė: „Jahvė yra palankus ir atjaučiantis Dievas, kantrus, maloningas, teisingas.“ Dievas atėjo pas žmogų, kad apsireikštų kaip Viešpats, kupinas meilės ir gailestingumo, ištikimybės ir malonės. Šv. Augustinas sako: „Žmogus myli, kuomet jaučia esąs mylimas; todėl ir aš myliu Dievą, kadangi Jis pirmas mane pamilo.“

Pasaulyje niekas negali matyti Dievo, tačiau pats Dievas leidžia mums jį pažinti, ir su apaštalų Jonu galime tvirtinti, jog Dievas yra meilė: „Kas nemyli, tas nepažino Dievo, nes Dievas yra meilė. Mes pažinome ir įtikėjome meilę, kuria Dievas mus myli. Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, tas pasilieka Dieve, ir Dievas pasilieka jame“ (1 Jn 4, 8. 16). Šie apaštalo Jono žodžiai reiškia, jog kas susidraugauja su Jėzumi, tas išleidžia į savo širdį Triasmenį Dievą, nes Jėzus pažadėjo: „Jei kas mane myli, laikysis mano žodžio, ir mano Tėvas jį mylės; mes pas jį ateisime ir apsigyvensime“ (Jn 14, 23). Tai reiškia, kad mylinčiuose Dievą žmonėse apsigyvena pats Dievas. Jis yra nematomas, tačiau paliečiamas mylinčia širdimi.

Žvelgdami į planetas, žvaigždes, į protu sunkiai suvokiamas begalines kosmoso galaktikų erdves ir į mažas lašteles, atomo neutronus bei protonus, jaučiame visatos Kūrėjo didingą simfoniją, kurioje visos būtybės susietos tobulos darnos. Mes jaučiame, kad visas pasaulis turi kažkokį tikslą ir prasmę. Tikintis žmogus jaučia, jog visatoje atvaizduota Šventčiausiosios Trejybės didybė.

DIEVO PROCESIJA IEŠKANT ŽMOGAUS

Švč. Kristaus Kūnas ir Kraujas (Devintinės)
Pr 14, 18–20; 1 Kor 11, 23–26; Lk 9, 11b–17

Visoje žmonijos istorijoje nebuvo ir nebus pastovesnės vertybės už duoną. Tai viena mūsų fizinės egzistencijos didžiausių vertybių, ir duonos stygius buvo jaučiamas visais žmonijos istorijos amžiais. Jungtinių Tautų duomenimis, pasaulyje kasmet per 200 mln. vaikų badauja; 460 mln. žmonių alksta.

„Žemiškoji duona pasotina žmogų tik tuo atveju, jei sykiu su ja žmogus valgo ir Dangaus duoną Kristaus skelbiamos teisybės pavidalu. Duona ir teisybė yra natskiriamai susijusios tarp savęs. Tai yra gilus žmogiškojo gyvenimo ir žmogiškosios būties dėsnis“, – sako A. Maceina. Šie mūsų tautos filosofo Antano Maceinos žodžiai man priminė politinių kalinių ir tremtinių pasakojimus apie badą ir alkį lageriuose ir kalėjimuose, kai mūsų tautiečiai būdavo taip nusilpę, taip alkani, jog maistas, duona jiems tiesiog sapnuodavosi. Mažytis duonos gabalėlis buvo tūkstančius kartų saldus už medų ir bičiulio nuo savo burnos atitrauktas maisto gabalėlis ir paduotas kitam vertingesnius už tūkstan-

Visur jaučiama kuriančioji Dievo meilė. Tik žmogaus asmenybėje – protingoje ir laisvoje – ši dinamiška visatos harmonija tampa dvasinga, tampa atsakinga meile, atsaku Dievui ir artimui. Dievo ir artimo meilėje žmogus randa savo laimę ir tiesą. Viskas kyla iš meilės, siekia meilės ir tegali egzistuoti tik meilėje. Dieve visi kūriniai, kiekviena būtybė pačiu savo egzistavimu kreipiasi į antgamtinę Pradžią, į amžinąjį ir nesibaigiantį Gyvenimą, į dieviškąją Meilę. „Viešpatie, mūsų Dieve, koks nuostabus tavo vardas visoje žemėje! Savo didingumu apklojai dangaus aukštybes“, – sakoma (*Ps 8, 2*).

Žvelgdami į Vieną ir Triasmenį Dievą, Jo atspindį matome šeimoje. Nes šeima yra pašaukta būti meilės ir gyvybės bendruomene, kurioje skirtingi žmonės tampa meilės harmonija. Kiekviename iš mūsų gyvena Viešpats, kadangi mes buvome pakrikštyti Dievo – Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios – vardu. Ženklas, jog Dievas gyvena mumyse, yra mūsų tarpusavio meilė, pagalba, atlaidumas vienas kitam. Būdami Dievo atspindžiai mes, krikščionys, šioje žemėje kuriame ne kažkokią utopiją, bet Dievo meilės karalystę.

čius žodžių „myliu“. Duona – tai gyvybė. Bendras stalas, bendrai laužoma ir valgoma duona suartina žmones, padeda sutelkti idėjas ir mintis bendram tikslui.

Tai labai gerai suprasdama, Kristus stengėsi visų pirma suteikti mums savo artumą Eucharistinėje duonoje. Šv. Bernardas Sienietis sako, kad meilės ženklai, kurie pareiškiami mirštant, ilgiausiai pasilieka atmintyje ir labiausiai mus riša su mirusiais. Kristus prieš mirtį mums paliko savo Kūną ir Kraują, kad, priimdami šv. Komuniją, susijungtume su juo. Eucharistijos dovanoje Jėzus sudėjo visus savo turtus. Todėl Vatikano II Susirinkimas taip labai skatina tikinčiuosius vertinti šią meilės dovaną, aktyviai dalyvauti šv. Mišiose, kad jose aukodamiesi su Kristumi ir priimdami jo Kūną ir Kraują susivienytume su juo. Jėzus sako: „Aš esu gyvoji duona, nužengusi iš dangaus. Kas valgys šią duoną – gyvens per amžius <...>. Kas valgo mano Kūną ir geria mano Kraują, tas turi amžinąjį gyvenimą <...>, tas pasilieka manyje, ir aš jame“ (Jn 6, 54. 56).

Jėzus Kristus pasilieka su mumis paslaptinguose duonos ir vyno pavidaluose, kad lyg kasdieninė duona būtų visada su mumis ir mumyse – mūsų kūne, mūsų mintyse ir

veiksmuose. Apaštalas Paulius sako: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus“ (*Gal 2, 20*). „Jei viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas kūnas: mes juk visi dalijamės viena duona“ (*1 Kor 10, 17*).

Priimdami eucharistinį Jėzų, ypatingu antgamtiniu būdu susivienijame su Dievo Sūnumi, idant mūsų kūnas būtų įgalintas tęsti Dievo kūrybos ir meilės aktus. Kai dalyvaujame šv. Mišiose, labai pageidautina, kad, jeigu neturime sunkių nuodėmių, eitume šv. Komunijos. Dalyvavimas Mišiose be Komunijos – tai lyg sėdėjimas prie pietų stalo nevalgant.

Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė yra pasakiusi: „Kada piktajai dvasiai pavyksta atitolinti sielą nuo šv. Komunijos, ji yra pasiekusi savo tikslą.“ Šv. Pilypo Nerio mintis: „Priimdami Komuniją, mes privalome prašyti pagijimo iš tų ydų, į kurias labiausiai esame linę.“

Jeigu žinotume, kokias gėrybes atneša mums šv. Komunija, nepriimtume jos taip šaltai, aplaidžiai ir išsi- blaškę, nebūtume panašūs į tą šeiminką, kuris, pasikvietęs garbingą svečią į savo namus, palieka jį vieną ir eina savo gėrybių žiūrėti.

Per Kristaus Kūno ir Kraujo iškilnę Eucharistija žengia įvairių šalių miestų gatvėmis ir aikštėmis. Kristui taip pat reikia mūsų miestų ir šalių, Europos ir kitų kontinentų. Jis nori iš duonos pavidalo, esančio monstrancijoje, vėl atgauti žmogaus kūną ir eiti po baldakimu su tunika ir sandalais, įdegusiu nuo Galilėjos saulės veidu, su žaizdų žymėmis rankose ir kojose. Eiti procesijoje, kad mes dar kartą suprastume, kaip Dievas myli žmones. Visiems, tiek tikintiems, tiek netikintiems, reikia,

kad kartu su mumis gyvenimo keliu eitų Jėzus Kristus, gydydamas mūsų sužeistas širdis. Mums reikia Jo mokslo, nes jis yra mūsų gyvenimo Duona. Mums reikia Jo meilės, nes be jos gęsta mūsų jausmai. Mūsų kasdieniniam gyvenimui reikia Kristaus dvasios, nes mes kaskart tampame abejingesni ir žiauresni vieni kitiems, mūsų papročiai vis labiau tolsta nuo prigimtinės ir dieviškos teisės. Mums reikia, kad Kristus apšviestų mūsų gyvenimo kelią ir jo klaidas. Eucharistinė procesija yra mūsų krikščioniškos drąsos procesija: „Jei Dievas už mus, tai kas gi prieš mus?“ (*Rom 8, 31*).

Šalia Eucharistinio Jėzaus mūsų gatvėmis dieną ir naktį eina neturtingų, neįgalių, imigrantų, pabėgėlių, nusidėjėlių ir kitaip nelaimingų žmonių procesijos. Visuose šiuose žmonėse atsispindi sužeistas ir kenčiantis Kristaus Kūnas. Dievas yra ten, kur kenčia žmogus. Dievas ieško tavęs ir manęs. Dievas ieško mano ir tavo meilės, kad apsigyventų mūsų širdyse. Ir ši Dievo procesija ieškant žmogaus tęsiasi per visą žmonijos istoriją. Išeikime pasitikti ateinančio Jėzaus.

Tad suteik mums, Viešpatie, malonės, kad garbingai pasitiktume Tavo Sūnų, ateinančių į mūsų širdies pastogę šv. Komunijoje, kad turėtume tiek karštumo, kiek jo turėjo tuodu mokiniai, kurie ėjo su Jėzumi į Emausą, o atpažinę Jėzų, kada jis laužė duoną, skubėjo Kristų skelbti kitiems, kad visi taptų Eucharistijos gėrybių dalininkais.

Pasižadėkime dažnai eiti šv. Komunijos su vis gyvesniu tikėjimu ir prašyti Kristaus, kad pasiliktų su mumis.

Parengė mons. Artūras Jagelavičius

Nauji leidiniai

Brolis Morkus, Tiberiados bendruomenė. Juozapas iš Nazareto: tikras žmogus. – Vilnius: *Magnificat* leidiniai, 2016. – 144 p.

Brolio Morkaus knyga apie šv. Juozapą iš Nazareto padeda atrasti ir pamilti šį šlovingą ir tylų, dažnai nepelnytai užmirštamą Išganymo slėpinio liudininką. Šv. Juozapas, nuolankiai priėmęs Dievo jam siųstus išbandymus, reikiamus pasaulio išganymui, moko mus per gyvenimą eiti su tikėjimu ir atsakomybe. Jis yra galingas šeimų, porų, vienuolių, kunigų, darbininkų užtarėjas. Nušviestas Kūdikio Jėzaus, kurį taip dažnai glaudė prie širdies, šv. Juozapas kreipia mūsų žvilgsnius į Jėzaus šviesą. Brolis Morkus 1979 m. Namiūro (Belgija) vyskupijoje įkūrė Tiberiados bendruomenę. Šiuo metu joje yra apie keturiasdešimt brolių ir seserų, jie gyvena bendruomenėse Belgijoje, Konge ir Lietuvoje.

„Knygoje juntamas brolio Morkaus labai asmeniškasis ir gilus ryšys su šv. Juozapu. Apie šventąjį autorius rašo jautriai, laisvai ir su didele meile bei pasitikėjimu“ (*Kardinolas Audrys Juozas Bačkis*).

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Balandžio 4 d. Marijampolėje vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo arkivyskupas G. Grušas, L. Virbalas, S. Tamkevičius, P. López Quintana, vyskupai E. Bartulis, J. Boruta, J. Ivanauskas, K. Kėvalas, R. Norvila, A. Poniškaitis, L. Vodopjanovas, J. Žemaitis.

Plenarinį posėdį įžanginiu žodžiu pradėjo apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivysk. Pedro López Quintana, kuris pasveikino susirinkusiuosius šv. Velykų proga ir informavo apie Vatikano valstybės sekretoriaus kard. P. Parolin vizito į Lietuvą detales. Numatoma, kad garbusis svečias lankysis Lietuvoje Nacionalinio gailėstingumo kongreso, vyksiančio gegužės 6–8 d., metu. Apaštališkasis nuncijus taip pat pristatė sekmadienį, balandžio 3 d., *Regina Coeli* maldos metu Vatikane paskelbtą Šv. Tėvo Pranciškaus iniciatyvą balandžio 24 d. viso pasaulio katalikų bažnyčiose surengti specialią rinkliavą Ukrainos krikščionims, kenčiantiems nuo ginkluoto konflikto padarinių. Baigdamas savo pranešimą, Šv. Tėvo atstovas palinkėjo gero darbo, pastebėdamas, kad jo dalyvavimas šiame posėdyje yra maldos lydymas vyskupų vienybės su Šventuoju Tėvu ženklas.

LVK pirmininkas arkivysk. G. Grušas susirinkusiesiems į posėdį ganytojams pristatė pasirengimo Nacionaliniam Gailėstingumo kongresui detales. Šis kongresas taps pagrindiniu Gailėstingumo ypatingojo jubiliejaus renginiu mūsų šalyje. Svarstyta ir tai, kaip organizuoti Šv. Tėvo paskelbtą rinkliavą Lietuvoje. Vyskupai nutarė, kad visos sekmadienį, balandžio 24 d., aukojamų šv. Mišių metu surinktos aukos skiriamos pagalbai Ukrainai ir bus perduotos Šv. Tėvui. Posėdžio dalyviai paminėjo penkių iš septynių Lietuvos vyskupijų gimtadienį: lygiai prieš 90 metų, 1926 m. balandžio 4 d., popiežius Pijus XI išleido Apaštališkąją konstituciją *Lithuanorum gente*, kuria įkūrė Lietuvos bažnytinę provinciją, susidedančią iš Kauno arkivyskupijos bei Panevėžio, Kaišiadorių, Vilkaviškio ir Telšių vyskupijų. Vysk. J. Boruta išsamiai pristatė Nepriklausomybės akto signataro, Seimo pirmininko (1923–1925), pirmojo Telšių vyskupo J. Staugaičio gimimo 150-ųjų metinių minėjimo Lietuvoje programą, kurios kulminacija taps iškilmingas minėjimas Seime 2016 m. lapkričio 25 d. Posėdžio metu apsvarstyti literatūros, skirtos Krikšto sakramentui, leidybės klausimai.

COMECE viceprezidentas vysk. R. Norvila pristatė vyskupams šios organizacijos suvažiavime, vykusiam 2016 m. kovo 2–4 d. Briuselyje, svarstytus klausimus. Pagrindinė tema šįkart buvo taikos tema. Vysk. K. Kėvalas nušvietė pagrindinius Popiežiškosios tarybos *Cor unum* kongreso, vykusio Vatikane 2016 m. vasario 25–26 d. ir skirto dešimtosioms popiežiaus Benedikto XVI enciklikos *Deus caritas est* metinėms, klausimus bei išryškino kai kurias svarstytas temas, aktualias ir Lietuvai.

Plenarinio posėdžio dalyvių sprendimu, į 2016 m. lapkričio 17–19 d. Škotijos mieste Glazge CCEE organizuojamą kasmetinį vyskupų, atsakingų už socialinę komunikaciją, suvažiavimą vyks vysk. K. Kėvalas.

Kitas Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis bus surengtas gegužės 11–12 d. Vilniuje.

Dievo Gailėstingumo savaitė Vilniuje

Kovo 28–balandžio 3 d. Vilniuje vyks Dievo Gailėstingumo savaitė šiemet buvo ypatinga ne tik dėl popiežiaus paskelbto Gailėstingumo jubiliejaus. Pilna maldininkų Vilniaus Dievo Gailėstingumo šventovė į visą pasaulį transliavo gailėstingumo žinią. Pilgrimų iš Lietuvos ir pasaulio širdyse Vilnius vis labiau įsitvirtina kaip gailėstingumo miestas.

Šv. Mišios su nuteistaisiais

Kovo 29 d. Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas aukojo šv. Mišias Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo koplyčioje. Šv. Mišias koncelebravo kun. Mariusz Marszalek ir Vilniaus Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) parapijos kun. Arūnas Peškaitis OFM, daugelį metų dirbantis kalinių sielovadoje. Šv. Mišiose dalyvavo 24 savanoriai ir 30 nuteistųjų, atliekančių laisvės atėmimo bausmę kalėjime.

Kovo 30-ąją, trečiąją šv. Velykų dieną, Lietuvos *Caritas* projekto „Nuteistųjų globa ir reintegracija“ bendradarbiai, Kauno arkivyskupijos kurija ir Laisvės atėmimo vietų ligoninės Pravieniškių padalinys organizavo šv. Mišių šventimą Laisvės atėmimo vietų ligoninės Pravieniškių padalinyje.

Šv. Mišias aukojo Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas SJ. Maldoje dalyvavo Kauno stačiatikių Apreiškimo Švč. Dievo Motinai parapijos kunigas Igoris Rinkevič, VŠĮ Paparčių Šv. Juozapo vaikų globos namų auklėtiniai su socialine darbuotoja Inga Šeputiene, Lietuvos *Caritas* projekto „Nuteistųjų globa ir reintegracija“ darbuotojai ir savanoriai, Laisvės atėmimo vietų ligoninėje Pravieniškių padalinyje bausmę atliekantys nuteistieji ir dirbantys pareigūnai.

Arkivyskupas L. Virbalas po šv. Mišių aplankė nuteistuosius jų gyvenamosiose patalpose bei budinčius pareigūnus ir pasveikino su šv. Velykomis.

-vilnensis.lt, mžl-

Nuncijus – Palangoje

Velykų dienomis Palangos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijoje svečiavo si apaštališkasis nuncijus Baltijos šalims arkivyskupas Pedro López Quintana.

Viešnagę nuncijus pradėjo nuo Paskutinės vakarienės Mišių. Didįjį ketvirtadienį kreipdamasis į susirinkusiuosius, jis pasidžiaugė, kad galėjo atvykti į Palangą ir švęsti su šio miesto parapijos

bendruomene Didįjį tridienį. Per pamokslą arkivyskupas kvietė melsti malonės priimti Viešpaties meilę, kuri mus nuplauna, sutikti, kad Viešpats mums atleistų. Jei suvokiame, koks Viešpats yra geras, esame perkeisti, taip pat bus perkeistas mūsų žvilgsnis į kitą: broliškoji meilė kyla tik iš širdies, kuri paragavo Viešpaties meilės. Todėl ši diena vadinasi „meilės, gailestingosios meilės, broliškumo diena.“ Po homilijos vyko kojų mazgojimo apeigos, kurių metu mazgotos kojos Palangos globos namų gyventojams.

Didžiojo penktadienio vakare apaštališkasis nuncijus vadovavo Kryžiaus pagerbimo apeigoms. Jis atkreipė dėmesį į aplinkybę, kad išganytojas buvo prikaltas prie kryžiaus keturiomis vinimis, kurių kiekviena simbolizuoja po nuodėmę – išdavystę, smurtą, nerūžtingumą ir panieką. „Mūsų Didysis penktadienis, mūsų kryžius yra mūsų gyvenimas. Jis yra Jėzaus išgydytas ir atpirktas“, – kalbėjo arkivyskupas Pedro López Quintana.

Didžiojo šeštadienio vakare arkivyskupas Quintana vadovavo Velyknakčio pamaldoms, per kurias suteikė Krikšto sakramentą dešimčiai asmenų. Per homiliją apaštališkasis nuncijus pabrėžė: „Ieškome Jėzaus, bet labai dažnai tikimės atrasti jį kape, kuriame mes patys esame save palaidoję: mūsų sustabarėjusių papročių, perdėm žmogiškų bei pernelyg ribotų planų, minčių, siaurų nereikšmingų jausmų kape. Ten ieškome Jėzaus. Ir negalime surasti, nes neieškome jo ten, kur jis yra gyvas, kur visada atnaujina gyvenimą sužadindamas pasitikėjimą, veiklią meilę, drąsų elgesį.“

Baigdamas viešnagę, arkivyskupas Pedro López Quintana Velykų rytą Palangos bažnyčioje aukojo Prisikėlimo Mišias. Homilijoje jis kalbėjo: „Mes, krikščionys, privalome visiškai grįžti prie žinių Žinios, sukrečiančios dėl savo tyros ir paprastos esmės: Jėzus iš Nazareto, žmogus kaip ir mes, buvo miręs, bet po trijų dienų prisikėlė.“

-tv-

Švenčiant Dievo Gailestingumo savaitę, centrinė vieta teko Eucharistijos slėpiniui. Šv. Mišios Dievo Gailestingumo šventovėje aukotos kasdien bent šešis kartus per dieną lietuvių ir lenkų kalbomis, taip pat prancūziškai ir angliškai. Visą parą atviroje šventovėje buvo meldžiamasi Gailestingumo vainikėlio, rožinio malda, vyko Švč. Sakramento adoracija ir Valandų liturgija. Kartu su tikinčiaisiais meldėsi Lietuvos ganytojai – šv. Mišias aukojo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, arkivyskupai Gintaras Grušas ir Lionginas Virbalas SJ, Sigitas Tamkevičius SJ, vyskupai Rimantas Norvila, Jonas Ivanauskas, Jonas Boruta SJ, Eugenijus Bartulis, Kęstutis Kėvalas, Arūnas Poniškaitis.

Tikintieji iš visos Lietuvos galėjo stebėti šv. Mišių tiesioginę transliaciją puslapyje www.gailestingumas.lt, klausyti *Marijos radijo* vidurdienio šv. Mišių bei naktinės adoracijos transliacijų. Penktadienį šv. Mišios per *Marijos radiją* buvo transliuojamos į daugiau nei 70 šalių, o Dievo Gailestingumo sekmadienį šv. Mišias lietuvių kalba transliavo LRT „Kultūros“ kanalas, anglų kalba – *EWTN Global Catholic Network* televizija bei LRT „Lituanica“ kanalas.

Šeštadienio vakarą gausi tikinčiųjų procesija su žvakėmis rankose ėjo Šviesos kelią nuo Aušros Vartų iki Dievo Gailestingumo šventovės. Kartu su Vilniaus arkivyskupu Gintaru Grušu bei vyskupu augziliaru Arūnu Poniškaičiu meldėsi evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis, broliai kunigai ir apie tūkstantį vilniečių ir miesto svečių. Procesijoje tarnavo nuolatinės diakonystės šventimams besirengiantys kauniečiai, giedojo ateitininkai, tą savaitgalį iš visos Lietuvos susirinkę Vilniuje. Po procesijos Dievo Gailestingumo šventovėje Apreiškimą Jonui giedojo bendruomenė *Agnus Dei*, atvykusi iš Vokietijos.

Dievo Gailestingumo sekmadienį aukotose Mišiose Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas kvietė pažvelgti į Dievo Gailestingumo paveikslą ir atpažinti, jog Jėzaus laiminanti ranka – tai tas pats gestas, kuriuo jis per savo kunigus atleidžia nuodėmes Sutaikinimo sakramente. Patirtas Gailestingumas žadina mūsų širdį atsilipti meile ir patiems tapti Gailestingumo liudytojais.

„Konkretus Dievo Gailestingumo liudijimas bus Gailestingumo jubiliejaus pagrindinis renginys Lietuvoje – Nacionalinis Gailestingumo kongresas, kuris vyks gegužės 6–8 dienomis Vilniuje. <...> Ypatingu būdu jungsimės su visu pasauliu, nes procesijai ir sekmadienio šv. Mišių aukai vadovaus kardinolas Pietro Parolin, Vatikano valstybės sekretorius <...>. Kviečiu visus gausiai dalyvauti, kad galėtume melddamiesi ir liudydami savo tikėjimą padėkoti Šventajam Tėvui už šiuos Gailestingumo metus ir dar kartą jį pakviesti apsilankyti Lietuvoje“, – kvietimu dalyvauti kongrese pamokslą užbaigė arkivyskupas Gintaras Grušas.

Vilniaus Dievo Gailestingumo šventovė atvira visą parą. Šventovėje vyksta nuolatinė Švč. Sakramento adoracija ir gerbiamas originalus pagal šv. Faustinos regėjimus nutapytas Gailestingąjo Jėzaus paveikslas. -vilmensis.lt-

Gailestingumo jubiliejaus konferencija

Balandžio 16 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje surengta konferencija Gailestingumo jubiliejui paminėti „Aš noriu gailestingumo, o ne aukos“. Konferencijoje pranešimus skaitė ir mintimis dalijosi Lietuvos bei užsienio prelegentai.

Ižangos žodį taręs seminarijos rektorius F. Fišeris pasidžiaugė, kad Dievo gailestingumas pasiekia visus pasaulio žmones. Jis pacitavo neseniai gautą laišką iš Japonijos, kuriame viena japonė katalikė džiaugiasi kasdien galėdama skaityti s. Faustinos dienoraštį ir melstis Dievo Gailestingumo vainikėlio malda.

Konferencijoje į Dievo gailestingumo slėpinį bandyta pažvelgti iš įvairių perspektyvų: biblinės, teologinės, filosofinės. Kun. Daniel Dikevič savo pranešime kalbėjo apie Gailestingumo jubiliejaus logotipo simboliką ją susiedamas su Šv. Raštu. Jėzus, ant pečių nešantis nusidėjėlių, susitapatina su žmogaus kančia, jų veidai susilieja. Žmogaus figūra primena avį, kurią Gerasis Ganytojas yra atpirkęs savo brangiu krauju. Tai liudija ir raudona Kristaus juosta. Gailestingumas turi savo kainą ir jis pranoksta bet koki žmogišką supratimą.

Kun. Massimo Serretti savo pranešime pabrėžė, kad Bažnyčia yra Dievo Gailestingumo skleidėja. Be Bažnyčios žmonija būtų pasmerkta pagoniškai savigraužai.

Kun. Vladimir Solovej kalbėjo apie Gailestingumo žinią popiežiaus Jono Pauliaus II enciklikoje *Dives in misericordia*. Gailestingumas yra kaip būtina sąlyga žmogaus po nuopuolio prarastam orumui atgauti.

Kun. Mindaugas Ragaišis kalbėjo apie Atgailos sakramento bendruomeninį pobūdį. Per amžius nunyko Atgailos sakramento bendruomeninis pobūdis ir išpažintis tapo tik individualus apsisvalymas. O pirmųjų amžių Bažnyčioje atgailaujantį nusidėjėlių palydėdavo brolių malda ir palaikymas. Bendruomenė turėdavo parengti atgailautoją savo maldomis. Kunigas pabrėžė, kad tik bendruomenėje yra išgyvenamos gyvo tikėjimo patirtys, būtent bendruomenėje labiau pastebimas nuodėmės pasireiškimas. Tad ir Dievo Gailestingumas yra daug giliau išgyvenamas bendruomenėje, o ne asmeniškai. Nesvarbu, ar tai būtų pastovios bendruomenės ar laikinos kaip Taizé jaunimo susitikimai, Pasaulio jaunimo dienos.

-rž-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Balandžio 6 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko eilinis Vilniaus arkivyskupijos sielovadoje besidarbuojančių kunigų susirinkimas, tradiciškai prasidėjęs Dienine liturgine malda. Kunigų susirinkime Jacinta Baciūskaitė, Lilijana Marcinkevičiūtė, Monika Beniulytė, Darius Zemenckas pristatė tarptautinę ekumeninę programą „Gyvasis vanduo“, prasidėjusią 1980 m. JAV. Jos autorius Andy Comisky. Lietuvoje ši programa veikia nuo 2007 m. Pastaruoju metu suburtos komandos ir programa vykdoma Vilniuje, Kaune, Alytuje, Klaipėdoje. Tikslas – atkurti pažeistus asmens santykius bei lytinę tapatybę, pakilti iš įvairių priklausomybių, atkurti autentišką santykį su Dievu.

Trumpoji programa „Pradžioje“ apima 11 savaitių, padeda grįžti prie sužeistų vaikystės patirčių, susijusių su tėvais, broliais ir sesėmis, suvokti patirtas nuoskaudas, atsiradusią tuštumą, pažvelgti į tai, kuo jas teko užpildyti. Dažniausiai tai įvairios priklausomybės. Ilgoji programa trunka 30 savaitių. Programos tikslas – atkurti pažeistą žmogaus vientisumą ir gyti iš sužeistų santykių, netinkamos lytiškumo raiškos, priklausomybės nuo pornografijos. Žmonės ateina kamuojami kaltės, gėdos, baimės, neatleidimo, turėdami neteisingus Dievo įvaizdžius, emocijų ir seksualinių priklausomybių, nuoskaudų dėl patirtos prievartos, varginami potraukio tai pačiai lyčiai. Programos dalyviai pasirašo pasižadėdami išlaikyti konfidencialumą, pagarbą, slaptumą, kad visiems dalyviams būtų saugu dalytis patirtais išgyvenimais. Programą vykdo kelių žmonių komanda, jau anksčiau dalyvavusi panašaus pobūdžio projektuose.

Susirinkę prieš susitikimą komandos nariai meldžiasi, o kartu su dalyviais kiekvieną susitikimą pradeda šlovinimu, toliau klausomasi mokymo, liudijimų. Liudijimai palydimi bendra malda ir visi dalyviai, vyrai ir moterys, renkasi į atskiras 5–6 narių grupeles. Jose dalyvauja ir bent du komandos nariai, kurie meldžiasi už kiekvieną užtarimo malda.

Pašventintas bažnyčios kertinis akmuo

Kovo 19-ąją, minint Šv. Juozapo iškilimą, Pilaitėje pašventintas kertinis naujos bažnyčios akmuo. Parapijos klebono kun. Ričardo Doveikos iš Jeruzalės parvežtą kartinį akmenį pašventino Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Taip simboliškai pradėta Vilniaus Šv. Juozapo bažnyčios statyba.

Šventė prasidėjo šv. Mišiomis Šv. Juozapo koplyčioje. Po šv. Mišių, dalyvaujant Lietuvos bei Vilniaus miesto valdžios atstovams, Vilniaus arkivyskupijos ganytojams, dvasininkams bei tikinčiųjų bendruomenei, iškilmingai pašventintas kertinis akmuo ir būsimo bažnyčios altoriaus vietoje įkasta kapsulė su aktu ateities kartoms.

Pilaitės Šv. Juozapo parapijos klebonas kun. Ričardas Doveika sakė: „Viliamės, kad būsima šventovė taps vieta, kur bus liudijamos tikros vertybės, puoselėjama trokštama bendrystė, tarnaujama Vilniaus miesto gyventojams ir svečiams ieškant ir brandinant atsakymus į gyvenimo ir būties prasmės klausimus.“

Šv. Juozapo bažnyčią projektavo architektai Kęstutis Akelaitis, Gintaras Čaikauskas ir Marius Šaliamoras. Planuojama, jog bažnyčioje galės melstis daugiau nei 600 tikinčiųjų, patogiai jausis senjorai, neįgalūs žmonės ir šeimos su mažais vaikais. Bendra statinio erdvė – 900 kv. m.

-šjpi-

Ateitininkų federacijos suvažiavimas

Balandžio 1–3 d. Vilniuje vyko Ateitininkų federacijos suvažiavimas. Antrąją suvažiavimo dieną buvo pristatyta ir patvirtinta organizacijos 2015 m. veiklos ataskaita (ją pateikė AF tarybos, valdybos, sąjungų, sekretoriato atstovai) bei antrai kadencijai perrinktas Ateitininkų federacijos pirmininkas dr. Vaidotas Vaičaitis.

Į Ateitininkų federacijos tarybą išrinkti: Justinas Juknys (ASS), Vygantas Malinauskas (ASS), Martynas Pilkis (SAS), Irma Kuliavienė (ASS), Paulius Auryla (ASS). Į Ateitininkų federacijos valdybą išrinkti: Simona Paurazaitė (SAS), Gediminas Plečkaitis (ASS).

Trečiąją renginio dieną naujas valdybas išsirinko moksleivių, studentų ir sen draugijų ateitininkų sąjungos.

-afsi-

Viešėjo Basijų karmelitų generalinis vyresnysis

Balandžio 12–14 d. Lietuvoje viešėjo Basijų karmelitų ordino generalinis vyresnysis tėvas Saverio Cannistra OCD, kartu su sekretoriumi tėvu Rafalu Wilkowskium OCD ir tėvu Kazimieru Morawskium OCD iš Baltarusijos atvykęs aptarti Basijų karmelitų steigimo Lietuvoje klausimų.

Balandžio 13 d. svečiai drauge su tėvu Valdu Paura OCD lankėsi Vilniuje, Šv. Teresės bažnyčioje ir Dievo Gailestingumo šventovėje. Aušros Vartų koplyčioje aukojo šv. Mišias dalyvaujant pasauliečiams karmelitams. Grįžę į Paštuvą, kartu su seserimis karmelitėmis vakarieniavo ir drauge praleido rekreaciją. Jos metu tėvas Saverio pasidalijo savo įžvalgomis apie gyvenimą Karmelyje.

Balandžio 14 d. ryte tėvas Saverio su keliais svečiais aukojo šv. Mišias Paštuvos Basijų karmelitchių vienuolyno koplyčioje. Po šv. Mišių drauge papusryčiavus ir ispaniškai sugiedojus pagal šv. Jėzaus Teresės žodžius sukurtą giesmę „Keliaukime link Dangaus“, broliai išlydėti į susitikimą su arkivyskupu Lionginu Virbalu SJ.

-karmelites.lt-

Ceikinių bendruomenė meldėsi su arkivyskupu

Balandžio 5 d. Ignalinos r. sudegę Ceikinių Švč. Mergelės Marijos Vardo bažnyčia. Medinė liaudies architektūros formų bažnyčia pastatyta 1773-iais metais.

Per tokią programą paliečiamos vidinės žmogaus žaizdos, jų šaknys. Kiekvienas dalyvis sulaukia dėmesio, pasijunta vertingas, skatinamas keistis. Jei žmogus vis atkrenta į priklausomybes, iš kurių nori kilti, skatinamas apie tai pasidalyti, kad komandos nariai padėtų atpažinti, kur buvo galima sustoti, pakeisti situaciją. Vidinis gydymas yra ilga kelionė, kurioje labai pravarti savitarpio pagalba. Dalyviams rekomenduojama ieškoti bendruomenės, kuriai žmogus galėtų priklausyti, taip pat toliau dalyvauti įvairiose rekolekcijose, kurios padėtų puoselėti asmenišką ryšį su Dievu. Katalikams primenama apie Sutaikinimo sakramento praktiką, paskatinama ją atnaujinti. Daugiau informacijos apie programą www.gyvojavandens@gmail.com. El. paštas: gyvojavandens@gmail.com.

Lilijana Marcinkevičiūtė pristatė Rachelės vynuogyno rekolekcijų programą, kuri Lietuvoje vyksta ketvirti metai, nors pasaulyje plėtojama jau kelis dešimtmečius. Šios rekolekcijos skirtos moterims, kurios patyrė poabortinę traumą. Taip pat kitiems šeimos nariams, vyrams ir vaikams, kurie kenčia dėl šeimoje įvykusios tragedijos. Programa prasideda penktadienio vakarą ir trunka iki sekmadienio vakaro. Dalyvauja apie 10–15 žmonių, 6–7 vadovai, psichologė ir kunigas. Dažnai rekolekcijų dalyvės, nors ir buvo išpažinties, lankė psichologų konsultacijas, vis dar ilgisi vaiko, nes neturėjo galimybės gedėti dėl jo netekties, liko vienišos, kitų apleistos, nepriimtos, paskendusios savigraužoje, depresijoje, pasirinkusios keisčiausius būdus gelbėtis iš kaltės bei nuoskaudos patirties. Programa siekia pereiti įvairius etapus, kad būtų galimybė išgyventi netektį, gedulą, skausmą, palydėjimą, atleidimą, priėmimą. Per simbolių kalbą susitaikoma su netektimi, atrandama tikėjimo parama, yra galimybė atlikti išpažintį, kalbėtis su tikėjimą praktikuojančia psichologe. Taip rekolekcijų dalyviai iš naujo sąmoningiau atranda Bažnyčią kaip jų laukiančią bendruomenę ir sakramentų galią, per kurią patiriamas Dievo veikimas.

Arkivyskupas G. Grušas pabrėžė, jog Gailestingumo metų proga reikėtų skatinti žmones dalyvauti įvairiose Bažnyčios puoselėjamose programose, kad žmonės gyūtų iš vidinių žaizdų, patirtų gerojo Dievo veikimą. Apie vykdomas programas reikėtų informuoti ir išpažinties ateinančius žmones ar kituose susitikimuose susiduriant su didelėmis žaizdomis.

Kunigai paraginti kuo skubiau internetu ar per savo dekaną registruotis į Gailestingumo kongreso metu organizuojamą nuodėmklausių tarnystę, kad būtų kuo geriau pasirengta patarnauti visiems norintiems. Visose parapijose Eucharistijos metu žmonės raginami melstis už kongresą, taip pat apie gegužės 6–8 d. Vilniuje vyksiantį nacionalinį Gailestingumo kongresą nuolat žmonėms priminti per parapijos skelbimus, kviešti savanorius registruotis. Renginio programa www.kongresas.lt. Būtina visų dalyvių registracija.

Kongreso metu vyks ne tik Sutaikinimo sakramento ir Eucharistijos šventimas. Rengiamas koncertas, įvairiose senamiesčio bažnyčiose organizuojami susitikimai įvairiomis temomis, taip pat unikali procesija per Vilniaus miestą. Procesijoje bus nešamas originalus Gailestingumo Jėzaus paveikslas, nutapytas pagal šv. Faustinos regėjimus, taip pat sustojama skirtingose miesto vietose, skelbiami mąstymai, meldžiama Dievo Gailestingumo Vilniaus miestui, Lietuvai ir visam pasauliui.

Gegužės 8 d., sekmadienį, Vilniaus senamiesčio bažnyčiose nuo 10 iki 13 val. įprastų Mišių nebus, kad visi žmonės galėtų dalyvauti istoriniame Nacionaliniame Gailestingumo kongrese, taip paliudytų savo tikėjimą ir drauge melstųsi.

Nacionaliniame Gailestingumo kongrese dalyvaus Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Pietro Parolin, aukščiausias Vatikano administracijos pareigūnas, antras po popiežiaus Šventojo Sosto valdymo struktūroje.

Arkivyskupas kalbėjo apie sudegusią Ceikinių bažnyčią, kvietė imtis saugumo priemonių, ypač prižiūrėti elektros instaliaciją. Ši nelaimė privertė atkreipti dėmesį į tai, kad elektros įvadą medinėse bažnyčiose būtina reikiai perkelti už bažnyčios pastato, tinkamai įrengti ne ant sienos, o ant elektros stulpo, kad kiekvieną kartą būtų galima išjungti.

Arkivyskupas pranešė, kad balandžio 24 d. 5-ojo Velykų sekmadienio rinkliava iš visų pasaulio katalikų bažnyčių popiežiaus Pranciškaus raginimu skiriama Ukrainos tautai. Rinkliava bus perduota per nuncijų humanitarinei pagalbai plėtoti, nes karo niokojamame krašte daug sunkumų, stinga maisto, vaikai nelanko mokyklos, sutrikdytas įprastas krašto gyvenimas.

Vyskupas Arūnas Poniškaitis priminė, kad rengiant suaugusius žmones Krikšto sakramentui reikia teirautis, kokia katechumeno šeimyninė padėtis, kad priėmęs sakramentą žmogus vėl neliktų gyventi nuodėmėje dėl netvarkingos šeimyninės padėties. Galbūt reikėtų prieš Krikštą rengtis Santuokos sakramentui, pasirūpinti leidimais ar kreiptis į bažnytinį teismą dėl ankstesnės santuokos įsipareigojimų.

Gegužės 29 d. nuo Vilniaus arkikatedros bazilikos bus einama iškilminga Devintinių procesija į Vilniaus Aušros Vartų Gailestingumo Motinos koplyčią. Pradžia 12.30 val. Eucharistijos šventimas Vilniaus arkikatedroje bazilikoje.

-ksb-

Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas

Balandžio 14 d. Marijampolėje, Vilkaviškio vyskupijos pastoracijos centre, vyko vyskupijos kunigų susirinkimas. Jis prasidėjo bendra malda – Valandų liturgija (Dienine), po kurios į susirinkusiuosius kreipėsi vyskupijos kurijos kancleris kun. Linas Baltrušaitis. Dar kartą pristatydamas Nacionalinį Gailestingumo kongresą, vyksiantį gegužės 6–8 d. Vilniuje, jis paragino vyskupijos dvasininkus ir pačius gausiai dalyvauti, ir paskatinti parapijiečius išgyventi Dievo Gailestingumą šiame tikinčių žmonių susibūrimė.

Vilkaviškio vyskupijos vyskupas Rimantas Norvila kalbėjo apie 51-ąją Eucharistinį kongresą, vykusį Filipinuose, Cebu mieste, kuriame jam pačiam teko dalyvauti atstovaujant Lietuvos Vyskupų Konferencijai. Vyskupas savo liudijimą pradėjo nuo kitų Eucharistinių kongresų pristatymo, pabrėždamas pastarojo kongreso Filipinuose dalyvių gausą ir organizavimo kokybę. Šio Eucharistinio kongreso procesijoje dalyvavo per milijoną žmonių, uždarymo šv. Mišiose – daugiau kaip 1,5 mln. žmonių. Kongresas sulaukė dalyvių iš 73 pasaulio šalių. Ganytojas akcentavo šio kongreso nuotaiką ir ten susirinkusių žmonių džiaugsmą švenčiant Eucharistijos slėpinį.

Kaip ir kiekvieno mėnesio 12 d., 12 val. visi kunigai buvo pakviesti švęsti Eucharistijos prisimenant palaimintąjį Jurgį Matulaitį. Marijampolės Šv. arkan-gelo Mykolo bazilikoje šv. Mišių aukai vadovavo vyskupas Rimantas Norvila, kartu meldėsi vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC ir apie 50 vyskupijos dvasininkų, taip pat piligrimai iš Alytaus ir Punsko, Marijampolės tikintieji. Homilijoje kun. teol. dr. Vilius Sikorskas, pasidalijęs keliomis tos dienos Evangelijos mintimis, nukreipė savo mintis į palaimintojo Jurgio Matulaičio dieno-raštyje išsakytas mintis apie kasdienę maldą ir darbą, kuriuos reikia suderinti ir nė vieno neapleisti.

Kunigų susirinkimas buvo baigtas pietumis ir brolišku pasidalijimu prie bendro stalo. Po pietų vyko vyskupijos Kunigų tarybos posėdis. Buvo aptartos pasirengimo Nacionaliniam Gailestingumo kongresui ir vyskupijos 90-mečiui

Bažnyčios gaisras Ceikinių parapijos tikintiesiems ir bažnyčią aptarnaujančiam kunigui Marijonui Savickui tapo skaudžia nelaime – pastaraisiais metais bendruomenės pastangomis bažnyčia buvo remontuojama ir gražinama, nuveikta daug prasmingų darbų.

Antradienio vakarą šv. Mišios buvo aukojamos Ceikinių seniūnijos pastate, buvusioje klebonijoje. Jas celebravo Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas, koncelebravo kun. Marijonas Savickas, Ignalinos dekanas Vidas Smagurauskas, Švenčionių dekanas Medardas Čeponis, kaimyninių parapijų kunigai. Arkivyskupas kalbėjo, jog iš mūsų gyvenimo patirties žinome, kad skaudūs įvykiai gali sutelkti bendruomenę didesnei vienybei ir gailestingumo darbams. Pamoksle arkivysk. Gintaras Grušas sakė, kad ugnis ne tik sunaikino istorines ir menines vertybes, – sudegė bažnyčia, kurioje daugelis vietos gyventojų patyrė svarbiausius savo gyvenimo įvykius: tuokėsi, krikštijo vaikus, į amžinąjį poilsį lydėjo artimuosius.

Arkivyskupas ragino prisiminti, jog už bažnyčios sienas daug svarbesnė yra gyvoji Bažnyčia. Tikroji Bažnyčia – ne vieta, o bendruomenė. Todėl jis kvietė artėjant Sekminėms melsti Šventosios Dvasios, tikrosios vienybės nešėjos, malonių. „Jūs esate Gyvieji akmenys, iš kurių statoma Kristaus Bažnyčia. Nelaimės akivaizdoje susitelkimu ir artimo meilės darbais liudykite šią Gyvąją Bažnyčią“, – kalbėjo arkivyskupas.

Šiuo metu Švč. Mergelės Marijos Vardo parapiją aptarnaujantis Mielagėnų klebonas kun. Marijonas kviečia Ceikinių bendruomenę ir apylinkių gyventojus bendrai melstis ir susiburti būtiniausiems darbams.

-vilmensis.lt-

Ministrantų susitikimas

Balandžio 16 d. Telšiuose vyko tradicinis visų Telšių vyskupijos ministrantų susitikimas. Iš daugumos Telšių vyskupijos parapijų, įvairaus amžiaus šv. Mi-

šių patarnautojai rinkosi į susitikimą, kurio tema šiais Gailestingumo metais buvo „Bažnyčia – Tėvo gailestingumo ženklas“. Atvyko beveik 60 ministrantų. Susirinkusiuosius pasveikino ir visais suvažavusiais pasidžiaugė Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos rektorius kun. dr. Ramūnas Norkus. Savo išvalgomis apie Bažnyčią kaip Tėvo gailestingumo ženklą dalijosi Šiluvos parapijos klebonas ir bazilikos rektorius kun. Erastas Murauskas. Po bendros katechezės susitikimo dalyviai Telšių Žemaitės dramos teatre žiūrėjo režisierės Laimutės Pocevičienės pastatytą spektaklį: „Vilties etiudai iš septynių kalvų miesto“. Spektaklyje vaidino vaikų ir jaunimo studijos „Savi“ aktoriai. Po spektaklio jaunuoliai, kunigai, seminaristai ir juos atlydėję parapijiečiai kartu pietavo Telšių kunigų seminarijoje, turėjo puikią progą pabendrauti tarpusavyje bei su kunigais ir klierikais.

Po pietų jaunuoliai buvo suskirstyti į grupes ir susitiko su įvairias pasiuntinybes Bažnyčioje atliekančiais kunigais. Telšių vyskupijos kurijoje būrelis jaunuolių susitiko su Telšių vyskupo augziliaru ir generalvikaru vyskupu Linu Vodopjanovu OFM ir kurijos kancleriu, vyskupo vikaru ir vyriausiuoju Telšių vyskupijos policijos kapelionu kan. Remigijumi Saunoriumi. Seminarijoje atskiri būreliai susitiko su Telšių vyskupijos tribunolo oficiolu ir Palangos dekanato dekanu kun. dr. Mariumi Venskumi, Žemaičių Kalvarijos Jono Pauliaus II senelių globos namų direktoriumi kan. Jonu Aču, Lietuvos kariuomenės ordinariato, Ruklos įgulos II kapelionato kapelionu kun. Sauliumi Noretu, Telšių vyskupijos šeimos centro atstovu kun. Tomu Žlibinu. Susitikdami su įvairias pareigas einančiais dvasininkais ministrantai turėjo puikią progą sužinoti, ką veikia kunigai, kokie yra gailestingumo ženklai kariuomenėje, policijoje, kurijoje, senelių namuose ar ligoninėje, bažnyntiniame teisme ar kuriame nors iš vyskupijos, šiuo atveju Šeimos, centrų. Jaunuoliai bendravo, klausdavo, geriau susipažino su įvairiapuse Bažnyčios veikla.

gairės, Šv. Mato gimnazijos aktualijos bei kiti vyskupijos gyvenimui svarbūs klausimai. -klb-

Atsinaujinimo diena

Balandžio 17 d. katalikų bendruomenė „Gyvieji akmenys“ pakvietė į Atsinaujinimo dieną „Šventoji Dvasia – nužengęs Dievo Gailestingumas“. VDU Didžiojoje salėje susirinko įvairaus amžiaus žmonių (daug jaunimo) iš pačių įvairiausių Lietuvos vietų. Bendruomenės vadovai Rūta ir Antanas Šalaševičiai renginio pradžioje atkreipė dėmesį, jog Atsinaujinimo dienos tarsi medis jau auga 20 metų; tai malonė būti drauge ir vieni kitus drąsinti, kelti aukštyn.

Renginys ir šįkart išlaikė tradicinį formatą: surengtos dvi teminės konferencijos, vėliau vyko pasidalijimai darbo grupėse, o dalis laiko skirta maldai – sekmadienio Eucharistijai, Švč. Sakramento adoracijai (per visą renginį vykusiai atskiroje auditorijoje), šlovinimui bei užtarimo maldai su „Gyvaisiais akmenimis“ ir „Gailestingumo versme“. Tarp konferencijų surengta ypatinga malda-meditacija giesme ir žodžiais apmąstant popiežiaus Pranciškaus mokymą apie gailestingumą, susitaikymo malonę (pagal knygą „Dievo vardas – Gailestingumas“).

Malonę iš naujo šauktis Šventosios Dvasios susirinkus į bendrystę Atsinaujinimo dienoje, išgyventi naują jos patirtį minėjo vyskupas Kęstutis Kėvalas. Kokiu būdu Šventoji Dvasia yra Dievo gailestingumo darbas, ganytojas mokė remdamasis Jono evangelija (20, 19–27). Pasakojime apie prisikėlusio Jėzaus pasirodymą mokiniams jis atkreipė dėmesį į tris žodžius: „imti“, „atleisti“, „sulaikyti“. Komentuodamas žodį „imti“, vysk. Kęstutis pasidalijo, kaip išgyveno Dievo artumo, paslapties, didybės pojūtį dar vaiko akimis stebėdamas Švč. Sakramento procesiją bažnyčioje; kaip gavo laisvės ir drąsos, tikėjimo pamoką iš sovietmečiu traukinyje besimeldusios jaunuolių grupelės. Mums, ganytojo žodžiais tariant, reikia tik priimti, kai Dievas siūlosi, dovanoja save per pačius netikėčiausius dalykus. „Dievo gailestingumas pirmiausia pasireiškia per jo artumą. Jo Dvasia jau dvelkė „virš vandens“ sukūrimo pradžioje“, – sakė vysk. Kęstutis, pabrėždamas, jog Dievas ir šiandien ieško žmogaus, savo žodžiu gydo nevirtę. Nepriimdami jo Dvasios, galime gyventi ir nešti savo dienų „lažą“ be įkvėpimo ir džiaugsmo. Ką reiškia „atleisti“, vysk. Kęstutis atsakė popiežiaus Pranciškaus knygoje užrašyta mintimi, jog be Dievo atleidimo pasaulio istorija baigtusi jau šiandien. Atleisti – tai duoti kitam šansą, neteisti kito. „Sulaikyti“ – tai dar vienas Šventosios Dvasios veikimo būdas. Pasak ganytojo, kartais mums reikia radikalumo, drąsos pasakyti ir griežtesnį žodį. Sulaikymas irgi gali būti malonė. Be kita, savo žodyje ganytojas sakė matantis paralelę tarp gailestingumo darbų kūnui bei sielai ir Šventosios Dvasios dovanų – gerus darbus spontaniškai darome Dvasios apdovanoti ir jos įkvėpti.

„Galima gyventi dvasinį gyvenimą, tačiau nieko bendro neturėti su Dievu“, – sakė antrąją konferenciją „Šventumas kaip tikroji laisvė. Nes nelaisvas žmogus yra negailestingas“ vedusi filosofijos dr. Bronė Gudaitytė (VDU). Ar nebijome gyventi „nenormalaus“, pasaulio akimis, gyvenimo ir iš tikrųjų sekti Jėzumi? Ar tikrai į jį tikime ir nebijome susitikimo su juo – susitikimo, kuris atskleistų visą tiesą apie mus? Šiais ir daugybe kitų klausimų B. Gudaitytė kėlė mintį apie autentišką krikščionio gyvenimą. Jis nieko bendro neturi su troškimu gerai įsikurti gyvenime, keisti, tvarkyti pasaulį, kad visi būtų „kaip aš“, kad visa suktųsi „apie mane“. Šitoks „normalus“, „kaip visų“, gyvenimas – tai, pasak pranešėjos, yra lyg koks nuodas ir baisi iliuzija. Jis nepatenkina giliausių žmogaus troškimų ir yra toli nuo Dievo. Tokia pati iliuzija gali būti ir atkaklus Dievo pažinimo siekimas, psichologinio komforto troškimas

per tikėjimą, savo pačių susikurti „dvasingumai“. „Jėzus nori išgydyti iš šių iliuzijų savo šviesa“, – sakė B. Gudaitytė, atkreipdama dėmesį, jog Dievas pats ateina į pasaulį kaip vargšas tvirtelyje. Jam patinka ateiti į žmogaus silpnumą, nesaugumą, kai pasaulis tuo metu siūlo visomis jėgomis kovoti už save. Jėzus yra tas kelias, kuriuo turime eiti. Tačiau Jėzus yra ne tas, kuris teikia malonumus. Jis neša ramybę per kovą – grumtynes su pasauliu, su savo kūnu, su velniu, kuris gali pasiglemžti, net jei sėdime pirmuosiuose bažnyčios suoluose. Tikras krikščionis, pasak konferencijos vedėjos, turi nuolat atsiversti iš pasaulio dvasios, dėl amžinybės nuolat kovoti geras kovas.

Po pietų Atsinaujinimo dienos dalyviai rinkosi į darbo grupes. Jose dalytasi apie tikėjimo paguodą ir kodėl kartais jos nepatiriama (su t. Aldonu Gudaičiu SJ), apie atsivertimą – nuo išorės į vidų (su B. Gudaityte), apie bendruomenę, kuri išaugo iš savanorystės (su Mantu Kuraičiu ir Jono Pauliaus II piligrimų centro jaunimu). Didžiojoje salėje vyko susitikimas su svečiais Eva ir Erichu Bergeriais iš Šionštato apaštalinio šeimų judėjimo. Sutuoktinių pora, remdamasi šio judėjimo įkūrėjo J. Kentenicho šeimos pedagogika bei savo patirtimi, dalijosi, kas yra tikrasis gailestingumas šeimoje.

Dr. Valdo Mackelos (VDU) įvadu apie prisikėlusio Jėzaus susitikimą su mokiniais Emauso kelyje ir duonos laužymą pasirengę Eucharistijai, visi Atsinaujinimo dienos dalyviai džiugiai šventė ją, vadovaujami Kauno ganytojų. Arkivyskupo metropolito Liongino Virbalo kvietimu šį Gerojo Ganytojo sekmadienį buvo meldžiamasi už kunigus, prašant daugiau kunigystės pašaukimų, padrašinimo tiems jaunuoliams, kurie nesiryžta atsiliepti į Viešpaties pakvietimą. „Kunigai yra Gerojo Ganytojo pagalbininkai bei įrankiai. Skelbdami Dievo žodį ir teikdami sakramentus, jie išlaisvina žmones iš nuodėmių ir dvasinių pavojų, saugiai veda juos prie gyvojo vandens šaltinio – Kristaus. Todėl kunigų tarnystė yra gyvybiškai svarbi, nes jie tęsia Kristaus misiją pasaulyje“, – sakė vėliau homilijoje arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius. -kait-

Ugdymo seminaras paraprijų vargonininkams

Kovo 15 d. Kaune pradėtas ugdymo seminarų ciklas „Tau naują giesmę sukursiu“ paraprijų vargonininkams. Į Kauno arkivyskupijos kurijos kvietimą dalyvauti tokių mokymų cikle atsiliepė 26 vargonininkai (kai kurie kartu yra ir chorų vadovai) iš Kauno, Jonavos, Ukmergės paraprijų, keletas atvyko iš Panevėžio vyskupijos. Jie dalyvavo pirmajame seminare „Vargonininkas ar (ir) giedojimo vadovas?“, kuris iš pradžių vyko Šv. Jono Krikštytojo pastoracijos centre, o po pietų persikėlė į Jėzuitų bažnyčią prie vargonų. Seminarą vedė doc. Renata Marcinkutė Lesieur, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Vargonų ir klavesino katedros vedėja. Seminaro dalyvius jo pradžioje sveikinęs Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas atkreipė dėmesį, jog tikintieji bažnyčioje dalyvauja bendruomeninėje maldoje, jie susirenka kartu šlovinti Viešpaties. Giedojimas, šlovinimas yra esminis dalykas bendruomenei. Religinė muzika, giedojimas, pasak arkivyskupo, kyla iš gilumos, religinio išgyvenimo. Šventojo Rašto psalmėse nuolat kalbama apie Dievo šlovinimą – garsiai ir su polėkiu. Ganytojas priminė šv. Augustino žodžius, jog kupinas džiaugsmo žmogus savo balsu jį išlieja iš perpildytos širdies. Religinė muzika turi padėti žmonėms atiduoti garbę Dievui, dalyvauti liturgijoje, ją tinkamai išgyventi. Tai ne bet koks muzikavimas – juo įsitraukiama į liturgiją.

Seminaro vedėja Renata Marcinkutė Lesieur džiaugėsi galimybe susitikti, pasidalyti, praturtinti vieniems kitus. Ji atkreipė dėmesį, jog nuo neatmenamų laikų žmogaus balsas buvo jautriausia širdies styga, ypatingais momentais žmogus pradėdavo deklamuoti, dainuoti, giedoti. Giedojimo istorija prasidėjo tuomet,

Po susitikimo visi, vadovaujami Telšių kunigų seminarijos prefekto kan. Andriejaus Sabaliausko, įžengė pro Telšių katedros šventąsias Gailestingumo metų duris, sukalbėjo šiems metams skirtą maldą, aplankė katedros kriptoje esančius trijų Telšių vyskupijos ganytojų kapus, susipažino su katedros istorija ir visi gavo antspaudus į jiems padovnotus piligrimų pasus.

Pasirengę šv. Mišioms ministrantai dalyvavo iškilmingoje liturgijoje Telšių katedroje. Šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Telšių vyskupo augziliaras ir generalvikaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM, kartu su juo koncelebravo būrelis kunigų: Kunigų seminarijos vadovai, kurios darbuotojai, atvykę iš paraprijų kunigai, liturgijoje patarnavo du diakonai, seminaristai bei patys ministrantai. Šv. Mišių pradžioje vyskupas visus pasveikino, perdavė Telšių vyskupijos vyskupo Jono Borutos SJ sveikinimus ir linkėjimus ir pakvietė melstis vieniems už kitus bei kunigus ir melsti pašaukimų į kunigystę ir pašvęstąjį gyvenimą. Sakydamas pamokslą vyskupas išryškino ganytojo vaidmenį ir svarbumą, taip pat kalbėjo apie kunigus, kuriems ministrantai patarnauja šv. Mišių metu, jų vaidmenį ir kilnų pašaukimą.

-kasab-

Mokymai apie lytiškumą

Balandžio 1–2 d. Kauno arkivyskupijos šeimos centre vyko tęstiniai sužadėtuosiu rengėjų mokymai. Šį kartą 34 dalyviai – sutuoktinių poros, – lydimi lektorės doc. dr. Nijolės Liobikienės, gilinosi į krikščionišką požiūrį į lytiškumą.

„Mus žavi panašumai, bet mokomės iš skirtingumų“, – sakė garsi šeimos terapeutė V. Satir, kurios visuminį požiūrį į žmogų seminare pristatė lektorė. Ji pabrėžė: „Mūsų kūnas išreiškia asmenį – jį kiekvienas turime pažinti ir gerbti, o ne išnaudoti ar niekinti. Turime būti atsakingi už savo elgesį, nes viena lytis traukia kitą. Kita lytiškumo raiška – dvasingumas. Dažnai šeimoje kyla problemų,

kai moterys pradeda vyrus „spausti“ ir reikalauti, kad jie melstųsi taip ir tiek, kaip jos. Vyro ir moters dvasingumas skiriasi. Dažnai vyras, kalbėdamas su kitu vyru apie savo tikėjimą, būna daug nuoširdesnis, atviresnis. Vyro ar berniuko malda gali būti ir atliktas fizinis darbas. Moteriai reikia daugiau kalbėti. Apie šiuos skirtumus poroje sutuoktiniai turi dalytis, juos suprasti ir priimti.“

Mokymų dalyviai atliko ir praktinę užduotį: piešė savo šeimos namą arba sodą ir jame pavaizdavo poros seksualumą. Piešimo metodas gali padėti ir sužadėtuvių grupėje paskatinant poras kalbėtis apie seksualumą. Piešiniai nekomentuojami ir nekritikuojami, nes kiekviena pora piešia tai, kas jai svarbu.

-kašc-

Motociklininkų žygiu paminėta Kaišiadorių vyskupijos sukaktis

Balandžio 9 d. žygiu motociklais neįprastai buvo paminėta Kaišiadorių vyskupijos 90-mečio sukaktis. Šios privačios iniciatyvos, žygio organizatoriai – Kaišiadorių vyskupijos Molėtų parapijos klebonas Kęstutis Kazlauskas ir Šešuolių parapijos klebonas Egidijus Kazlauskas. Maršrute Molėtai–Kaišiadorys dalyvavo daugiau nei 80 motociklininkų iš Vilniaus, Molėtų, Širvintų, Kaišiadorių, Alytaus ir kitų miestų, taip pat kun. Egidijus Kazlauskas, Lietuvos policijos kapelionas kun. Algirdas Toliatas ir Jiezno parapijos klebonas kun. Rolandas Bičkauskas.

Pradėję žygį Molėtuose, aplankę Viduriškųjų parapijoje XVII amžiuje įkurtą vienuolyną, kuriame yra gyvenęs pal. Mykolas Giedraitis, pro Ukmergę, Jonavą žygeiviai atriedėjo į Kaišiadorys – vyskupijos centrą. Kaišiadorių katedroje dalyvavo šv. Mišiose, apsilankė Dievo Gailėstingumo koplyčioje, žengė pro Jubiliejines gailėstingumo duris. Į namus pasuko kitu keliu – užsuko į kardinolo Vincento Sladkevičiaus tėviškę Žaslių parapijoje. Apžiūrėjo memorialinę ekspoziciją, Rožinio slėpinių kelio koplytėles.

-Kš-

kai Dievui pagarbinti nebeužteko žodžių, tačiau religinė muzika tik vėliau pradėta užrašyti. Viešnia atkreipė dėmesį, jog vėliau kuriantis vienuolynams, atsiradus ir išstbulėjus grigališkajam choralui žmonės nemokėjo lotyniškai, tad negalėjo kartu giedoti, dėl to tam tikrais Mišių momentais (pvz., pradžioje, pabaigoje) įterpdavo savo liaudiškas giesmes. Protestantų bažnyčioje pirmiausia pradėta mokytis žmones giedoti jų kalba. XX a. pr. Katalikų Bažnyčioje pabrėžta giedojimo svarba, tačiau tik vėliau, po Vatikano II Susirinkimo, liturgijoje giedama gimtąja kalba.

Seminare dalytasi patirtimi, kaip paskatinti žmones šiais laikais giedoti bažnyčioje. Patys vargonininkai sakė, jog tai priklauso ir nuo jų pačių užsidegimo, pasidalijo apie ypač Vokietijoje, Prancūzijoje sutinkamą praktiką, kai prieš pat Mišias vargonininkai pamoko žmones atliepų. Įtraukti padeda ir choro giedojimas toje pačioje bažnyčios erdvėje, netgi įsimaišant tarp žmonių. Praktinėje seminario dalyje Jėzuitų bažnyčioje vargonais grojo ne tik seminaro vedėja Renata Marcinkutė Lesieur, bet ir kiti vargonininkai, kalbėta apie giesmių repertuarus.

-kait-

Mirė kun. Juozas Nikodemas Petraitis MIC (1922–2016)

Balandžio 3 d., Atvelykio sekmadienį, Australijoje mirė kun. Juozas Nikodemas Petraitis MIC. Kun. J. N. Petraitis buvo ilgametis Adelaidės lietuvių katalikų Šv. Kazimiero parapijos klebonas. Dėl amžiaus ir ligos paskutiniuosius metus gyveno Tappeiner Court prieglaudoje, kurioje ir mirė. Juozas Nikodemas Petraitis gimė 1922 m. liepos 16 d. Milgaudžių kaime, Tauragės rajone, mažųjų ūkininkų šeimoje, 1944 m. pasitraukė į Vakarų, rengėsi kunigystei net penkiose seminarijose: Telšių, Kauno, Eichšteto, Romos ir marijonų Clarendon Hill (JAV), kur 1952 m. gegužės 22 d. buvo išventintas kunigu. Tarnavo marijonų parapijose JAV ir Argentinos lietuvių katalikų sielovadoje Mendosoje ir Avelanedoje, Buenos Airių provincijoje. Nuo 1984 m. – Adelaidės lietuvių katalikų klebonas, tuo pačiu metu patarnaudavo kunigo neturėjusiai ispanakalbių bendruomenei. Palaikė glaudžius ryšius su Adelaidės arkivyskupija, kasmetiniai arkivyskupijos kunigų susitikimai vykdavo Adelaidės lietuvių katalikų centro patalpose. Adelaidės arkivyskupas Phillipas Wilsonas savo, arkivyskupijos kunigų, migrantų kapelionų ir visų tikinčiųjų vardu pareiškė nuoširdžią užuojautą ir maldos artumą velionio artimiesiems.

Kunigo J. N. Petraičio MIC laidotuvės vyko balandžio 12 d. Adelaidės katalikų arkivyskupijos Šv. Pranciškaus Ksavero katedroje. Laidotuvių išvakarėse Adelaidės lietuviai atsisveikino su klebonu Šv. Kazimiero parapijos koplyčioje, balandžio 11 d. gedulinėms Mišioms vadovavo Lietuvos Vyskupų Konferencijos delegatas užsienio lietuviams katalikams prel. Edmundas Putrimas. Marijonams atstovavo t. Dariuszas Drzewieckis MIC, kongregacijos vyresnysis Filipinų vikariate.

Kun. Juozas Nikodemas Petraitis MIC buvo paskutinis nuolatinis Marijonų kongregacijos lietuvis kunigas, tarnavęs Adelaidės lietuvių parapijoje po kun. Albino Spurgio MIC (1907–1985), kun. Antano Kazlausko MIC (1907–1976) ir Prano Dauknio (1920–2002). Marijonų kongregacija vykdė lietuvių katalikų sielovadą Adelaidėje daugiau kaip penkis dešimtmečius, į Australiją pakviesti 1962 m., mirus antrajam Adelaidės parapijos klebonui kun. Juozui Kungiui (1919–1962). Parapijos bendruomenę 1949 m. subūrė Pietų Australijos lietuvių kapelionas, istorikas ir buvęs Vatikano radijo lietuvių skyriaus redaktorius prel. Paulius Jatulis (1912–1995), miręs Vokietijoje 1995 m. Be kunigo likusią katalikų bendruomenę aptarnauja Adelaidės kunigai australai ir iš Melburno reguliariai apsilankantis Australijos lietuvių kapelionas kun. Juozas Deveikis.

-vr-

Pristatytas apaštališkasis paraginimas „Amoris laetitia“

(KAP, KAI) Balandžio 8 d. Vatikano spaudos salėje buvo pristatytas popiežiaus Pranciškaus posinodinis apaštališkasis paraginimas *Amoris laetitia*. Dokumentą pristatė Vyskupų sinodo generalinis sekretorius kardinolas Lorenzo Baldisseri, atkreipęs dėmesį į Gailestingumo jubiliejaus kontekstą. Italų sutuoktinių pora Francesco ir Giuseppina Miano džiaugėsi suprantama popiežiaus kalbėseną, jo atskleidžiamu šeimos grožiu.

Kardinolas Christophas Schönbornas pasidžiaugė dokumento „konkretumu ir realizmu“. Jis pažymėjo, kad Bažnyčios kalbėsenoje santuokos ir šeimos klausimais dažnai (galbūt nesąmoningai) būdavo skirstoma į vadinamąsias „reguliaras“ ir „ireguliaras“ šeimas. (Beje, kalbėdamas apie šeimų situacijas popiežius pabrėžtinai priduria žodį „vadinamąsias“.) Pasak kardinolo, popiežiui pavyksta kalbėti apie visas šeimų situacijas neskirstant jų į kategorijas, nieko nepasmerkiant. Kardinolas Ch. Schönbornas pavadino naująjį paraginimą *Amoris laetitia* – įkandin po *Evangelii gaudium* – „kalbiniu įvykiu“, reiškiančiu Bažnyčios kalbėsenos pokytį. Kardinolo pastebėjimu, kalbėsenos pokytis buvo juntamas jau abiejų pastarųjų Sinodų metu. Tai ne tik kalbinis pasirinkimas, bet ir esminė nuostata: pirmiausia žvelgiama ne į „problemišką atvejį“ ar „žmonių kategoriją“, bet į unikalų asmenį su savo istorija ir kelione Dievop.

Ši nuostata leidžia suprasti raktines paraginimo *Amoris laetitia* sąvokas: išvalgą ir palydėjimą. Visi esame kelionėje, mums visiems reikia išvalgos ir palydėjimo. Kardinolas priminė, kad „dvasinė išvalga“ yra labai svarbi šv. Ignaco pratybų sąvoka. Brandi asmeninė išvalga leidžia siekti pastoracinės išvalgos tose situacijose, kurios „ne visiškai atitinka Viešpaties

pageidaujamas“ (plg. *AL*, 6). Kardinolas Ch. Schönbornas atkreipia dėmesį į tai, kad popiežius pabrėžia 4 ir 5 skyrių svarbą turinio požiūriu: čia Šventasis Tėvas kaip pedagogas siekia patraukliai motyvuoti, pozityviai atskleidžiamas meilės patirtis. Daugiausia kalbama apie dar vieną raktinę *Amoris laetitia* sąvoką – „augimą“, taip pat apie aistrų, emocijų, erotikos ir seksualumo vaidmenį santuokiniame gyvenime. Tai leidžia suvokti „santuokos orumą ir grožį“ (*AL*, 205). Taip pat atskleidžiama, kokie skausmingi gali būti įskaudintos meilės ir sudužusių santykių padariniai. Todėl nenuostabu, kad daugelio dėmesį patraukia 8 skyrius, kuriame aptariama, kaip Bažnyčia gali gydyti meilės santykių žaizdas.

Kardinolas atkreipia dėmesį, kad šiame skyriuje popiežius Pranciškus pabrėžtinai remiasi abiejų šeimos klausimams skirtų Sinodų darbu. Aptariant išsiskyrusių ir sudariusių civilines santuokas asmenų padėtį pakartojama nuostata, kad jų sielovada turi būti grindžiama „integravimo logika“. Drauge kard. Ch. Schönbornas paaiškino, kad konkrečių situacijų įvairovė neleidžia pateikti bendrų visiems atvejams pritaikomų kanoninių normų (*AL*, 300). 300–312 paragrafuose nusakomas palydėjimo ir išvalgos procesas, leidžiantis tikintiesiems suvokti savo situaciją Dievo akivaizdoje. Drauge popiežius primena, kad tai neturi prieštarauti Bažnyčios pateikiamiems evangeliniams tiesos ir meilės reikalavimams. Apie sakramentų priėmimo galimybę „ireguliariose“ situacijose gyvenantiems žmonėms primenamas popiežių Jono Pauliaus II ir Benedikto XVI mokymas: „lengvų receptų“ nėra. Apie atvejus, kai tam tikromis aplinkybėmis tokiems asmenims gali būti teikiama sakramentinė pagalba, leidžia numanyti 351 išnašoje pateikiamos žinomos popiežiaus Pranciškaus frazės, dvi citatos iš dokumento *Evangelii gaudium* (*EG*, 44 ir *EG*, 47).

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 670 egz.

ISSN 1392-6098